

EC
715
1896
pt. 17

8334

CAVEN LIBRARY
KNOX COLLEGE
TORONTO

The Books of Ezra and Nehemiah

GUTHE AND BATTEN

THE SACRED BOOKS
OF
The Old Testament

A CRITICAL EDITION OF THE HEBREW TEXT

PRINTED IN COLORS, WITH NOTES

PREPARED

by eminent Biblical scholars of Europe and America

UNDER THE EDITORIAL DIRECTION OF

PAUL HAUPT

PROFESSOR IN THE JOHNS HOPKINS UNIVERSITY, BALTIMORE

PART 19

The Books of Ezra and Nehemiah

BY

H. GUTHE AND L. W. BATTEN

Leipzig

J. C. HINRICHS'SCHE BUCHHANDLUNG

1901

Baltimore

THE JOHNS HOPKINS PRESS

London, W. C.

DAVID NUTT, 57-59 LONG ACRE

THE BOOKS
OF
Ezra and Nehemiah
CRITICAL EDITION OF THE HEBREW TEXT

PRINTED IN COLORS

EXHIBITING THE COMPOSITE STRUCTURE OF THE BOOKS
WITH NOTES

BY

HERMANN GUTHE, D. D.

PROFESSOR IN THE UNIVERSITY OF LEIPZIG

English translation of the Notes

BY

B · W · BACON, D. D. AND **D · B · MACDONALD, B. D.**
NEW HAVEN, CONN. HARTFORD, CONN.

With Additions

BY

L · W · BATTEN, PH. D.

RECTOR OF ST. MARK'S CHURCH, NEW YORK

FORMERLY PROFESSOR OF HEBREW IN THE PROTESTANT EPISCOPAL DIVINITY SCHOOL, PHILADELPHIA

Leipzig

J · C · HINRICHS'SCHE BUCHHANDLUNG

1901

Baltimore

THE JOHNS HOPKINS PRESS

London, W. C.

DAVID NUTT, 57-59 LONG ACRE

**CAVEN LIBRARY
KNOX COLLEGE
TORONTO**

8334

1913.

PRINTING BY W. DRUGULIN

POLYCHROMY BY J. G. FRITZSCHE

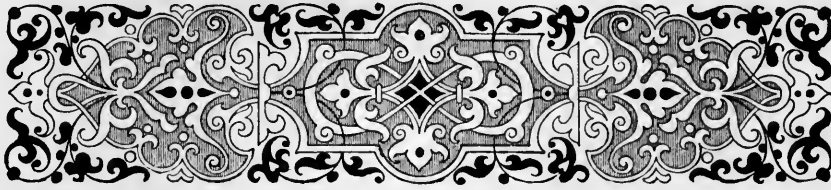
PAPER FROM FERD. FLINSCH

Leipzig

POLYCHROMY PATENTED FEB. 16, 1897

U. S. PATENT NO. 577,253

[All rights reserved]

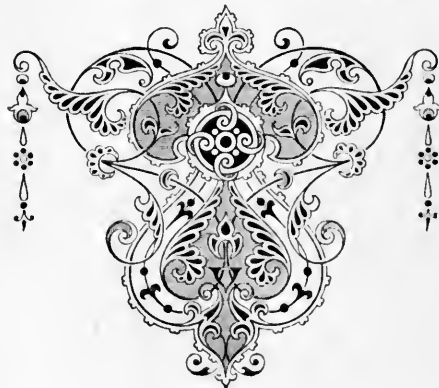
List of Names

WITH THEIR BABYLONIAN EQUIVALENTS AND PARALLELS

DISCUSSED IN ADDENDA.

	PP. LL.			PP. LL.	
25	<i>Qirubû</i>	59, 45	קרוב	<i>Addânu</i>	59, 48 אדן
	<i>Makkûr-Nabû</i>	65, 49	מקנרבי	<i>Axišâma</i>	70, 15 אחיזה
	<i>Balašâ'a</i>	67, 33	מלשיה	<i>Ili-îdrî</i>	65, 3 אליעזר
	<i>Minšamini</i>	70, 44	מנשמין	<i>Bibâ</i>	59, 3 בבי
	<i>Mardukâ</i>	58, 41	מרדכי	<i>Belšunu</i>	58, 40 בלשון 5
30	<i>Mušeziḫ-ilu</i>	67, 29	מש'זכאל	<i>Bânîja</i>	59, 1 בנני
	<i>Mitradātu</i>	57, 45	מתרדת	<i>Banâ' ilî</i>	65, 30 בנה
	<i>Niqûdu</i>	59, 36	נקודא	<i>Bišâ</i>	59, 7 בצי
	<i>Natan'ilî</i>	65, 28	נתנאל	<i>Barqûsu</i>	59, 40 ברקוס
	<i>Sin-muballiḫ</i>	67, 14	סנבלט	<i>Gadališâma</i>	65, 25 גדליה 10
35	<i>Abdâ</i>	70, 31	עבדא	<i>Galalân</i>	70, 31 גלל
	<i>Abdiša</i>	65, 31	עברי	<i>Galalân</i>	70, 32 גללי
	<i>Iddiriša-ili</i>	66, 1	עוראל	<i>Zabdiša</i>	64, 52 זבדיה
	<i>Aqûbu</i>	59, 25. 32	עקוב	<i>Zabûdu</i>	64, 53 זבוד
	<i>Pudâma</i>	68, 11	פדמה	<i>Zabînâ</i>	66, 2 זביןא 15
40	<i>Patax</i>	65, 29	פתחיה	<i>zer-Bâbili</i>	58, 32 זרבבל
	<i>Šabbatâ'a</i>	65, 24	שבתי	<i>Xaggâ'a</i>	62, 50 חגי
	<i>Šûsan</i>	66, 24	שושן	<i>Xanân</i>	67, 37 חנון
	<i>Šullumâ</i>	71, 10	שלמה	<i>Xananâ</i>	59, 34 חנן
	<i>Samû'a</i>	70, 31	שמוע	<i>Xananî</i>	65, 27 חנני 20
45	<i>Šamaxûnu</i>	65, 40	שמעון	<i>Xananišâma</i>	65, 32 חנניה
	<i>Sin-bal-uḫur</i>	58, 14	שנאצר	<i>Ṭâbiša</i>	59, 51 טוביה
	<i>Šamaš-bal-uḫur</i>	58, 10	ששצצר	<i>Ḫaxšnatana</i>	64, 49 יוחנן
	<i>Uštîni</i>	62, 53	תני	<i>Eqûbu</i>	59, 28 יעקב

- PP. LL. CC. VV.
 54 (12) הַכֹּהֲנִים וְהַלֵּוִיִּם. Thus we get: — *At the time of Eliashib, under the reign of Darius of Persia, there are recorded as heads of priestly families: Joiada, Johanan and Jaddua. Cf. v. 12. [For עַד instead of עַל cf. note on Num. 23, 18; Crit. Notes on Ezekiel, p. 114, l. 53; p. 115, l. 47. — P. H.]*
 21 (25) According to VAN HOONACKER (*Sacerdoce Lévi*, pp. 64f.) מְשָׁלֵם שְׁלֹמֹן, and עֲקֹב are here associated by an error of the copyist who puts in names familiar to him.
 55, 2 (44) [For ראשית see above, p. 70, l. 24. — P. H.]
 3 (45) For the name שְׁלֹמֶה cf. Babyl. *Sullumâ*.
 6 (13, 1) MARQUART (*op. cit.*, p. 36) regards c. 13 as connected with Ezra 9, 1-10, 44.
 15 (6) MARQUART reads יָמָיו at the end of his days for יָמֵם. This verse does not seem to be in its right place here; see the article in HASTINGS' Bible Dictionary, vol. 1, p. 822.
 20 (14) [מִן תָּמָּח should be pronounced مِّنْ تَمَّح; cf. Crit. Notes on Proverbs, p. 67, l. 22.
 21 (15) מִן תָּאֲנִים should be pointed תְּאֲנִים; cf. Crit. Notes on Numbers, p. 49, l. 23; p. 53, l. 48; Crit. Notes on Proverbs, p. 64, l. 11.
 33 (21) For the original meaning of וַאֲעִידָה (cf. above, p. 65, l. 1) see *ibid.* p. 45, l. 46.
 (23) For הָשִׁיבוּ read תִּהְיֶיבוּ as in Ezra 10, 14, 17 (contrast v. 18). The omission of the first ה is due to *haplography* just as we often find בֵּית instead of בְּבֵית (cf. Crit. Notes on Numbers, p. 63, l. 6). רֵאיוֹתִי does not mean *I visited* (*besuchte* in KAUTZSCH's *Textbibel*; cf. BERTHEAU-RYSSEL *ad loc.*) but *I saw* (AV, correctly, *In those days also saw I Jews that had married* &c.). The ה prefixed to יהוּדִים is the generic article (GES.-KAUTZSCH § 126, l). רֵאיוֹתִי אֹתֵם is a case of prolepsis, like Gen. 1, 4; Num. 32, 23; 1 K 5, 17 (cf. GES.-KAUTZSCH § 117, h); contrast constructions like Prov. 23, 22^b. For the use of the article as a relative pronoun (cf. also Ezra 8, 25; 10, 14, 17) see note 38 of the paper cited above, p. 67, note ^a. — P. H.]
 (24) TORREY (*op. cit.*, p. 51) regards מִן עַם נְעָם as an addition of the Chronicler's.
 38 (29) CHEYNE (*Jewish Relig. Life*, p. 68) renders; — *Remember, it is to them, and not to me, that I have attained priestly dignities. I have purged the priesthood from all strangers, and maintained each of the offices of the priests, and of the Levites.*

Corrigenda.

For <i>reconstruit</i> ,	p. 25, l. 37	read <i>rēconstruit</i> .	
For <i>Samaš</i>	p. 26, l. 36	read <i>Samaš</i> .	
For <i>form</i>	p. 26, l. 37	read <i>forms</i> .	
For <i>points</i>	p. 26, l. 37	read <i>point</i> .	
For , before Neh. 3,3,	p. 28, l. 8	read ;.	50
For Neh. 7,20,	p. 28, l. 16	read Neh. 7,25.	
For יהורה	p. 31, l. 42	read יהודה.	
At the beginning of	p. 35, l. 42	prefix (9).	

Notes **א**
PP. LL. CC. VV.

- 51 (8) *op. cit.*, p. 226, the מבינים instructed the people in the Law, while the סופרים expounded and supplemented it. — P. H.]
- 9 (13) VAN HOONACKER (*Restaur.*, p. 239) regards **א** אל עזרא הספר as an interpolation.
- 21 (9, 6) DRIVER (*Introd.*⁶, p. 550, below) says that ויאמר עזרא should 'very possibly' be restored from **ט**. [*Cf.* OORT, *Emend.*]
- 23 (17) ויתנו ראש (*cf.* Num. 14, 4) means neither *they appointed a captain* (so AV; in KAUTZSCH's *Textbibel: wählten einen Anführer; cf.* Ex. 18, 25; Deut. 1, 15) nor *they turned their head* (so BERTHEAU ¹⁰ *ad loc.* and SIEGFRIED-STADE, p. 449^b below); the phrase is probably equivalent to the Assy. *šakānu ša reši* (or *qagqadi*) 'to make head,' i. e. 'to resist' (NE 146, 1; 51, 17) see JAOS 16, p. cix. — P. H.]
- 52, 35 (10, 27) **א** אֶחָיָה, Babyl. *Axišama*; *cf.* above, p. 68, l. 11. 15
- 37 (29) [**א** מִבֵּין seems to be a gloss to יורע; *cf.* Crit. Notes on Proverbs, p. 65, l. 6. If we read ומבין, the ו is the *Waw explicative*; *cf.* והם 9, 16 and Crit. Notes on Numbers, p. 53, l. 12.]
- 38 (34) לחם המערכת, lit. *pile-bread*, i. e. unleavened cakes piled up on the sacrificial table, see Crit. Notes on Numbers, p. 44, l. 9. 20
- The primitive meaning of כָּפַר is not *to cover* but *to wipe off* (מחה); *cf.* KB 6, 78, 20 and Crit. Notes on Numbers, p. 43, l. 42.
- 39 (35) For קָרָבָן see *ibid.* l. 43.
- 40 (38) For ראשית עריסה *the first bread baked of some dough*, which was originally equivalent to לחם פנים, Assy. *akal pāni*, lit. *advance* 25
bread, see Crit. Notes on Numbers, p. 50, l. 50. NIKEL, *op. cit.*, p. 202, n. 2 translates ראשית *Ehrenportion*, which is certainly more correct than *Erstling des Schrotmehls* in KAUTZSCH's *Textbibel*, Num. 15, 20. — P. H.]
- 53, 25 (11, 17) **א** עֶבְרָא, Babyl. *Abdā*; **א** שְׁמוּעָא, Bab. *Samū'a*; **א** גָּלְלָא, Bab. *Galālān*; *cf.* also **א** גָּלְלָא 12, 36. For cuneiform *s* = ש see Crit. Notes on Proverbs, p. 34, l. 47. 30
- 29 (32) This town עֲנִיָּה in Benjamin may be the place intended in Is. 10, 30 (**א** עֲנִיָּה), and CHEYNE (*Exp. Times*, Sept. 1899) proposes 35
to correct the text of Isaiah accordingly. *Cf.* Crit. Notes on Isaiah, p. 96, l. 41.
- 41 (12, 8) **א** על הירוד הוא וחיו **א** (read ה-ירוד) belongs according to VAN HOON-
ACKER (*Restaur.*, p. 253) to Mattaniah, and his name and this 40
notice must have originally stood apart from the preceding names.
- 45 (9) VAN HOONACKER (*l. c.*) thinks that beyond a doubt עֲבָדִי must be read instead of **א** עֲנוּ (*Q'ré עני*).
- 54, 5 (17) מִיָּמִינוּ (*cf.* v. 41; also מִיָּמִינוּ v. 5, *plene* מִיָּמִינוּ Neh. 10, 8; Ezr. 10, 25)
Babyl. *Minjāmini*. — P. H.] 45
- 13 (22) יוֹחָנָן, mentioned between יוֹדָע and יוֹדָע, is in v. 23 called the son of
א אֱלִישִׁיב. B. PICK (*Lutheran Church Review*, Jan. 1898, p. 130)
says we must therefore suppose that **א** יוֹחָנָן in v. 11 is a mistake
for יוֹחָנָן. That the latter is the correct form of the name he ar-
gues from Josephus (*Ant.*, xi, 7, 1) who calls him Ἰωάννης. 50
- 14 WINCKLER (*Forsch.*, sec. ser., 2, 221) thinks that the usual emenda-
tion of this passage עֲד, instead of **א** על as adopted above, p. 22,
l. 19, is quite insufficient. It is better, he says, to strike out **א**

- 48 (6) above, p. 65, l. 11. KAUTZSCH's *Textbibel* translates correctly: *und zwar werden sie des Nachts kommen* (AV, *yea in the night will they come to slay thee*). — P. H.]
- 45 (19) For דָּבָרִי CHEYNE (*op. cit.*, p. 49, note) would read *evil reports of me* [דָּבָרִי; cf. Num. 13, 32; 14, 37; see also above, p. 35, l. 10.] 5
-
- 53 (7, 2) TORREY (*op. cit.*, p. 42, n. 1) ventures the conjecture that שַׁעֲרֵי should be inserted between אֶל־יְרוּשָׁלַם, and thinks that the ex- 10
pression refers to the officer in charge of the gate service men-
tioned in the Talmud (cf. SCHÜRER's *Gesch. d. jüd. Volkes* 3, 2, 274).
- 49, 17 (7) אֶל מִסְפָּרָהּ (Ezra 2, 2 מִסְפָּר) is a doubtful form. MARQUART pro-
poses אֶסְפָּרָה *Aspadat*, a Persian name; cf. WELLHAUSEN, *Isr.*
u. jüd. Gesch. 3, p. 163. [Contrast NIKEL, *op. cit.*, p. 77. — För 15
the initial מ = א cf. מִרְחָשׁוֹן = Babyl. *Araxšanna*; see ZA 2, 266.
— P. H.]
- 50, 4 (65) KOSTERS identifies the *Tirshatha* with Neh.; hence he concludes
that this passage cannot be earlier than his time. MEYER, in a
recent article (*Exp. Times*, 9, 67) refers the title to Sheshbazzar, 20
who is mentioned, MEYER thinks, also in 1 Chr. 3, 18 as Shenazzar;
cf. above, p. 26, l. 38 and p. 58, l. 14.
- 20 (70) A more probable reading than אֶל's is suggested by Ezra 2, 69
וּכְסָף מִנִּים חֲמֵשֶׁת אַלְפִים וְקָהֶלֶת כֹּהֲנִים מֵאָה, viz. *five hundred minæ of*
silver and thirty priest's garments, וְיִכְהֶלֶת [יִכְהֶלֶת חֲמֵשׁ מֵאוֹת] 25
כֹּהֲנִים שְׁלֹשִׁים; see VAN HOONACKER, *Restaur.*, p. 35; cf. also
RYLE, Cambridge Bible, on Ezra 2, 69.
- 25 (73) WELLHAUSEN proposes to strike out the last three words, וּבְנֵי
יִשְׂרָאֵל בְּקָרִים, as a needless repetition. But TORREY (*op. cit.*, pp. 26f.)
says, the testimony of אֶל and all the Versions is unanimous in their 30
favor. The awkward repetition is explained easily enough by
TORREY as being due to the Chronicler.
- 43 (8, 8) [We must read, following ὅ καὶ ἐδίδουσαν Ἐσρας, וְעֹרָא-מִיִּזְרָאֵל וְנֹרִי
while Ezra communicated the divine decisions (מִיִּזְרָאֵל) denominative 35
Piel, cf. Babyl. *pirištu*); see Crit. Notes on Numbers, p. 51, l. 12.
NIKEL, *op. cit.*, p. 23 says that the Levites gave not merely a
paraphrase of the תּוֹרָה but added some comments. — P. H.]
- 51, 5 (9) MASPERO (*op. cit.*, p. 789, note) says, there is an interpolation to
identify Nehemiah with the representative of the Persian Court; 40
he agrees apparently with the view stated above, p. 51, l. 3, that
אֶל is to be struck out. VAN HOONACKER also accepts this
emendation (*Sac. Lévi.*, p. 50 and note). MARQUART regards the
mention of Nehemiah in the Ezra document, as well as the men-
tion of Ezra in the Nehemiah document (Neh. 12, 6), as additions 45
by the Chronicler. [According to NIKEL, *op. cit.*, p. 200, n. 1 the
name נְחֶמְיָה is not interpolated but the following words הוּא הִתְרַשְׁתָּהּ;
cf. above, p. 50, l. 45. — P. H.]
VAN HOONACKER (*op. cit.*, pp. 50f.) regards אֶל הַמְּבִינִים the Levites
who instruct the people as a title indicating a habitual office. 50
[NIKEL, *op. cit.*, p. 22 translates *teachers* (cf. *ibid.*, p. 171), adding
that this term points to professional instruction in the Law (cf. the
title מוֹרֶה; HAUPT, *Assyr. E-vowel*, p. 22). According to NIKEL

Notes **M**
PP. LL. CC. VV.

- 45 (3) Similarly we have, in the same verse, *Hananiah*, one of the apothecaries. [For this use of בן cf. Assy. *māru* in *mār ummāni* (HW 86^b), *mār išpārī* (HW 147^a), *mār barāti* (ZIMMERN, *Babyl. Relig.*, p. 87). — P. H.]
- CHEYNE (*Expos. Times*, Ap. 1899, p. 331) says that if *armory* were the sense, בית הנשק would be required. He prefers הנשק, which may have been 6's reading. "At any rate the breakdown for נשק or נשק *armor* is so complete elsewhere that it is not prudent to adopt it here, where certainly nothing in the context suggests it." 5
- 25 (25) **M** פְּרִיָּה, *Babyl. Padāma*; see above, p. 65, ll. 25.32; p. 70, l. 15. [*Padāma* might be explained as a contraction of *Padaḫāma* (contrast *Piliḫāma* = פְּלִיָּה), with elision of intervocalic ḫ (DEL., *Assyr. Gr.* § 41, b), and *ḫāma* might represent יהוה (so PINCHES in PSBA 15, 15; cf. HOMMEL, *Aufsätze und Abhandlungen*, Munich, 1890, 15 p. 2, n. 4); see, however, JÄGER in *Beitr. zur Assyriol.* 1, 470 (cf. *ibid.* 2, 137 and *Crit. Notes on Jeremiah*, p. 44, l. 25) and JASTROW in *Journal of Biblical Literature*, 13, 114.123; ZAT 16, 1; ZA 10, 231; cf. HILPRECHT and CLAY, *op. cit.*, p. 48, n. 7; KITTEL in HERZOG-HAUCK's RE³, 8.537. For יהוה = יְהוֹי *yahūd* (not *yahvi*, HOMMEL, 20 *Ancient Heb. Tradition*, p. 101) see JAOS 14, xcix, n. *. Heb. יְהוֹי is an intransitive impf. a, = יְהוֹי; cf. גְּלִיָּה = *galiḫa*. — P. H.]
- 46, 29 (34) TORREY (*op. cit.*, p. 38) thinks the clause ויֵאמֶר לִפְנֵי אַחֲזִי וְחִיל שְׁמֶרֶן may be an interpolation on account of the mention of Samaria. Sanballat was not a Samaritan. TORREY regards Sanballat as the 25 prince of a stronghold near Jerusalem. Cf. above, p. 67, l. 13. In place of **M** הַיְּבוֹשָׁה VAN HOONACKER (*Restaur.*, p. 175, note) proposes הַנְּבָחִים, and says that להם [OORT, לְאַלְהֵימ] must be regarded as pleonastic. He suggests as an alternative:—הַיְּעֻבֹּנִי לָהֶם.
- (38) [According to WINCKLER, *Altorient. Forsch.*, second series, 3, 405 30 **חצי** means here not *half* but *entirety*, *completeness*; so, too, in l. 8 of the Inscription of Mesha. — P. H.]
- 47, 9 (4, 6) **M** is obscure and confused. The emendation adopted above, p. 13, l. 28 helps very much, but perhaps the text of 6 pure and 35 simple is preferable: — καὶ ἐγένετο ὡς ἤλθοσαν οἱ Ἰουδαῖοι οἱ οἰκοῦντες ἐχόμενα αὐτῶν, καὶ εἶποσαν ἡμῖν, Ἀναβαίνουσιν ἐκ πάντων τῶν τόπων ἐφ' ἡμᾶς, *i. e.*, ויהי כאשר באו היהודים הישבים אצלם, ויאמרו לנו יעלו מכל המקומות עלינו. See the article *Nehemiah* in HASTINGS' Bible Dictionary, p. 1991, note.
- 43 (14) [As the preceding word ends in ו the omission of the ו before אלהינו is evidently due to *haplography*. — P. H.]
- 48 (17) For **M** אִישׁ שְׁלָחוּ הַמֶּמֶס, TORREY (*op. cit.*, p. 39, n. 1) reads אִישׁ שְׁלָחוּ (cf. above, p. 47, l. 45) as in 2 Chr. 25, 10. He says it is easy to see how דו might be mistaken for מ. [OORT, לִימִינוּ for **M** הַמֶּמֶס. 45
- 48, 9 (5, 8) For כְּרִי cf. *Crit. Notes on Proverbs*, p. 60, l. 51. — P. H.]
- 13 (14) CHEYNE (*Jewish Relig. Life*, p. 50) says, the text of this verse can scarcely be accurate; but he does not attempt a correction.
- 26 (6, 10) [For עֲצוֹר *put under taboo* see W. R. SMITH, *Semites*², p. 456.
- 28 The ו before לילה may be correct; the whole clause וּלְלֵילָה בָּאִים may be a gloss introduced by the *Waru explicative*; see

Notes **M**
PP. LL. CC VV.

- 44 (2) Jehoiakim, Ezek. 19,9; see Crit. Notes on Ezekiel, p. 71, l. 42. The change of the original **ר** to **ל** in **שָׁנָל** (*cf.* Crit. Notes on Proverbs, p. 53, l. 31)^a may, of course, have been influenced by the verb **שָׁנָל**, but, as stated above, there is no original connection between the noun **שָׁנָל** and the verb **שָׁנָל**. **M** **וְהַשָּׁנָל יוֹשֵׁבֶת אֲצִלוֹ** is a 5 circumstantial clause (so AV and KAUTZSCH's *Textbible*); it is not necessary to prefix the article to **יוֹשֵׁבֶת** (so LUTHER following 63), nor is it likely that the Queen addressed the same question to Nehemiah. But if Nehemiah served wine in the presence of the Queen he was probably a eunuch; *cf.* Is. 56,3; Ψ 127, and see 10 *Hebraica* 11, 141, also CHEYNE's *Introduction to the Book of Isaiah*, p. 311, n. 3. For **שָׁנָל** = **שָׁנָר** see note on Deut. 7, 13. — P. H.]
- 30 (10) **כְּבָבֶלֶט** is called a Horonite, but the name is Babylonian, its right form being, not *Sin-uballiṣ*, but *Sin-muballiṣ*, as the finite verb would require an object between subject and predicate; see WINCK- 15 LER, *Altorient. Forschungen*, second series, 2, 228, n. 1. [It is well known that the **ב** in Babylonian was often silent, *muššur* was pronounced *uššur* &c. (see ZA 2, 270; JAOS 16, p. cvi); *cf.* however HILPRECHT and CLAY, *op. cit.*, p. 21. — P. H.]
- M** **טוֹבְיָה** is, according to VAN HOONACKER (*Sac. Lév.* p. 375), the 20 same person as the **טוֹבְיָה** of Ezr. 4,7; [*cf.* SELLIN, 2, 33. For CHEYNE's hypothesis concerning the epithet **הַעֲבָדִי הָעֲמֻנִי** see NIKEL, *op. cit.*, p. 189. — P. H.]

- 46 (3, 1) TORREY ascribes vv. 1-32 to the Chronicler. For **M** **קָדְשֹׁהוּ** (*bis*) 25 he reads **קָדְשֹׁהוּ**. This he bases confidently on 3,6. Θ $\kappa\alpha\tau\alpha\sigma\tau\epsilon\iota\sigma\alpha\nu$ = **קָדְשֹׁהוּ** without suffix. Consecrating a gate or wall is against Heb. usage.
- (4) [The first element of **M** **מִשְׁיֹבָאֵל** is the Babylonian part. *mušezib*, the causative of **עוֹב**. The correct explanation of the verb **שִׁיב** was 30 first given by POGNON in his *L'inscription de Bavian* (Paris, 1879) p. 183; see *Beitr. z. Assyrl.* 1, 13. — P. H.]
- (7) **M** **מִלְכִּיָּה**, *cf.* Babyl. *Balaṣṣā'a*. [For the interchange between *b* and *m* see ZA 2, 268; *cf.* above, p. 63, l. 11.
- 48 For **הַנְּהָר עֲבַר הַנְּהָר** *cf.* NIKEL, *op. cit.*, p. 59. — P. H.] 35
- 52 (8) See on v. 19, below, l. 49.
- 45, 6 (13) **הַנִּינִי**, Babyl. *Xanûn* ($x = \text{נ}$); *cf.* above, p. 65, l. 32.
- 19 (19) For **M** **עָלִית הַמִּקְצֵעַ** Θ $\nu\alpha\varsigma$ read $\pi\acute{\upsilon}\rho\gamma\alpha\varsigma \alpha\nu\alpha\beta\alpha\sigma\sigma\epsilon\omega\varsigma \tau\eta\varsigma$ 40 $\sigma\upsilon\nu\alpha\pi\tau\omicron\upsilon\sigma\tau\eta\varsigma \tau\eta\varsigma \gamma\omega\nu\iota\alpha\varsigma$ Θ $\pi\acute{\upsilon}\rho\gamma\alpha\varsigma$ suggests **מִנְגֵּר** for **M** **הַנְּשָׁק**. STANLEY 40 A. COOK (*Expos. Times*, Mar. 1899, p. 220) proposes **עָלִית הַמִּקְצֵעַ** **מִנְגֵּר הַנְּשָׁק** *the ascent of the turning of the wall before the armory*; this agreeing with v. 20. Θ has a doublet with a marginal gloss, $\epsilon\iota\varsigma \tau\omicron \delta \epsilon\rho\sigma\varsigma$ = **הַהֲרָה**, which has been wedged in between $\delta\mu\iota\sigma\omega$ and $\alpha\upsilon\tau\omicron\upsilon$ = **אֲחֵרִי** v. 20. In **M** we find the corrupt **הַהֲרָה** in v. 20. 45 (\wedge $\nu\alpha\varsigma$). The gloss seems to have worked its way into a second passage, v. 8, due to the verses having stood opposite to each other in parallel columns.

M has in v. 8: *Uzziel, son of Harhaiah, goldsmiths*. **הַהֲרָה** should be omitted; then read **הַנְּשָׁקִים**, *Uzziel, one of the goldsmiths*. 50

❖ ❖ ❖

^a [See also note 99 of my paper on *Babylonian Elements in the Levitic Ritual* in vol. 19 of the *Journal of Biblical Literature* (Boston, 1900) p. 77. — P. H.]

Notes **א**
PP. LL. CC. VV.

- 43 (10, 41) **א** עזראל, cf. Babyl. *Iddirīa-ili*; [see, however, above, p. 65, l. 4.]
(43) **א** זַבִּינָא, Babyl. *Zabīna* [*na'* for *nā*; cf. above, p. 65, l. 27].
46 (44) TORREY (*op. cit.*, p. 32) thinks that Neh. 9.10 are the direct continuation of this abruptly ending chapter, and that they are also the product of the Chronicler's pen. See also CHEYNE, *Jewish Relig. Life*, p. 62.

CHEYNE (*l. c.*) emends the text at the close of this verse after 'the true Septuagint text:' — *and they dismissed them with their children*. CHEYNE's true *Septuagint text* is found in 1 Esdr. 9,36: — καὶ ἀπέλυσαν αὐτοὺς σὺν τέκνοις, *i. e.* בָּנִים עִם אֲתָן וַיִּשְׁלְחוּ. 10 (or בְּנֵיהֶם). [OORT, *Emendationes* (Leyden, 1900) **א** נָשִׁים וַיְשִׁימוּ.]

This passage has been much discussed by VAN HOONACKER and KOSTERS. The former (*Restaur.*, p. 282) accepts **ט**, and gives the following as the Hebrew original:—וַיְשִׁיבוּ מֵהֶם נָשִׁים וּבָנִים—וַיְשִׁיבוּ מֵהֶם נָשִׁים וַיְשִׁיבוּ בָנִים, or, more emphatic, בָּנִים וַיְשִׁיבוּ מֵהֶם נָשִׁים וַיְשִׁיבוּ בָנִים. 15

Addenda to Notes on Nehemiah.

20

- 44, 3 (1, 1) According to WINCKLER (*Altor. Forsch.*, second series, 2, p. 226) **א** שָׁנָה עֲשָׂרִים without any defining name of a ruler connects this passage with Ezra 4,24 and 6,14.
א שִׁשָּׁן, Babyl. *Šišsan*. Cf. *Expos. Times*, Jan. 1901, p. 155.

25

- 27 (2, 1) According to WINCKLER (see above, l. 21) *Artaxerxes* here and in 5,14; 13,6 means *Darius*. [Cf. OLZ 3,373, n. 1. — P. H.]
א וְלֹא הָיָה אֲחֵר לִפְנֵי does not yield a satisfactory sense, and all the various explanations which have been given fail lamentably. **ט** reads καὶ αὐτὸν ἦν ἑτερος ἐνσωπιον αὐτοῦ = Heb. וְלֹא הָיָה אֲחֵר לִפְנֵי. 30 Nehemiah waited for the opportunity to speak to the King when no one else was present, *i. e.* no other courtier; the Queen was certainly present (v. 6). See the article *Nehemiah* in HASTINGS' Bible Dictionary. VAN HOONACKER (*Restaur.*, p. 172) accepts **ט**, which he supposes to have come from לִפְנֵי וְלֹא הָיָה אֲחֵר. [This 35 reading would seem to be correct; **רַע** is simply a synonym of **אֲחֵר**; cf. Crit. Notes on Proverbs, p. 35, l. 38; p. 39, l. 28; p. 50, l. 24. The erroneous punctuation **רַע**, which entailed the change of הָיָה לִפְנֵי **א** הָיָה לִפְנֵי, was suggested by מְדוּעַ פִּנֵּיחַ רָעִים in the following verse. — P. H.] 40

- 29 (6) If we take הַשֶּׁנִּל, the royal spouse in a strict sense, it would mean here the principal wife of Artaxerxes, *Damaspia*, and not *Anestrīs*, the Queen Mother (VAN HOONACKER, *Restaur.*, p. 190, note). [שֶׁנִּל (cf. ψ 45, 10) has, of course, no etymological connection with the obscene verb שָׁנַל (Deut. 28,30; Is. 13,16; Jer. 3,2; Zech. 14,2); 45 it is identical with Assyr. *šigrēti* 'ladies of the harem'; cf. DELITZSCH's HW, pp. 256^a.641^a and Nos. 171.226 (pp. 21.28) of the *Schrifttafel* in the fourth edition of DELITZSCH's Cuneiform Chrestomathy (vol. 16 of the *Assyriologische Bibliothek* edited by DELITZSCH and HAUPT). This word was formerly misread *zīkrēti*, 50 as though it were a feminine form of *zīkaru* 'male,' but it seems to be connected with *šigāru* 'lock, cage,' which has passed into Hebrew as סִינָר, miswritten סִינָר in the Elegy on Jehoahaz and

Notes **Ⓐ**
PP. LL. CC. VV.

- 40, 3 (8, 15) [For the final *a* in forms like **ואבינה** see *Beiträge zur Assyriologie*, vol. 1, p. 10 and p. 167, § 9. — P. H.]
- 10 (16) **Ⓐ** **אֶלְעִזָּר**, cf. Babyl. *Ilidri* [Heb. **עִזָּר** *help* = Aram. **ܝܠܝܕܪ**; but perhaps we should read *et̄ri* (with **ט**); cf. DEL., HW 28.46. — P. H.]
- 28 (20) DRIVER (*Introd.*⁶, pp. 549f.) regards the clause **הַלֵּוִיִּם . . . שָׁנְתָן** as an explanatory gloss, and notes that the relative **ש** occurs nowhere else in Ezr.-Neh. The phrase **נִקְבוּ בַשְּׁמוֹת בָּלָם** belongs to the compiler.
- 41, 20 (36) [For the title **אחשרפני המלך** cf. NIKEL, *op. cit.*, p. 82. The **ו** prefixed to the following gloss **עבר הנהר ופתחות** is the *War explicative*; cf. below, p. 70, l. 17. NIKEL, however, believes that the **אחשרפנים** may have been superior officers controlling the administration of the **פתות**. 10
- 33 (9, 1) For **הַמַּעְרִי** cf. Crit. Notes on Isaiah, p. 98, l. 8; p. 102, l. 25; p. 116, l. 2. See also WINCKLER's *Geschichte Israels*, part 2 (Leipzig, 1900) p. 88. — P. H.] 15
- 53 (6) TORREY (*op. cit.*, p. 19) says that the Chronicler is fond of using **למעלה** as an adverb = *exceedingly*. That is what we should expect here. The present construction is difficult, and the conjecture is tempting that **ראש** originated in a misreading of the first three letters of the following word **וּאֲשַׁמְתֵּנוּ**. 20
- 42, 42 (10, 15) **Ⓐ** **שַׁבְּתִי**, Babyl. *Šabbatā'a*; cf. above, p. 62, l. 50.
- 43, 1 (18) **Ⓐ** **גַּדְלִיָּה**, Babyl. *Gadaliāma* (pronounced *Gadaliāva*; see ZA 2, 25 265). Cf. below, l. 32 and p. 68, l. 12.
- 3 (20) **Ⓐ** **חַנְנִי**, Babyl. *Xanani* (i. e. *Xanani*; cf. above, p. 59, l. 34).
- (22) **Ⓐ** **נְתַנְאֵל**, Babyl. *Natan'ili*.
- 7 (23) **Ⓐ** **פַּתְחִיָּה**, cf. Babyl. *Patax* (abbreviated).
- 13 (25) **Ⓐ** **בְּנִיָּה**, cf. Babyl. *Banā'ili*. 30
- (26) **Ⓐ** **עֲבְדִיָּה**, Babyl. *Abdiā*.
- 16 (28) **Ⓐ** **חַנְנִיָּה**, Babyl. *Xananiāma* (cf. above, ll. 25, 27).
Ⓐ **וְיִי** is certainly the same as **וְיִי**, Ezr. 2, 9; but which name is right it is not possible to say. The latter has a certain probability in its favor. 35
The name **עֲתָלִי** is explained by CHEYNE (*Expositor*, 1897, 5, p. 49), not as GES. formerly did, *whom JHVH afflicted*, but as coming from the Assyrian *etellu*, detected by PAUL RUBEN in Nah. 2, 7, and meaning *great, exalted*, or as a subst. *lord* (cf. DEL., HW 157^b).
- 21 (31) **Ⓐ** **שַׁמְעוֹן**, Babyl. *Samaxūnu*. [For Babyl. *x*, i. e. **ח**, = Heb. **ע** cf. *Azzat* = **עֲזָה**, *Xumri* = **עֲמִרִי**, &c.; see KAT² 107, 11. — P. H.] 40
- 40 (40) **Ⓐ** **מִכְנֵיבִי** was explained in GES.' *Thes.*: — *quid sicut liberalis*; by OLSHAUSEN, § 277, f., **מִכְנֵיבִי** **יָהּ**. GRAY (*Exp. Times*, Feb. 1899, p. 232) says that the **Ⓞ** forms ending in *ou* suggest **ו** as final consonant. **Ⓞ** has **Μαχδναβου** = **מִכְנֵיבִי**, the last part being the god 45 **Nebo**; cf. v. 43. **Ⓞ** reads **Αχδναβου**, having the same ending. **Ⓞ** **Μαχναδναβου** and **Ⓞ** **καὶ Ναδναβου** show transposition. GRAY holds that **ν** and **ד** are here, as often elsewhere, confused, and that we should read **מִכְנֵיבִי** *possession of Nebo*. In 2 R 63, 4^a we find a name *Namkūr-Ašur* 'possession of Ashur.' The corruption may 50 be intentional to get rid of *Nebo*, just as *Abed-Nebo* has been corrupted to *Abednego* (ZA 4, 49). [For Assy. *makkūru* and *namkūru* 'property, possession' see DEL., HW 408. — P. H.]

Soeben erscheint:

DIE METRISCHEN STÜCKE
DES
BUCHES JEREMIA

RECONSTRUIERT

VON

D. CARL HEINRICH CORNILL
PROFESSOR DER THEOLOGIE AN DER UNIVERSITÄT Breslau

LEIPZIG
J. C. HINRICHS'sche BUCHHANDLUNG
1901

== *Preis 1 M. 50 Pf.* ==

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

LIBRARY OF THE UNIVERSITY OF CHICAGO

1911

1911

Notes **א**
PP. LL. CC. VV.

- 38 (6) DRIVER (*Introd.*⁶, p. 549), on the other hand, assigns vv. 16-18 to the Chronicler, who intended these verses as the conclusion of the Aramaic portion of the building narrative, and so wrote them in the same language. WINCKLER (*Altor. Forsch.*, second series, vol. 2, p. 227; see also DRIVER, *op. cit.*, p. 545) holds that only 5
וארתחשטא, at the end of v. 14, is a redactional addition, just as
בן אחשורוש in Dan. 9, 1.
29 (19) [פֶּחַח = *pušḥuḥ* 'appeasement of the divine wrath;' cf. note 60 of the paper cited below, p. 67, note ^a.]
40 (22) For the etymology of מִצּוֹת see *op. cit.*, note 80. — P. H.] 10

- 44 (7, 1) TORREY (*op. cit.*, pp. 14 ff.) regards cc. 7-10 as wholly the work of the Chronicler, there being no genuine Memoirs of Ezra at 15
all (cf. above, p. 57, l. 1). He gives a long list of words from this passage which he considers as characteristic of the Chronicler. MASPERO (*op. cit.*, p. 788, note) says the dates are not part of Ezra's work; but he holds that the Memoirs are authentic. WINCKLER (*Altor. Forsch.*, second series, vol. 2, p. 244) thinks 20
that Artaxerxes in v. 1 stands for Darius.
45 (6) [מָהִיר and מָהִירָה go back to the same stem; see Crit. Notes on Prov-
erbs, p. 55, l. 37. — P. H.]
(7) As to **א** בשנת שבע לארתחשטא המלך, which was generally supposed to be the 7th year of Artaxerxes I. (B. C. 465-424) *i. e.* 458 B. C., 25
the date of Ezra's mission is placed by MASPERO (*op. cit.*, p. 787) in 369 B. C. VAN HOONACKER (*Le Sacerdoce Lévitique*, 1899, p. 51) says it was the 7th year of Artaxerxes II., *i. e.* 398 B. C.; see also KENT, *Hist. of Jewish People*, pp. 199, 355. WELLHAUSEN (GGN 1895, p. 186) thinks we should read *twenty-seventh year*, the 30
number *twenty* having been omitted by a copyist. This would make Ezra's date 427 B. C. MARQUART (*op. cit.*, p. 34) declares that this verse belongs to the Redactor, and has suffered in transmission, the correct date being 368 B. C. or 365 B. C. See also WINCKLER, *Altor. Forsch.*, second series, vol. 2, p. 242, who says 35
Ezra came to Jerusalem in the 7th year of Darius II., *i. e.* B. C. 416; [cf. below, p. 66, l. 27; NIKEL, *op. cit.*, p. 148. — P. H.]
49 (11) CHEYNE (*Jewish Relig. Life*, p. 71) thinks that by the title **הספר** the writer meant that Ezra was the author of the lawbook; there would be no object in giving him such a title if it only meant 40
copyist. [Contrast NIKEL, *op. cit.*, p. 162, n. 2; see also *ibid.*, p. 23.]
39, 3 (12) According to TORREY (*op. cit.*, p. 58, n. 1; see also *Journal of Biblical Literature*, vol. 16, Boston 1897, p. 167, note 1) שָׁלֵם has dropped out after **א** שָׁמַיָא.
16 (24) [אִרְיָא] corresponds to the Babyl. *zammarê*; see ZIMMERN, *Beitr.* 45
zur babyl. Rel., p. 93 and cf. above, p. 60, l. 24 and p. 56 of the paper cited below, p. 67, n. ^a. — P. H.]
27 (8, 6) **א** יִנְתָּן (for יִהְיֶתָּן), Babyl. *İaxûnatanu*; [cf. Babyl. *İaxûlakim* and *İaxûlunu*, which, according to NÖLDEKE, correspond to Heb. 50
יְהוֹלֵךְ and יְהוֹלֵנוּ (*x* = ח). — P. H.]
(8) **א** זַבְדִּיָּא, Babyl. *Zabdiya*.
46 (14) **א** K'thīb וְזֹר, Babyl. *Zabûdu*. [See, however, OORT, *Em.*]

- 34 (5)) Of the identity of the two persons there can be no doubt. In spite of the paleographic difficulties we must restore ושתני [to be pointed, perhaps, ושתני. — P. H.] in the text of Ezra; see MEISSNER, ZAT 17, 192; cf. also GES.-BUHL¹³ s. v. [PEISER, KB 4, 304, No. iii; ED. MEYER, *J. Wellhausen und meine Schrift 'Die Entstehung des Judenthums'* (Halle, 1897) p. 24; NIKEL, *op. cit.*, p. 130, n. 1. For Assyr. *āšru* 'sanctuary' see now DELITZSCH's *Assyr. Handwörterbuch*, p. 148. NIKEL, *op. cit.*, p. 130, n. 2 shares my view that אשנא means *sanctuary*. — P. H.] MARQUART (*op. cit.*, p. 44) proposes תשנא *palace*.
- 35, 9 (5) [For the interchange between *m* and *b* cf. below, p. 67, l. 34.
52 (10) Cf. Crit. Notes on Judges, p. 66, note *.
- 36, 13 (14) אשנא לשבצר שמה is no manifest Parsism as ED. MEYER supposes; see FRÄNKEL, ZAT 19, 179. אשנא פחה די שמה ויהיבו stands for שמה לשבצר שמה די שמה פחה די שמה ויהיבו. Cf. SELLIN, 2, 4, n. 1.
- 21 (16) The fact that Babyl. *nadānu* 'to give' means also, in the trilingual Achemenian inscriptions, 'to make, to create' seems to be due to the influence of the Old Persian original. Old Persian *dā* means not only *to give* (διδωμι, Indo-European *dō*) but also *to make* (τιθημι, Indo-Europ. *dhē*; cf. Sanskr. *dhātār* 'creator,' Lat. *conditor*). Both Indo-Europ. *d* and *dh* appear in Old Persian as *d*, see BARTHOLOMAE, *Handbuch der altiranischen Dialekte* (Leipzig, 1883) § 130. For the explanation of v. 16 cf. NIKEL, *op. cit.*, p. 106. — P. H.]
- 24 (17) WELLHAUSEN's conjecture is endorsed by MARQUART, *op. cit.*, p. 48; cf. the following note ad 6, 1.
- 35 (6, 1) According to MARQUART, *l. c.*, we should read: — די קבל בבית גנוא. די סקריא מהחתין תפה. [Cf. SELLIN, 2, 8.
- 37, 1 (3) For the partial assimilation of adjacent consonants cf. Crit. Notes on Proverbs, p. 65, l. 39.
- 4 For סבל as an old causative of בל cf. note 107 of the paper cited below, p. 67, n. ^a.
- 7 Since writing the above remarks I have noticed that BALL, in his Variorum Edition of the Apocrypha, states in his notes on 1 Esdr. 6, 24: "The writer seems to have read: *and fire-offerings they carry* (or perhaps, *bring*); a difference of points chiefly." NIKEL, *op. cit.*, p. 33 follows the old erroneous translation, rendering *seine Fundamente sollen aufgerichtet werden*. For the Heb. *cubit* see Crit. Notes on Numbers, p. 66, l. 4. — P. H.]
- 22 (4) According to MARQUART, *op. cit.*, p. 45 the first translator found rightly חדה καὶ αὐτοῖς, on the other hand, is translation of חרת.
- 35 (7) MARQUART (p. 47) thinks that 'אלהא זורבל וגו' is perhaps the right reading rather than אלהא דך MARQUART (p. 47) reads, שבקו לעביר בית אלהא ומה חשקן.
- 38, 4 (9) For אלהא שמיא MARQUART (p. 47) reads, following 1 Esdr. 6, 29: — [לעלון לאלה שמיא]-לתורין ודקרון ומה חשקן which he regards decidedly as the original text. According to TORREY (*op. cit.*, p. 10) vv. 9 and 10 are an interpolation of the Chronicler, as appears from a comparison of v. 17; 7, 17.22; 8, 35 and from the use of the favorite ביום.
- (10) אלהא to pray possibly means originally to roast (sacrificial meat); see note 106 of the paper cited below, p. 67, n. ^a. — P. H.]
- 10 (14) TORREY (*l. c.*) thinks that all the latter part of this chapter, from the last clause of v. 14, is to be assigned to the Chronicler.

Notes **ח**
PP. LL. CC. VV.

- 32 (4) Crit. Notes on Isaiah, p. 107, l. 25; PSBA 22, 166. — P. H.]; MARQUART also endorses the reading **ח** **ח** for **ח** **ח**.
- (10) **ח** occurs elsewhere only vv. 11. 17 (**ח**), and 7, 12. It is usually rendered *and so forth* (see ED. MEYER, *op. cit.*, pp. 8 f.). TORREY says, however, in vol. 16 of the *Journal of Biblical Literature* (Boston, 1897) p. 196, that there is no feat of modern lexic- 5
al jugglery by which **ח** can be made the equivalent of *and so forth*. According to TORREY **ח** in this verse is plainly due to the blunder of a copyist, caused by the fact that the last clause of the verse is exactly like the last clause of v. 11. TORREY 10
holds, with SIEGFRIED-STADE, that this word is only a variation of **ח**, and that it must mean *and now*; it must be connected with what follows, and not with what precedes. He compares it to **ח** **ח** *as for what follows*, which is found in Arabic documents of a formal character. The word should be isolated, thus: — 15
Artaxerxes, king of kings, to Rehum and Shimshai and their companions, greeting! And now: — Your report has been carefully read &c. TORREY compares a similar usage of **ח** in 2 K 5, 6; 10, 2; cf. also **ח** **ח** 2 Macc. 1, 6. [Cf. above, p. 39, l. 1, also Assyr. *eninna-ma* (HW 103^b) 'and now,' lit. *at this time* (*enu* 20
'time,' masc. of **ח**, and *annû* 'this,' cf. **ח**, with enclitic *-ma*; see Crit. Notes on Numbers p. 48, l. 44, and for *annû*, **ח**, Crit. Notes on Proverbs, p. 33, l. 36). Cf. also *Hebraica* 1, 251.]
- 51 (12) For the form **ח** see *Hebraica* 2, 249; 13, 122; cf. *Beitr. z. Assyriol.* 1, 17, n. 20, and STRACK's Grammar of Bibl. Aramaic, 1897, § 23, k. 25 — P. H.]
- 33, 7 NÖLDEKE says correctly that *walls are neither sewed nor dug*. FRÄNKEL (ZAT 19, 180) suggests the Assyr. stem **ח** (given in DELITZSCH's HW 274^a below) to *throw down*, with the derivative *xa'âfu* which seems to denote a man who removes obstructions, 30
clears away rubbish. The meaning would then be that the walls were newly built up from the foundation after the old foundations had been removed. **ח** is correctly translated in KAUTZSCH's *Textbibel: und die Fundamente graben sie bereits aus*; **ח** is impf. Af'el of **ח** to excavate (cf. **ח**), not Af'el of **ח** (= **ח**). The 35
regular form would be **ח** with virtually doubled **ח**. Cf. DALMAN's Grammar, p. 276. Contrast SELLIN, 2, 20.
- 23 (13) For **ח** **ח** instead of **ח** **ח**, see Crit. Notes on Judges, p. 66; cf. SELLIN, 2, 25, n. 1.
- 36 (16) For **ח** **ח** cf. Crit. Notes on Proverbs, p. 51, l. 9. 40
- 37 (21) Aramaic forms like **ח** correspond to the Assyr. Ittāfal, i. e. the reflexive-passive stem of the Nif'al (**ח**); cf. DEL. § 84. The Aramaic Ittāfal is not based on the Af'el; contrast NÖLDEKE, *Syr. Gr.* 2 §§ 159; 174, E; 177, B. — P. H.]
- 48 (24) V. 24 is ascribed by TORREY (*op. cit.*, p. 9) to the Chronicler; the 45
reference in vv. 8-23 is to the building of the walls. The verse is a *harmonistic patch* to make the Aramaic narrative fit the Chronicler's story. VAN HOONACKER (*Rest.*, p. 21, n. 2) says, v. 24 follows v. 5 directly, but the second member is from the Redactor.
- 53 (5, 1) **ח**, Babyl. *Xaggā'a* ($\chi = \text{ח}$; cf. above, p. 59, l. 34).
- 34, 3 (3) **ח** **ח** **ח**. In a contract tablet (STRASSMAIER's *Inschriften von Darius*, Nos. 27.82) we have *Uštānu pixāt Bābili u ebir Nāri*.

Notes **M**
PP. LL. CC. VV.
29, 12 (2, 61)

- BROWN-DRIVER-BRIGGS derive the name **בְּרִיָּא** from **בְּרִיָּל** and give it the meaning *man of iron*, but this derivation is rejected by NESTLE in the *Am. Journal of Sem. Lang. and Lit.*, vol. 13 (April, 1897) p. 173. NESTLE says, the Semitic languages do not like to form adjectives from nouns denoting material. In Gillead 5 Arameans and Jews met together in early times; **בר** therefore is *a priori* probably the Aramaic word for *son*, and **וְלִי** the name of a person, place, or god. The stem **וּלַל** is rare in Hebrew (**וּלַל** Deut. 21, 20; **וּלַל סָבָא** Prov. 23, 21, *cf.* v. 20; **וּלַל רֶקַע** Prov. 28, 7), but frequent in Aramaic, meaning *luxurious*, in a good or 10 bad sense. [For **ברוּלִי** *cf.* also WINCKLER's *Geschichte Israels*, part 2 (Leipzig 1900) p. 238.]
- 28 (63) For the Persian title **תְּרִשְׁתָּא** and the Babylonian term **פְּחָה**, see NIKEL, *op. cit.*, p. 81.
For **לאֹרִים וְלִתְמִים** *cf.* notes 52-61 of the paper cited below, p. 67, 15 n. ^a and *Hebraica* 16, 224 (July 1900). — P. H.]
- 36 (65) **מִשְׁרָרִים וּמִשְׁרָרוֹת** **וּ**, because of its peculiar place among the animals enumerated, has been a trouble to many interpreters. GES-BUHL¹³ rightly calls the passage obscure. Some scholars have proposed **שְׁנָרִים וְפָרוֹת**, but HALÉVY (*Journal Asiatique*, Nov.-Dec. 20 1899, p. 533) says that *bulls and cows* cannot be right because these animals could not be maintained on the journey across the desert. On the other hand, the Levitical singers (**מִשְׁרָרִים**, Assyr. *zammare*; *cf.* Aram. **מִשְׁרָרִים** Ezra 7, 24) mentioned in vv. 41. 70 cannot be meant for the reason that women were excluded from the 25 ritual of the Temple. The words refer to a class of slaves kept by the rich to satisfy their taste for music. The **מִשְׁרָרוֹת** in the end usually became concubines. Aramaic **לְחָנָה** *concubine* (Dan. 5, 2. 3. 23) seems to be connected with Arabic **لحن** *note, tune, song*. Heb. **מִשְׁרָרָה** [i. e. **مَغْنِيَة**, not **مَرْتَلَة** or **مَسْتَبَحَة**] partakes of this 30 double conception. [*Cf.* also NIKEL, p. 75; SELLIN, 2, 110. — P. H.]
- 39 (68) According to DRIVER, (*Introd.*⁶, p. 546), there is, in vv. 68. 69^a, an insertion in the text of the parallel passage Neh. 7, 71, which shows marks of the compiler's hands (*e. g.* **הַעֲמִיד**, **הַתְּנֹב**, &c.).
- 49 (69) [*Cf.* NIKEL, *op. cit.*, p. 76. — P. H.] 35

- 30, 29 (3, 3) TORREY (*op. cit.*, p. 12, n. 2) has proposed a reconstruction differing considerably from the text adopted above, p. 4, ll. 4ff. He 40 reads: — **וּקְבְּצוּ עֲלֵיהֶם מַעֲמֵי הָאֲרָצוֹת וַיָּבִינוּ כִּי בָאִיבָה עֲלֵיהֶם וַיִּתְחַזְּקוּ וַיָּבִינוּ** and *some of the peoples of the land gathered themselves together against them; and when they perceived that they were come with hostile purpose, they withstood them, and built the altar in its place, and offered burnt-offerings* 45 *thereon*. He holds that most of the corruption arose from the confusion of **וַיָּבִינוּ**, a favorite word of the Chronicler, and **וַיָּבִינוּ**; [*cf.* Crit. Notes on Proverbs, p. 54, l. 27. — P. H.] This reconstruction puts the clause *they built the altar in its place* where it belongs. The Jews did not build the altar because the people 50 came against them; the meaning must be that their coming did not stop the restoration of the altar. [If we adopt this reconstruction of the text it would be better to read **בִּי בָאוּ בְּאִיבָה עֲלֵיהֶם**,

Notes **א**
PP. LL. CC. VV.

- 27, 31 (2, 10) **א** **בְּנֵי**, Babyl. *Bāniā*. This favors the text of Ezra as against **א** **בְּנֵי** in Neh. 7, 15; cf. above, p. 49, l. 20.
- (11) **א** **בְּנֵי** (in pause), Babyl. *Bibā*.
- (12) The second element of the name **א** **עֲזָרָה** is the deity *Gad* (Is. 65, 11), thus showing the worship of this god during the Captivity (GRAY, 5 *op. cit.*, p. 145; cf. above, p. 58, l. 44).
- 42 (17) **א** **בְּנֵי** (in pause), Babyl. *Biçā*.
- 51 (29) [Cf. NIKEL, *op. cit.*, p. 54, n. 1. — P. H.]
- 28, 10 (35) The number here (**א** 3,630) is too large; it varies in every text. **א** in Neh. 7, 38 reads 930. This place (*Senaah*) is otherwise un- 10 known, and it is very unlikely that more people would be settled there ($\frac{1}{12}$ of the whole number!) than at any other place.
- 33 (36-39) Verses 36-39 contain the list of priests. It is noteworthy that here the Ezra and Neh. lists agree exactly in names and numbers, and the several **א** texts show little variation. These facts excite sus- 15 picion. The passage is probably much later than the text to which it is attached.
- 36 (40) GRAY (*op. cit.*, p. 287) thinks **א** **הַזֹּרֵנָה** is the same name as **הַזֹּרֵנָה** (Neh. 7, 43 **קָרִי**) but is not sure which is the original form.
- 37 (42) There are six lists of porters: — Ezr. 2, 42; Neh. 7, 45; 11, 19; 20 12, 25; 1 Chr. 9, 17; 26, 1-14. The only names which are constant are **א** **שְׁלֹמֹן**, **א** **טָלְמֹן**, and **א** **עֲקִיב**. The other names are corrupt, and it is impossible to determine the original forms. **א** **טָלְמֹן** is derived by GRAY (*op. cit.*, p. 90) from Aram. **א** **טַלַּם** *to oppress*; **א** **עֲקִיב** = Babyl. *Aqûbu*, also *Iqubu* [i. e. *Egûbu*, with *e* for *a* after initial **א**; see 25 HAUPT, *The Assyrian E-vowel* (Baltimore, 1887), p. 26, 10; cf. DELITZSCH's *Assyr. Gr.* § 34, 7. Babyl. *Iqubu*, however, might also represent the name **א** **עֲקִיב**; cf. Assyr. *ekul* = **א** **יֶאֱכַל**, *ia'kul*; HAUPT, *Sumer. Familiengesetze* (Leipzig, 1879) p. 67; *E-vowel*, p. 26, 9; cf. DEL. § 32, 7; § 103. For names like **א** **עֲקִיב** alongside 30 of **א** **עֲקִיב** (Arab. **عقيد** and **عقيد** &c.) see *Beitr. zur Assyriologie* 1, 170, n. 11. For **א** **עֲקִיב** = *Aqûbu* cf. **א** **עֲתִיד** *he-goat* = Assyr. *atûdu*, Arab. **عَتود**. — P. H.]
- 47 (46) **א** **חֲנָן**, cf. Babyl. *Xanana'*, i. e. *Xanânâ*; see *Hebraica* 7, 149 (*x* = **ח**; see *Beitr. z. Assyr.* 1, 255; cf. below, p. 62, l. 50; p. 64, l. 51, &c.). 35
- (48) **א** **נִקְדָּה**, Babyl. *Niqûdu*.
- 48 (53) **א** **בְּרִקְסִים** is according to HILPRECHT and CLAY, *op. cit.*, p. 27, n. 1 identical with **א** **בְּרִקְסִים** [EUTING, **العلى**, 861; cf. D. H. MÜLLER, *Epigraphische Denkmäler aus Arabien*, Vienna '89, p. 51] and the Assyrian *Barqûsu*. The second element of this name is the god 40 **א** **קִים** (cf. BÄTHGEN, *Beitr. zur semit. Rel.*, p. 11). The first element is possibly not the Aramean word for *son* (GRAY, *op. cit.*, p. 68, n. 2), but the god *Bir*; [cf. Assyr. *Bir-Dadda* (*Hebraica* 1, 224; KB 2, 216, col. viii, l. 2), Heb. **א** **בְּלָדָר** in the Book of Job (ZK 2, 177).
- 29, 7 (59) **א** **כְּרוֹב** may be identical with the Assyr. *girûbû* 'field' (HW 595^b) 45 generally written *kirûbû* (cf. *kirib* = **א** **קִרִב**, HW 594^b; see JENSEN's *Kosmologie*, p. 517. — P. H.]
- א** **אֲדָן** (Neh. 7, 61 **אֲדָן**), Babyl. *Addānu*, which is the name of a place in Babylonia, but probably named after a person. [Cf. NIKEL, *op. cit.*, p. 10, n. 2. — P. H.] 50
- (60) **א** **טַבְיָה**, Babyl. *Ṭābiā*.
- 11 (61) **א** **ל**'s rendering means *those who laid claim to the priesthood*, who claimed to belong to the priests. — P. H.]

Notes **א**
PP. LL. CC. VV.

- 25 (1) *Documents of Murashû Sons*, edited by H. V. HILPRECHT and A. T. CLAY, Philadelphia, 1898, wherever an identification has been indicated in the lists given in that volume. The name מרתרת is, of course, not Babylonian, but Persian. נִזְרָר is rightly explained as a Persian word. Its prototype appears 5 in Babylonian contracts as *ganzabaru*; cf. PEISER, ZAT 17, 347.
- 26, 21 [Even if we had שש in Babylonian we might expect שוש in Hebrew; cf. p. 31, l. 24. שש = šaš, ša'aš, šaṣaš, šamaš. — P. H.]
- 40 MASPERO in his *Passing of the Empires* (p. 663, note) accepts VAN HOONACKER's explanation of **א** ששנצר = Šamaš-bal-uṣur [cf. 10 also NOWACK's Commentary on the Minor Prophets (Göttingen, 1897) p. 302; SELLIN, 2, 35, n. 1; cf. 1, 239, 279], while WINCKLER, *Altort. Forschungen*, second series, vol. 2, part 1 (whole number 11, Leipzig, 1899) p. 223, n. 1 endorses ED. MEYER's identification of ששנצר 1 Chr. 3, 18 and ששנצר (see also below, p. 69, l. 21). [NIKEL, *op. cit.*, 15 p. 48 says that, from the philological point of view, it is preferable to explain ששנצר = Šamaš-bal-uṣur although, in point of fact, the identification of ששנצר and שנצר is undoubtedly very attractive.
- 47 (11) לזהב לנסף means *both gold and silver*; ל-ל = *sive-sive*; see the paper cited above, p. 25, l. 15 and Crit. Notes on Numbers, p. 63, l. 4. 20 NIKEL, *op. cit.*, p. 43 says that the number 5469 should be corrected to 5469 following 1 Esdr. 2, 14; cf. OORT, *Emend.* — P. H.]
- 27, 1 (2, 2) זרבל is explained by VAN HOONACKER in his *Nouvelles Études sur la Restauration Juive* (1896, p. 94), as meaning *Down with* 25 *Babylon!* He gets this sense (which KOSTERS rejects) from the Aramaic זרב [= Assy. *zarābu* 'to oppress,' *zurub libbi* = זרב לי; DELITZSCH, HW 263^b. — P. H.]. The name would then carry an imprecation against Babylon. LAGARDE (*Nominalbild.*, p. 53), on the other hand, thinks that זרבל may be a Babylonian name. 30 [According to NIKEL, *op. cit.*, p. 46, n. 2, Zerubbabel is a genuine Babylonian name, = *zer-Bābili* 'offspring of Babylon.' He endorses the view that Sheshbazzar and Zerubbabel are two different persons. For SELLIN's hypothesis concerning Zerubbabel see Crit. Notes on Isaiah, p. 199, ll. 17 ff.; cf. NIKEL, *op. cit.*, p. 142. See now 35 also SELLIN's *Studien zur Entstehungsgeschichte der jüdischen Gemeinde nach dem babylon. Exil*, especially vol. 2 (Leipzig, 1901). For the *e* of ישוע instead of the *o* in יהושע see Crit. Notes on Chronicles, p. 80, l. 45; contrast above, l. 7.
- א** בלשן may be = Babyl. *Belšunu* ('their lord'). — P. H.] 40
- 3 **א** מרדכי (or, according to BÄR, מרדכי, ὁ Μαρδοχαῖος), Babyl. *Mar-duk-a* [i. e., probably, *Mardukā*]. GRAY (*Expos. Times*, Feb. 1899) holds that this name is connected with Marduk, and shows that foreign gods were worshiped during the Exile.
- 6 For **א** מספר see below, p. 69, l. 13. 45
- א** בני is explained by HALÉVY as a compound of אבירני. This is rightly rejected by GRAY (*Heb. Proper Names*, p. 24, note).
- 29 (5) [Cf. NIKEL, *op. cit.*, p. 80. — P. H.]
- 30 (6) That the text is in disorder is plain; whether the slight emendation adopted above, p. 1, l. 28 is sufficient is not certain. The best **ט** 50 texts (**ט**VS) **א** before יואב in Neh. 7, 11. Either a number has dropped out after ישוע, or else לבני ישוע יואב is a gloss. The corruption must be an early one as **ט** testifies to the present text.

stated as follows. He denies that we have any genuine Memoirs of Ezra at all; he concedes to Nehemiah: Neh. 1, 1-2, 6; 2, 9^b-20; 3, 33; 3, 34^a-5, 13^a; 5, 13^b-6, 19. The sections Ezra 4, 9^a; 4, 10-23; 5, 1-6, 8; 6, 11-14^b he regards as excerpts from an Aramaic source composed in the closing part of the fourth century B. C. All the rest he assigns to the Chronicler.

His conclusions as to the historical value of the Book, which are more radical than those of most other recent critics, will be discussed in the Notes to the English Translation. [Cf. also JOHANNES GEISSLER, *Die literarischen Beziehungen der Ezramemoiren, insbesondere zur Chronik und den hexateuchischen Quellschriften*, Chemnitz, 1899 (*Jahresbericht des städtischen Realgymnasiums*) and JOHANNES NIKEL, *Die Wiederherstellung des jüdischen Gemeinwesens nach dem babylonischen Exil*, Freiburg i. B., 1900. The last three pages of the introduction to this work (pp. xiii-xv) contain a useful bibliography of recent publications dealing with the Books of Ezra and Nehemiah. See also KLOSTERMANN's article in HERZOG-HAUCK's *RE*³, 5, 500-523 (1898) and CHEYNE-BLACK's *Encyclopædia Biblica*, 1478-1494 (1901); cf. below, p. 58, l. 37.

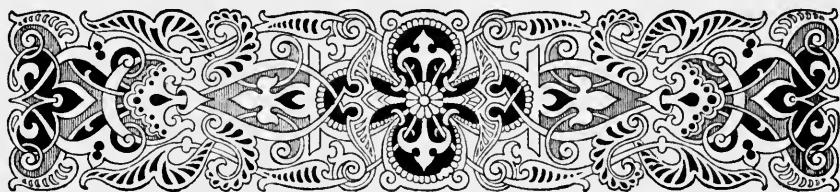
In the following *Addenda* the figures in the first column refer to the pages and lines of the Critical Notes in the present volume, while the numbers in parentheses (1, 3 &c.) indicate the chapters and verses of the Masoretic Text.

Notes **¶**
PP. LL. CC. VV.

Addenda to Notes on Ezra.

- 25, 7 (1, 3) NIKEL, *op. cit.*, p. 37 remarks that the words יהי אלהיו עמי bear a genuine Babylonian tinge and read as though they were quoted from a Babylonian incantation or penitential psalm. — P. H.]
- 11 (4) See also W. J. MOULTON's paper *Über die Überlieferung und den textkritischen Werth des dritten Esrabuchs* in STADE's ZAT, 30 1899, pp. 230 f., 244 f.
- 20 (6) See also MOULTON, *l. c.*, pp. 231, 245.
- 21 [שקל probably refers especially to the camels (2, 67; cf. Neh. 7, 69) while בהמה includes horses, asses, and mules (2, 66, 67); cf. Neh. 2, 12, 14 and below, p. 60, l. 21 (it is not likely that בהמה in Neh. 2, 12, 14 refers to a horse; contrast NIKEL, *op. cit.*, p. 188, l. 9). In the cuneiform account of Assurbanipal's Arabian campaign (KB 2, 224, l. 36) the camels of the Arabs are called *rukûššunu*; see *Hebraica* 3, 110. — P. H.]
- 29 (8) There is an ellipsis in **¶** which is supplied in 1 Esdr. 2, 10: ἐξενέγκας δὲ αὐτὰ Κύρος ὁ βασιλεὺς Περσῶν παρέδωκεν αὐτὰ Μιθριδάτη. See MOULTON, *l. c.*, p. 245. In Ezr. 8, 26, 33 παρέδωκεν stands for **¶** שקל. The text should probably read: — יוציאם כורש מלך פרס וישקלם על יד וגו'. Cf. SCHRADER's KAT², p. 141, l. 32.
- ¶** מִתְרַדָּת, Babyl. *Mitradātu*; cf. also Ezr. 4, 7. Several of the names mentioned in the Books of Ezra and Nehemiah have been found on cuneiform tablets, especially on the Babylonian contract-tablets disinterred during the American excavations at Nippur, SE. of Babylon, toward the end of May, 1893. All of the 730 business-documents discovered are dated in the reign of Artaxerxes I. (B. C. 464-424) and Darius II. (B. C. 423-405). Cf. the notes on the English translation of *Ezekiel*, in *The Polychrome Bible*, p. 93, l. 34. The names have been selected from the *Business*

Addenda.

THE CRITICAL NOTES on the Hebrew text of Ezra-Nehemiah (pp. 25-55) as well as the Hebrew text (pp. 1-24) were printed in the autumn of 1896 (*cf.* p. 26, l. 40), but unforeseen circumstances beyond the control of the editor and publisher made it necessary to reprint the Hebrew text. This delayed the publication of the volume. Professor GUTHE having found it impossible to make any additions, owing to the pressure of other work, the Rev. L. W. BATTEN, PH. D., Rector of St. Mark's Church, New York, formerly Professor of Hebrew in the Protestant Episcopal Divinity School, Philadelphia, who is preparing a commentary on the Books of Ezra and Nehemiah for The International Critical Commentary, kindly consented to append, with Professor GUTHE's approval, a number of *Addenda*, especially references to the recent works on Ezra-Nehemiah, which appeared after Professor GUTHE's Notes were in type. A few copies of the first edition were distributed in 1896 so that Professor BUHL was able to refer to the work in the 13th edition of GESENIUS' Hebrew Lexicon issued at the beginning of 1899 (*e. g. op. cit.*, p. 699^b *s. v.* צִיָּה; p. 906^b *s. v.* אֵשׁ; p. 907^a *s. v.* אֲשֶׁרְנָה; p. 927^a *s. v.* סֶבֶל; p. 937^b *s. v.* שׁוּר; p. x, *ad* p. 166, &c.). *Cf.* also Professor GUTHE's references in the notes to his translation of 1 Esdras in KAUTZSCH's *Apokryphen und Pseudepigraphen des AT* (Freiburg i. B., 1900), p. 6, note a; p. 11, note c. — P. H.

WITHIN the last few years there has been a great deal of discussion about the Books of Ezra and Nehemiah, and some important contributions have been made; but, for the most part, these deal very little with the text, being chiefly concerned with the structure and the value of the Books as a historical source.

With regard to these points Professor CHARLES C. TORREY, of Yale University, New Haven, has published his conclusions in a pamphlet entitled *The Composition and Historical Value of Ezra-Nehemiah* (No. 2 of the *Beihefte zur Zeitschrift für die Alttestamentliche Wissenschaft*, edited by Professor STADE) Giessen, 1896. TORREY's emendations of the text will be found in the Notes below. His conclusions in regard to the composition of the Book may be briefly

- 12 (40) A statement as to what Nehemiah and his half of the officers did, has fallen out at the end of the verse.
- (45) Insert ו before שלמה on authority of \mathfrak{G} ; cf. BÄR. In v. 46, on the other hand, strike out the ו before אסף on the same authority.
- 13 (1) \mathfrak{G}^V agrees with בַּכֶּפֶר מִשָּׁה, but not with \mathfrak{G}^L ἐν βιβλίῳ νόμου Μωσῆ = מ' בַּכֶּפֶר תּוֹרַת מ'. As this expression is the rule in cc. 8ff., it is adopted here also.
- (2) The singular מִן יוֹשֶׁכֶר justifies itself as a quotation from Deut. 23, 5. \mathfrak{G} καὶ ἐμισ-
θώσαντο יוֹשֶׁכֶר.
- (3) [ED. MEYER, *op. cit.*, p. 130, n. 2, remarks that we must point עֲרָב *Bedouins* in-
stead of מִן עֲרָב (\mathfrak{G} πᾶς ἐπίμικτος, \mathfrak{G}^L τὸν λαὸν τὸν ἀναμειγμένον). — P. H.]
- (4) מִן בָּיתָא; but there were many chambers in the Temple; read, therefore, בָּלְשָׁנָה. Cf. EWALD, *Geschichte des Volkes Israel*¹³, iii, 207.
- נָתַן with בָּ is surprising; we should expect עַל נָתַן.
- (5) Insert ו before הַלְבוּנָה, following \mathfrak{G} .
- (7) \mathfrak{G}^{VL} have ἐν τῇ αὐτῇ οἴκου τοῦ θ. = 'בְּחֶצֶר בֵּית הָא'. Change מִן בְּחֶצֶר בֵּית הָא' ac-
cordingly.
- (9) מִן, contrary to the context, הַלְשָׁנוֹת; the reading of \mathfrak{G}^L τὸ γαζοφυλάκιον = הַלְשָׁקָה
is confirmed by the context (v. 8).
- (13) For וְאִזְכָּרָה, \mathfrak{G}^{SL} have καὶ ἐνετειλάμην = וְאִזְכָּרָה. Cf. Neh. 7, 2.
- (15) The word מֶכֶר of מִן, as also מֶמְכָּר in v. 20, is translated by \mathfrak{G} πρᾶσις. As מֶכֶר
nowhere else appears in the sense *merchandise* it is questionable whether, in
this passage, it is not corrupted out of מַמְכָּר. Yet the connection of the words in
 \mathfrak{G} is different.
- For the K^cthib ראנ, the Q^crê רנ has been adopted, giving the usual spelling.
- (18) \mathfrak{G}^{VL} have a fuller text than מִן, viz. ἤνεγκεν ἐπ' αὐτοὺς ὁ θεὸς ἡμῶν καὶ ἐφ'
ἡμᾶς; we should insert accordingly, it would seem, (וְעֲלֵיהֶם) (עֲלֵינוּ), especially as
the context favors it.
- (19) The first וְאִזְכָּרָה disturbs the course of the address, and is also wanting in \mathfrak{G}^V .
It is a mistaken anticipation of the second וְאִזְכָּרָה, and should be struck out. As
to the custom, cf. Neh. 7, 3.
- Before לֹא-יָבוֹא, in the latter half, also, of the verse an אֲשֶׁר is attested by \mathfrak{G}^{VL}
ὥστε μὴ κατλ.
- (26) \mathfrak{G}^{VL} (ὁ θεός) εἰς βασιλέα = לְמֶלֶךְ; מִן has only מֶלֶךְ.
- (29) מִן הַקְּהֵלָה, beside the וְהַלְוִיִּם following and the הַקְּהֵלָה preceding is surprising.
- \mathfrak{G}^V has the same, but \mathfrak{G}^L τὴν διαθήκην τῶν ἱερέων καὶ τῶν Λευιτῶν. This re-
presents unquestionably the original text וְהַלְוִיִּם וְהַקְּהֵלָה.
- (30) For מִן בְּמִלְאָכָתוֹ write בְּמִלְאָכָתוֹ, following \mathfrak{G}^{VL} ἀνῆρ ὡς τὸ ἔργον αὐτοῦ.

- (12) (15) Comparing v. 3, the reading of ΘL τῷ Μαρίμωθ = לְמַרְיָמָת would seem preferable to Al לְמַרְיָת.
- (16) The Q^{re} אֲדָוָה is probably right; ΘS τῷ Ἀδδαί = עָדִי, ΘL τῷ Ἀδαία = עָרִי; but see v. 21.
- (17) After לְמַנְיָן the name of the head of a clan has dropped out, and, for לְמוֹעֲרִיָה, we should read לְמוֹעֲרִיָה (v. 5). In ΘL τῷ Μιameiv Μασαί, τῷ Μασαί Αφεληθί the reiterated Μασαί, = מַעֲוִיָה, מַעֲשִׂי, is surprising, but possibly correct.
For Al בֹּחֶמֶה, *l. c.*, p. 8 proposes בֹּחֶמֶי. Or בֹּחֶמֶי? Cf. *c. g.* בְּרִי.
- (20) For Al לְסִלִּי read לְסִלִּי as in v. 7. ΘL v. 7 Σαλουα, v. 20 Σαλουαι; ΘS Σαλλαί.
For Al עֲבָר ΘSL have Αβεδ = עֲבָר; it is hard to say which form is right.
- (21) Al וְרָעִיָה beside v. 19 וְרָעִיָה, can hardly be right. ΘS τῷ Ἰδείου = עָרִי; cf. v. 16; ΘL τῷ Ὡδοῦι = הַדְרִיָה as in v. 7. Read here, as in v. 7, עָרִיָה.
- (22) Instead of the indefinite expression in Al רָאִי אֲבוֹתָי, the definite הָאֲבוֹתָי is required.
 Al עַל would seem to be a transcriptional error for עָר. Cf. BERTHEAU-RYSSEL, pp. 330f.
- (24) Al בְּרִיקְמִיָּאל, but Kadmiel is nowhere made the father of Jeshua. ΘV καὶ υἱοὶ Καδμηλ = וְבָנֵי ק', ΘL καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ, Καδμηλ = ק' וְבָנֵי; this is misread, or miswritten, for בְּנֵי or בָּנֵי. The latter form has been adopted in the text upon comparison with v. 8 and 10, 10. Cf. also 8,7; 9,4.
- (25) Connect the first three names of v. 25 with v. 24 on authority of Neh. 11,17; cf. also v. 9. The three names which follow, on the other hand, are to be taken as subject. The words שְׁמָרִים שְׁמָרִים should be transposed, so that שְׁמָרִים may stand directly alongside its object מִשְׁמָר.
- (27) ΘL ἐν εὐφοροσύνῃ καὶ ἀγαλλιάσει, בְּשִׂמְחָה; Al וְשִׂמְחָה. Perhaps בְּשִׂמְחָה וְבִגְלִיָּה?
- (28) ΘL καὶ συνήχθησαν οἱ υἱοὶ Λευι, = בְּנֵי לֵוִי, shown to be correct by vv. 27 and 30. Al thus agrees with v. 29^b in regarding Levites and singers as identical. Still, Al would seem to be contracted from בְּנֵי לֵוִי הַמְּשֻׁרִים. The Chronicler added הַמְּשֻׁרִים, and לֵוִי has dropped out.
For Al וְיִמְרְקָר קִבְיֹוֹת read וְיִמְרְקָר וְקִבְיֹוֹת, following ΘL .
- (31) For Al וְתִהְיֶינָה הַלֵּכֶת read וְתִהְיֶינָה הַלֵּכֶת, following v. 38. See KOSTERS, *Het Herstel van Israel*, 1894, p. 59; German edition, p. 50.
- (33 ff.) In the first half of v. 35 the priest's names are wanting. According to v. 41 we expect here also 7 priests; their names at present make up vv. 33 and 34, and should be taken up into v. 35^a. The division of the verses is to be altered accordingly.
- (35) For Al בְּרִיזְבָרִי it would seem necessary to read בְּרִיזְבָרִי, following 1 Chr. 9,15; Neh. 11,17 (cf. Θ).
- (36) ΘL has not the name מְלִלִי; it is certainly strange alongside of גְּלִלִי (Γελωλῑ). If מְלִלִי be omitted, and Ezra not counted, the number of persons named in vv. 35 and 36 agrees with that in v. 42 (8).
- (37) A verb of motion and a statement of place seem to have dropped out at the beginning of the verse.
- (38) Strike out the ה before הַלֵּכֶת; ΘL ἡ δευτέρα ἐπορεύετο. Then read לְשִׂמְחָה, following v. 31. Al לְמוֹאֵל = to the opposite side. Further שְׁרִי has fallen out in Al ; according to v. 32 it should run: וְהָעִיר שְׁרִי הָעֵם. Other gaps are perceptible: we miss after הַחֻקָּה a statement of the point on the wall where the second company that gave thanks took its station, and a verb of motion on which the prepositions following may depend, such as וְלָכֵז.
- (39) The last clause of v. 39 and vv. 40f. are wanting in ΘV , but appear in ΘL and ΘS . It has been observed by STADE, *Gesch.*, ii, 175, that these words do not suit the context; for according to that statement the second choir would have extended southward beyond the Temple. We are therefore inclined to consider the words וְעָמְרוּ בְּשַׁעַר הַמִּזְרָח an incorrect doublet of the following words.

- II (7.8) These verses also, when compared with the parallel text 1 Chr. 9,7-9, show gaps and errors. Some clans are missing after v. 7. The beginning of v. 8 is absolutely disfigured. For אֶתְרִי read אֶת־ = \mathfrak{L} οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ; cf. 1 Chr. 9,6, 9,13 and Neh. 11,12.13.14. According to v. 14, גְּבִי סָלִי is a corruption of גְּבוּרִי תִלִּי.
- (9) \mathfrak{M} בְּיִהְיֶה אֲסָנָה is rendered υἱὸς Ασάνα by \mathfrak{SV} , υἱὸς Ασέννα by \mathfrak{L} . Evidently they had no other reading than that in Neh. 3,3 \mathfrak{M} בְּיִהְיֶה אֲסָנָה. Cf. Neh. 7,38 (Ezr. 2,35). The same name occurs in \mathfrak{M} in two different pronunciations which are still unknown to \mathfrak{L} .
- (10) Strike out \mathfrak{M} בְּרִי before יוֹרִיב, and insert י in its place, following 1 Chr. 9,10. On 10 the same authority, insert י also before נִכֵּן.
- (11) Begin the verse with י, following 1 Chr. 9,11.
For \mathfrak{M} שְׂרָיָה Chr. reads עֲרִיָה (cf. Ezr. 2,2 and Neh. 7,7), but it would seem incorrectly; see BERTHEAU on 1 Chr. 9,11.
- (13) The same remark as that made on Neh. 7,52 applies to the monstrosity עֲמִשְׁשִׁי 15 of \mathfrak{M} .
For \mathfrak{M} אֶתְרִי, cf. Ezr. 10,15, יִתְרִי, which in 1 Chr. 9,12 has become יִתְרָה.
- (14) For \mathfrak{M} וְאַחֵיהֶם read וְאֶחָיו, following \mathfrak{L} ἀδελφὸς αὐτοῦ.
The end of the verse in \mathfrak{M} , בְּיִהְיֶה גְבוּרִים, is very singular. \mathfrak{L} υἱὸς τῶν μεγάλων. We expect a proper name, but *Haggēdolīm* means only *the great ones*, and is 20 no proper name.
- (15) For \mathfrak{M} בְּרִיבִי, at the end of the verse, read מְרִיבִימָרִי, following 1 Chr. 9,14. Cf. BERTHEAU-RYSSEL, p. 320.
- (17) For \mathfrak{M} בְּרִיבִי read בְּרִיבִי, following 1 Chr. 9,15; cf. \mathfrak{L} υἱὸς Ζεχρει.
For \mathfrak{M} הַתְּהֵלָה read הַתְּהֵלָה, following \mathfrak{L} (ἀρχων) τοῦ αἰῶνος. 25
- (19) Completed on the basis of 1 Chr. 9,17. Cf. Ezr. 2,42; Neh. 7,45.
- (20) Certainly intended as a transition to vv. 25-36, and hence to be placed between vv. 24 and 25. Insert י before הַבְּהֵימִים and הַלְוִיִּים, following \mathfrak{L} .
- (31) \mathfrak{M} מִנְּבִיעַ is unintelligible; replace with מִנְּבִיעַ.
- (35) Read י before \mathfrak{M} בְּיִהְיֶה אֲסָנָה. 30
- (36) \mathfrak{SV} agrees with \mathfrak{M} , while \mathfrak{L} reads: καὶ ἐκ τῶν Λευιτῶν μερίδες ἐν τῷ Ιουδα καὶ τῷ Βενιαμιν, i. e. בִּיהְיֶה וּלְבִנְיָמִין. ED. MEYER (*l. c.*, p. 105) would read לִיהְיֶה וּלְבִנְיָמִין. It seems preferable, however, to leave \mathfrak{M} in its present form.
- 12 (1-6) The names in vv. 1-6 are intimately related to those in Neh. 10,3-9. On this 35 basis, a few emendations of \mathfrak{M} have been undertaken; v. 3 תָּרִם for יָרָם; v. 4 נָתַן for נָתַתִּי; v. 5 מַעֲרִיָה for מַעֲרִיָה (\mathfrak{L} Μασσίας).
- (7) For \mathfrak{M} יִרְעִיָה, which occurred before in v. 6, read, perhaps, עֲרִיָה. Cf. Neh. 11,12; 1 Chr. 9,12. \mathfrak{L} Ὀδούας = הֹדוּרָה, which is unknown as the name of a priestly clan.
- (8) \mathfrak{M} הִירֹת is a monstrosity. Read עֲלִיהֹרֹת, following \mathfrak{L} ἐπὶ τῶν ἐξομολογήσεων; 40 cf. 1 Chr. 25,3.
- (9) \mathfrak{M} וּבִקְרָאָה is not attested by \mathfrak{L} : καὶ λαваὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν ἀνεκρούοντο ἀπέναντι αὐτῶν ἐν ταῖς ἐφημερίαις; it would seem to be an explanatory gloss derived from 11,17. In \mathfrak{L} λαवाὶ is a doublet of ἀνεκρούοντο = עָנִים. Accordingly restore in v. 9: 'עָנִים א'. 45
- (10) The third הוֹלִיד is wanting in good MSS and according to the Masorah.
- (11) For יוֹתָן of \mathfrak{M} and all the Versions we should probably read יוֹחָנָן. For, in v. 22, we find יוֹחָנָן (cf. v. 23), and Josephus *Antiq.* xi, 7,1 calls him Ἰωάννης. But doubts have been expressed as to the line of high-priests also.
- (12) For \mathfrak{M} בְּהֵימִים read הַבְּהֵימִים, following \mathfrak{L} οἱ ἱερεῖς. 50
- (14) For \mathfrak{M} לְמַלְיָכוֹ K^{ch}ib, לְמַלְיָכוֹ Q^{re}, read לְמַלְיָכוֹ; cf. \mathfrak{L} τῷ Μαλουχ.
For \mathfrak{M} לְשִׁכְנָה read לְשִׁכְנָה, following \mathfrak{L} Σκελίου, Σεκενία. Cf. vv. 2f. According to v. 2, הַטּוֹשׁ would seem here to have dropped out.

- 10 special source. It applies to the document the plural designation **הַחֲתוּמִים**, while in v. 1 the singular **הַחֲתוּם** is used. The interchange is like that of **סָפְרִים** and **סֵפֶר** in Is. 37, 14; 2 Sam. 11, 14. [According to ED. MEYER, *op. cit.*, p. 135, n. 2, we must substitute the singular **הַחֲתוּם** על **הַחֲתוּמִים** of **א**; cf. CHEYNE on Is. 37, 14. — P. H.] With v. 29 the account of v. 1 is resumed, but it is remarkable that in v. 1 the Levites stand before the priests, while the list itself places the priests before the Levites. Perhaps the list was enlarged also by the editor. Cf. KOSTERS, *Het Herstel*, p. 78; German edition, p. 66. STADE, *Gesch.*, ii, 179, would separate only vv. 3-14.
- (5) For **א** **שְׁכִנְיָה** we have in Neh. 12, 3 and 1 Chr. 24, 10 **שְׁכִנְיָה**, which is probably correct. 10
- (10) Strike out the **ו** of **א** before **יִשׁוּעַ**, on the authority of **ט**. BÄR does not give it in his text.
- (11) For **א** **שְׁכִנְיָה** read **שְׁכִנְיָה**, following **ט** **Σεχενίας**, as **שְׁכִנְיָה** occurs again in v. 13, and is there universally attested. 15
- For **א** **הַזִּינְיָה** **ט** has **Ὠδουα** = **הַזִּינְיָה** Ezr. 2, 40; see on Ezr. 3, 9. In v. 14 **א** **הַזִּינְיָה** (**ט** **Ὠδουα**, **ט** **Ὠδουα**, **ט** **Ὠδίας**) occurs again. Perhaps in one place the Levite clan *Judah* is meant, Neh. 12, 8.
- (15) It is natural to compare the 44 names in vv. 15-28 with the names of the clans in Ezr. 2 (Neh. 7), Ezr. 8, 2ff., and Neh. 3, 1-32. Our attention is thus drawn to 20 certain noteworthy phenomena, without our being able, however, to reach positive results. Thus **בְּנֵי בְנֵי** side by side with **בְּנֵי** in vv. 15f. is surprising. Elsewhere **בְּנֵי** occurs only as a Levitical name, Neh. 9, 4, in **א**, where, however, **בְּנֵי** is more probable. The vacillation between *Bani* and *Benui* occurs also in Ezr. 2, 10 and Neh. 7, 15. It must remain undetermined whether we have a mere wavering of the tradition, 25 or actually two clans of diverse name. The latter is quite possible.
- (17) The name **אֶרְנִיָּה** is probably the equivalent of **אֶרְנִיקָם** Ezr. 2, 13; Neh. 7, 18, though it is true that the Versions do not confirm this conjecture.
- (19) ED. MEYER (*l. c.*, p. 141) would read here, following Neh. 7, 21; Ezr. 2, 16, **אֶסֶר לְחֻקָּה**.
- (20) **קֶרֶט נִיבִי** = **ט** **Νωβαι**; not otherwise known. **Q^{re} נִיבִי** (according to BÄR, 30 p. 116, **נִיבִי**) likewise unknown. According to Ezr. 2, 29; 7, 33 probably **נִבּו**. ED. MEYER (*l. c.*, p. 145) proposes to read *Nob* and *Nobai*.
- (23f.27) The names **עֲנָיָה** and **חֲנָן** and **חֲנָן** v. 27, with **חֲנָנִיָּה** v. 24, again do not appear to be quite certain. According to **ט** we should read **חֲנַנְיָה** in Ezr. 2 and Neh. 7 35 also. Instead of one **חֲנָן** we should, perhaps, read **חֲנָן** or **חֲנָנִי**, following Neh. 3, 13.
- (29) Insert, on the authority of **ט**, the conjunction **ו** before **הַלְוִיִּם**, before **הַשּׁוֹעֲרִים**, before **הַמְשָׁרְרִים**, before **הַנְּתִינִים**, and before **מִכָּן** at the end of the verse.
- (32) BÄR's reading **מִשָּׂא**, for **מִשָּׂא**, is certainly preferable. Cf. Deut. 15, 2; Neh. 5, 7.
- (35) Insert **ו** before **הַלְוִיִּם**: **ט** **καὶ οἱ Λευῖται**.
- (36) Between vv. 36 and 37 the division of verses has been altered to fit the sense. 40
- 11 (1.2) Verses 1.2 are a fragment from some other connection.
- (3) For the second **יָשְׁבוּ** of **א**, after **יְהוּדָה**, read **יִשְׁבּוּ**, following **ט** **καὶ κατῴκησαν κατλ.**
- (6) This verse should go with v. 4; the number of the Perezites with Perez. It has 45 therefore been transposed.
- (5) For **הַשְּׁלִנִי** we should probably pronounce **הַשְּׁלִנִי**, following Num. 26, 20. Strangely enough, the same reading of the consonants is found also in 1 Chr. 9, 5.
- After v. 5 we miss a number of data which well-known analogies lead us to expect: first, the number of the Shelanites, corresponding to the number of the 50 descendants of Perez; then, the third Judean clan Zerah, which also dwelt, according to 1 Chr. 9, 6, in post-Exilic Jerusalem. These gaps are indicated in the text, and in part supplied by the use of 1 Chr. 9, 6.

- 8 quite foreign to his Book, it must be assumed that he had no other reading in his original than that reproduced in his translation. We should, therefore, regard נְחֻמְיָהּ הוּא as an explanatory gloss (cf. O. F. FRITZSCHE, *Handbuch zu den Apocryphen*, Vol. i, 1851, p. 7). The other variants in 1 Esdr. 9, 49f. are shown to be errors by the end of v. 10 and v. 11 in **¶**.
- For **¶** הַיּוֹם הַזֶּה read הַיּוֹם הַזֶּה, following 1 Esdr. 9, 50 ἡ ἡμέρα αὐτή.
- (10) Read יֵאמְרוּ (ἔλ και εἶπον) for the sing. יֵאמֵר in **¶**. Contrast STADE, *Gesch.*, ii, 177.
- (13) Read וְהַבְּתִינִים, following **¶**; strike out, on the other hand, the ו before לְהַשְׁבִּיל, following **¶**.
- 9 (4) The names in vv. 4 and 5 are only partially correct in the tradition. **¶** has eight names in each verse, **¶** 4 and 2, **¶** 6 and 8. Three times בְּנֵי (בְּנִי, בְּנִי, בְּנִי, also בְּנִי **¶**). V. 4 שְׁבַנְיָה, v. 5 שְׁבַנְיָה and שְׁבַנְיָה (שְׁבַנְיָה?). Comparison with **¶** would add some further variants. Probably the round number *seven* was originally intended here as in 8, 7.
- (5) For **¶** אֱלֹהֵינוּ read אֱלֹהֵינוּ, following **¶** Κύριον τὸν θεὸν ἡμῶν. The attachment of the next clause by means of ἡ *consecutivum* is certainly to be preferred, cf. 1 Chr. 29, 20; strike out the suffix of the second person in בְּבָרְךָ, and for וּמְרוֹמָם read הַמְרוֹמָם. Cf. **¶** καὶ εὐλογεῖτε τὸ ὄνομα τῆς δόξης τοῦ ὑπερυψουμένου ἐπὶ παντός ἐν ἀγαλλιάσει καὶ ἐν αἰνέσει.
- (6) Before v. 6 insert וַיֵּאמֶר עֲרִיא on the authority of **¶**. Cf. BERTHEAU-RYSSEL, 282f. For **¶** שְׁמִי read וְשְׁמִי. **¶** τὸν οὐρανὸν καὶ τὸν οὐρ. τ. οὐρ.
- (17) **¶** בְּמַצְרֵי is evidently a transcriptional error for בְּמַצְרֵי; **¶** ἐν Αἰγύπτῳ. Similarly the Kthib וְחָסַר רַב is a scribal error for חָסַר רַב. Cf. BÄR and GINSBURG, *ad loc.*
- (19) Strike out ו before אֶת הַהֶרֶץ in **¶**; **¶** φωτίζειν αὐτοῖς τὴν ὁδόν.
- (22) **¶** לְפָאָה, it would seem, should be taken distributively; we conjecture, therefore, that the original text ran לְפָאָה לְפָאָה; cf. GESENIUS-KAUTZSCH²⁶, § 123. Strike out the first אֶרֶץ וְאֵת; cf. **¶**.
- (24) The first half-verse is relegated to the foot of the page as a gloss; the words 30 were intended to bring out the fulfilment of the divine promise in v. 23, but they needlessly anticipate the contents of vv. 24f., and are wanting in **¶** VSA.
- (27) For **¶** מִשְׁמִיָּה read מִשְׁמִיָּה; **¶** ἐξ (ἐκ τοῦ) οὐρανοῦ σου. For **¶** בְּרַחֲמֶיךָ **¶** has ἐν (τοῖς) οἰκτιρμοῖς (σου) = בְּרַחֲמֶיךָ.
- (28) For **¶** מִשְׁמִיָּה we conjecture מִשְׁמִיָּה, as in v. 27.
- (29) Strike out **¶** כֵּם after וְהִמָּא; it is superfluous, even objectionable, and unknown to **¶** V.
- (31) At the beginning of the verse read וְאֵתָה, following **¶** καὶ σὺ ἐν οἰκτιρμοῖς κτλ., and in agreement with the context.
- (32) יְהוָה seems to have dropped out before אֱלֹהֵינוּ in **¶**; **¶** Κύριε ὁ θεὸς Ἰσραὴλ, ὁ 40 θεὸς ἡμῶν κτλ. Insert ו before לְשָׁרֵינוּ, as attested by **¶**.
- (34) Here also **¶** requires the conjunction ו before שָׁרֵינוּ.
- (37) The end of the prayer seems to be wanting. The petition begins indeed in v. 32, but does not reach complete expression. We should expect Ezra to finish 45 with supplication for the restoration of Israel. Cf. KOSTERS, *Het Herstelt v. Israel*, 1894, p. 77; German edition, 1895, p. 65.
- 10 (2) To all appearance the word הַתְּרַשְׁתָּהּ has been added later, as it separates the proper name and the patronymic; it is also wanting in **¶** V, but **¶** has ὁ καὶ 50 Αῠθαρασθας. SCHLATTER, *Zur Topographie und Geschichte Palästinas*, 1893, p. 405 ff., assumes a more extensive corruption of the text. The new introductory formula indicates that the list has been taken from a

- 7 (61) For the changes here, see note on Ezr. 2, 59.
 (63) See note on Ezr. 2, 61.
 (64) For **בְּמִתְחַשִּׁים**, see note on Ezr. 2, 62.
 (65) For **מִן־הַקָּדָשׁ הַקָּדָשׁ** of **א**, 1 Esdr. has only τὼν ἁγίων = **מִן־הַקָּדָשׁ**; see the note on Ezr. 2, 63. 5
 (66-69) For the restoration of vv. 66-69, see notes on Ezr. 2, 64-67. V. 68 is omitted by good authorities on the text, and was not counted in the Masorah among the verses of the Book. See BÄR's edition, pp. 114f. **ט** also varies in the transmission of this verse. Both Ezr. 2, 66 and 1 Esdr. 5, 42 bear witness that it belongs to their list. Thus the closer relation of 1 Esdr. to Ezr. is here brought into strong relief. The verse certainly does not belong to the original contents of the list; probably the same is true of the similarly constructed v. 69.
 (70-72) VV. 70-72 have an independent form of text as against Ezr. 2, 68f. and 1 Esdr. 5, 43f. As the editorial manipulation of the Chronicler is clearly apparent in Ezr. 2, 68f., Neh. 7, 70-72 must be regarded as the older form. Here, again, 1 Esdr. ranges itself with Ezr. 2, not with Neh. 7. 15

At the end of v. 70 the text is corrupt. As **וְהָמַשׁ מֵאוֹת**, on account of its position, cannot refer to **בְּתַנּוֹת**, the designation of the object which was to be enumerated would seem to have dropped out; according to BERTHEAU, it was perhaps **בְּקֶרֶת מִנִּים**. **ט** omits the statement. 20

The first half of v. 72 is wanting in **ט**, but that text can hardly be correct; the total in Ezr. 2, 68f. certainly seems to presuppose this third item.

- (73) The text is altered in accordance with the note on Ezr. 2, 70. The second half of the verse is intimately connected with c. 8, and should be attached to it. See also Ezr. 3, 1. 25

- 8 (1f.) 1 Esdr. 9, 39 has τῷ ἱερεὶ καὶ ἀναγνώστῃ = **הַכֹּהֵן וְהַסֹּפֵר**; **א**, on the other hand, wavers, calling Ezra now **הַסֹּפֵר**, now **הַכֹּהֵן**. Comparing Ezr. 7, it appears altogether probable that here, in the beginning of the narrative, Ezra should be introduced with his full title. Whether he was generally mentioned by this full title can no longer be made out with certainty. Cf. vv. 2, 4ff. 9; 12, 2, 6; 1 Esdr. 5, 40, 42, 49.
 (4) The number of those who stood beside Ezra at the reading of the Law varies in the tradition. **א** has 6 on the right, 7 on the left; **ט** 6 on the right, 4 on the left; **ט**^L 7 on the right and 7 on the left; 1 Esdr. 9, 43 **ט**^V 7 on the right, 6 on the left; **ט**^L 7 on the right, and 7 on the left. Evidently, 7 on each side are intended. Hence add **וְעֹרֵי**, following **ט**^L. The last two names should be connected by **ו**. 35
 (5) Insert **הוּא** after **כִּי**, following **ט** (ὅτι αὐτὸς ἦν ἐπὶ πάντων κτλ.), and change **א** **הָיָה** **וּבְקִתְחוֹ** to **וּבְקִתְחוֹ** (**ט** καὶ ἐγένετο ἡνίκα κτλ.).
 (7) Strike out the **ו** before **הַלִּיָּוִים**, following 1 Esdr. 9, 48. 40
 (8) For **א** **הָיָה** **וּבְקִתְחוֹ** read **בְּסֹפֶר תּוֹרַת הָאֱלֹהִים**, following **ט**.

For **א** **וּבְקִתְחוֹ** — **מִפְּרֵשׁ** KLOSTERMANN, *l. c.*, p. 246 proposes to read: **פֶּרֶשׁ וְשׁוֹם** **שָׂקָל וּבִיגָה**.

- (9) Some (e. g. SMEND, *Die Listen der Bücher Esra und Nehemia*, 1881, p. 18) regard the words **הַתְּרַשְׁתָּא** as a gloss. They can appeal for support of this view to **ט** which has not these words, but in 1 Esdr. 9, 49 we have, nevertheless, καὶ εἶπεν Ἀτταπατη (Ἀθαρασθα) = **וַיֹּאמֶר הַתְּרַשְׁתָּא**. Thus **נְחֶמְיָה הוּא** would be the interpolated gloss (somewhat as in Gen. 9, 22 **חָם אָבִי**). But what, now, was the original form of the text? Since it is altogether improbable that the author of 1 Esdr. would have omitted the proper name, but taken up the title; further, since he has regarded the word **הַתְּרַשְׁתָּא** as a proper name both in 9, 49 and also in 5, 40 (Νεεμία καὶ Ἀτταρίας), and since historical considerations, for the sake of which he might have avoided speaking of Nehemiah, are elsewhere 50

- 7 (3) For the meaningless K^cthilb וַיֹּאמֶר read the Q^crê וַיֹּאמֶר.

The imperative וַיֹּאמֶר refuses to adjust itself to the other clauses of the command. Ὡς καὶ σφηνούθωσαν, ὥς καὶ ἀσφαλίζέσθωσαν, probably = וַיֹּאמֶר. The same consonants could also be pronounced וַיֹּאמֶר or וַיֹּאמֶר. In אֵל a ' seems to have dropped out. The meaning here, according to 1 K. 6, 10, would be *to bolt the doors, fasten them with bars*.

- (4) [For אֵין קְתִים בְּנִים = *the families were not large*, see *Johns Hopkins University Circulars*, Vol. xiii, No. 114, July 1894, p. 108. — P. H.]
- (5) The words סֵפֶר הַיְחָשׁ הָעוֹלָם בְּרֵאשִׁיטָה cannot be connected with one another in Hebrew. The same meaning is differently expressed in Ezr. 8, 1. Ὡς corre- 10 sponds exactly: βιβλίον τῆς συνοδίας οἱ ἀνέβησαν ἐν πρώτοις. Ὡς, on the other hand, smoothes out the objectionable element: βιβλίον τῆς γενεαλογίας τῶν ἀναβάντων ἐν ἀρχῇ. We must leave אֵל in its present condition, and regard the words בְּרֵאשִׁיטָה הָעוֹלָם as a later addition. They were probably added by the Chronicler, who has inserted here the list which follows in vv. 6 ff. 15
- (6) Insert לְבָבָל, following Ezr. 2, 1 and 1 Esdr. 5, 7.
- (7) For אֵל נְחֻם read נְחֻם, following Ezr. 2, 2 and 1 Esdr. 5, 8 Ποσειδῶν; and after the name add רֵאשִׁיטָה, following 1 Esdr. 5, 8 τῶν προηγούμενων αὐτῶν.
- (8) The remarks made on Ezr. 2, 5 apply to the numbers in vv. 8 ff.
- (15) Whether בְּנֵי or, as in Ezr. 2, 10, בְּנֵי be the true reading, must remain doubtful. 1 Esdr. 20 5, 12 Βαυεὶ and Βαυαία. Still, Βαυοῦ and Βοῦοῦ occur also in Ὡς Ezr. 2, 10.
- (21) As to the addition after v. 21, see on Ezr. 2, 16 f.
- (22) The בְּנֵי הָעָם stand two or three places later in Ezr. 2. See also the note on Ezr. 2, 16.
- (24 ff.) Insert after v. 24: בְּנֵי יוֹרֵה מֵאָה וְשָׁנִים עָשָׂר, in accordance with the remark on Ezr. 25 2, 18. Then let vv. 33-35 and v. 38 follow, — because these still speak of clans, but not of districts, — together with the expansions afforded by the parallel texts. See also the note on Ezr. 2, 19 ff.
- (25) Here begins the enumeration of geographical groups, recognizable by אֲנָשֵׁי = οἱ ἄνδρες in 1 Esdr. 5, 17 ff. Insert, accordingly, for אֵל בְּנֵי, in vv. 25. 36. 37: אֲנָשֵׁי. But 30 בְּנֵי is also incorrect; for, according to its situation, this locality is not in place here, but at vv. 29 f. According to 1 Esdr. 5, 17 we should read בְּיָתֵר; cf. Jos. 15, 59; 1 Chr. 6, 59 Ὡ. See note on Ezr. 2, 20.
- (26) Two districts are combined, which are separate in Ezr. 2, 21 f., but without producing agreement in the total. 35
- (29) For the gap after v. 29, see note on Ezr. 2, 25 f.
- (37) As to the addition after this verse, see note on Ezr. 2, 34 f.
- (39) See note on Ezr. 2, 36.
- (43) The verse has been altered on the basis of 1 Esdr. 5, 26, υἱοὶ Ἰησοῦ εἰς Κοδοῦλου καὶ Βαυνοῦ καὶ Σουδίου (and Ezr. 2, 40).
- (46 ff.) In vv. 46-56 Neh. 7 has three names less than Ezr. 2; as these are also attested by 1 Esdr. 5, 30 f. they are here supplied. For the gaps noted besides these, see note on Ezr. 2, 44 ff. 40
- (52) אֵל נְפִישִׁים is an impossible spelling. According to Ezr. 2, 50 (נְפִישִׁים) the only question can be as to the interchange of נ and ש; the double designation of 45 the sibilant is an oversight. Cf. עֲמֶשֶׁי Neh. 11, 13; בּוֹשֶׁכֶם Am. 5, 11, and see BLEEK-WELLMHAUSEN, *Einleitung*⁶, p. 585. The name of this family is preserved to us on an ancient seal in the British Museum in the form *Nefisi* or *Nefisi*. See *Revue Archéologique*, xvii (1891), p. 109.
- (57) The name סַפִּיר, on the authority of Ezr. 2, 55 and 1 Esdr. 5, 33 (Ἀσσαφειωθ), 50 has been given as סַפִּירָה.
- (59) Following 1 Esdr. 5, 34 we must assume a considerable gap; see note on Ezr. 2, 57.

- yards no longer belong to the persons in question, and that, consequently, they are certainly no longer in condition to borrow money on these their lost possessions; the lot which threatened them was nothing else than slavery. He therefore proposes, reasonably as it would seem, to strike out the two words.
- (5) At the end of the verse, $\Theta V L$ give τοῖς ἐντίμοις = לחרים, the true reading; for it is against these that Nehemiah brings reproaches in v. 7.
- (7) Strike out the א in משאים. The word in question is the verb נָשָׂה, and the plural of its participle נָשִׂים can only be נָשִׂים; cf. vv. 10. 11, and see BÖHME, *l. c.*, p. 21.
- (9) Strike out the י in ויאמר, and read וַאֲמַר, as the Q^crê requires.
- (11) For משאת read וּמַשְׂאָה Deut. 24, 10 (GEIGER, *Zeitschr. für jüd. Theol.*, viii, 227).
- (14) משא is an impossible form. It should be either פָּחָה or פָּתָחָה. Θ εἰς ἀρχοντα αὐτῶν = פָּתָחָה.
- (15) אחר is unintelligible. We might conjecture וְאַחֵר (Num. 5, 26) and afterward, following ΘL καὶ ἑσχατον. But \mathfrak{Z} gives a better interpretation in *quotidie*; read 15 accordingly לְיוֹם אַחֵר; cf. v. 18.
- (18) KEIL attempts to retain מ's expression בְּכָל-יָיִן by the rendering of *all sorts of wine*. But has not a word fallen out after בל, which designated the place or the mode of distribution? Or is ΘL right with καὶ διὰ δέκα ἡμερῶν οἶνον παντὶ τῷ πληθύνει (παντὶ τῷ λαῷ)? The latter would be לְכָל-הַיָּמִים or לְכָל-הַיָּמִים, following 2 Chr. 30, 18.
- 6 (6) $\Theta V L$ begin the verse καὶ ἦν γεγραμμένον ἐν αὐτῇ; hence read וְכָתוּב for מְכָתוּב. At the end of the verse strike out הַאֲלֵה; the words are wanting in Θ , and break the thread of the letter.
- (10) The end of the verse runs in ΘV : ὅτι ἔρχονται νυκτὸς φονεῦσαί σε, and in ΘL ὅτι ἔρχονται φονεῦσαί σε νυκτὸς· ἔρχονται ἀποκτείνειν σε. Thus no trace appears of a ו before לֵלֵה. The ו in מ should be struck out, and the first sentence ended with לֵלֵה. BÖHME, *l. c.*, has called attention to the fact that, elsewhere also, Nehemiah is in the habit of placing לֵלֵה at the end of the sentence. Cf. Neh. 2, 12. 13. 15.
- (11) Point הַאֲשִׁי, not הַאֲשִׁי (VAN DER HOOGHT). The ה is the interrogative particle. So BÄR and GINSBURG.
- (13) The beginning of the verse defies all interpretation, and is evidently corrupt. BERTHEAU and KEIL, it is true, assert that the first לְמַעַן means *on this account*, 35 but neither has given any proof. It is not hard to recognize in the present words לְמַעַן שָׂכֹר הוּא לְמַעַן, at the end of v. 12 and in the beginning of v. 13, a ditto-graphy based upon the group of letters לְמַעַן שָׂכֹר הוּא, *l. c.* שָׂכֹר הוּא לְמַעַן. Strike out, accordingly, לְמַעַן שָׂכֹר הוּא at the beginning of v. 13. It is another question, of course, whether, with that, we have obtained the original text. ΘL καὶ Τωβίας καὶ Σαναβαλατ ἐμισθώσαντο αὐτόν, ὅπως φοβηθεῖς ποιήσω κτλ. leads to the same wording as that above restored; ΘV , on the other hand, has καὶ Τωβία καὶ Σαναβαλατ ἐμισθώσαντο ἵνα ἐμὲ ὄχλον, ὅπως φοβηθῶ καὶ ποιήσω κτλ.
- (19) The last clause of the verse should be connected by ו with what precedes: וְאֶנְרֹת; $\Theta V L$ καὶ ἐπιστολάς κτλ.

- 7 (1) The gatekeepers (שָׂרִים) are quite in place, but it is impossible to see why the singers and Levites should have been appointed by Nehemiah just after the completion of the building of the wall. The words וְהַשָּׂרִים וְהַלְוִיִּם are therefore a later addition to the original text, based on the idea that it is the Temple which is here being spoken of.

- clause following, and conceive it as an addition to the subject contained in תשובו. The meaning would then be: *Of whatever place ye may be*. But this addition, couched thus in general terms, does not correspond to the definite expression of the words following (in particular עליו). $\mathfrak{U}V$ translates $\kappa\alpha\iota$ εἰποσαν ἡμῖν, Ἀναβαίνουσιν ἐκ πάντων τῶν τόπων ἐφ' ἡμᾶς; $\mathfrak{U}L$ $\kappa\alpha\iota$ εἶπον ἡμῖν, Ἀναβαίνουσιν ἐκ πάντων τῶν τόπων ὅτε ἐπεστρέψατε πρὸς ἡμᾶς. To make ἀναβαίνουσιν = פָּצְמִים עָשָׂר seems impossible. The only remaining alternative is to suppose that \mathfrak{U} read a עליו in the text, with which מְבַלְבְּלִים would readily connect.
- (7) The difficulties of v. 7 are not small. BERTHEAU misses the object of the first וַתִּצְמַד, and proposes, instead of מִתְחַתִּית which is hard to interpret, to read מִתְחַבֵּת or תְּחִבּוֹת, in 2 Chr. 26, 15 = *catapult*. Accordingly he translates: *so I set up defensive engines in the place behind the wall, in protected spots*. But, apart from the arbitrary conjecture, it cannot well be said that the sentence is intelligible. According to the connection לִּמְתַּחַת, מִתְחַתִּית the phrase מִתְחַתִּית must mean *points situated beneath another place, lower than it*. In our view, according to well-known usage, כֵּן signifies simply the *place at (or upon) which something is*. By the plural with לִּי following, which on its part is connected with the singular, the expression is given a distributive sense: *at points which were each time lower than the spot in question* (that on which they were to work?), behind the wall, i. e. בְּתַחֲתִים. This word seems intended to determine more exactly the preceding general statement; every reader at the time must have known at once what was meant by it. To-day we can no longer tell; perhaps, also, the text has not been correctly transmitted. \mathfrak{U} has in place of it ἐν τοῖς σκεπεινοῖς = *in sheltered places* (such as cave-like hiding places). $\mathfrak{U}L$ $\kappa\alpha\iota$ ἔστησαν ὑποκάτωθεν τοῦ τόπου ἐξόπισθεν τοῦ τείχους ἐν τοῖς ἀναπεπταμένοις; a doublet. We should, perhaps, read בְּתַחֲתִים, Jud. 9, 49; 1 S. 13, 6, cf. EUTING, *Nabat. Inschr.* (1885), pp. 54f. (No. 15, ll. 4. 5).
- For $\mathfrak{A}L$ וַתִּצְמַד read וַתִּצְמַד, following $\mathfrak{U}SL$ ἔστησαν.
- (8) $\mathfrak{A}L$ וַתִּצְמַד וַתִּצְמַד is unintelligible. $\mathfrak{U}L$ has after מִתְחַתִּית $\kappa\alpha\iota$ ὥρκισα αὐτοὺς Κύριον λέγων, Τοῦ θεοῦ ἡμῶν τοῦ μεγάλου κ. φοβ. This looks like a doublet of the beginning of the verse = וַתִּצְמַד; cf. 5, 12.
- After וַתִּצְמַד there has dropped out אֱלֹהֵינוּ; $\mathfrak{U}V$ τοῦ θεοῦ ἡμῶν τοῦ μεγάλου $\kappa\alpha\iota$ φοβεροῦ, Ὁ Κύριον λέγων τοῦ θεοῦ ἡμῶν τοῦ μεγ. κ. φοβ. Cf. 9, 32; Deut. 7, 21.
- (9) For the K^c תִּשְׁבּוּ read the Q^r תִּשְׁבּוּ.
- (10) The \mathfrak{v} before הִרְמִים injures the sense, and should be struck out in spite of its attestation in \mathfrak{U} . On the other hand, a \mathfrak{v} is wanting before הִרְמִים, where \mathfrak{U} also translates one.
- The end of the verse should extend over the first two words of v. 11, which in \mathfrak{U} are still rightly included within it. Cf. BÖHME, *l. c.*, pp. 17f.
- (11) The singular עֵשָׂה is required by the preceding וְ, which has to be in the singular as explicative of תִּשְׁבּוּ.
- (12) \mathfrak{U} $\kappa\alpha\iota$ ὁ θεὸς ἡμῶν gives evidence of a \mathfrak{v} before אֱלֹהֵינוּ.
- (13) The end of the verse in $\mathfrak{A}L$ is unintelligible. Instead of discussing the various conjectures (בְּרִדִּי or הִמְנוֹ for הִמְנוֹ) it seems better to make use of the text given by $\mathfrak{U}L$: $\kappa\alpha\iota$ ἄνδρα ὃν ἀπέστελλον ἐπὶ τὸ ὕδωρ, ἀνὴρ $\kappa\alpha\iota$ ὄπλον αὐτοῦ εἰς τὸ ὕδωρ = אִישׁ אֶשְׂרָא שְׁלָחוּ עַל-הַמַּיִם אִישׁ וְשִׁלְחוּ אֶל-הַמַּיִם. Instead of the perfect וַיִּשְׁלַח we might also conjecture the participle שֹׁלְחִים used in Aramaizing fashion.
- (14) For רִבִּים Houbigant (1753) had already conjectured רִבִּים, following v. 3. Cf. BÖHME, *l. c.*, pp. 19f.
- (15) The words וַתִּצְמַד וַתִּצְמַד of $\mathfrak{A}L$ cannot be connected with וַתִּצְמַד. BÖHME, *l. c.*, pp. 20f., has called attention to the fact that according to v. 5 the fields and vine-

- 3 λίθων αὐτῶν; — **GL**: ²καὶ εἶπεν ἐνώπιον τῶν ἀδελφῶν ἑαυτοῦ καὶ τῆς δυνά-
μεως Σαμαρείας καὶ εἶπεν, Τί οἱ Ιουδαῖοι οἱ οὐδαμῖνοι οὗτοι ποιοῦσιν
ὅτι οἰκοδομοῦσι τὴν ἑαυτῶν πόλιν; ³καὶ Τωβίας ὁ Ἀμμανίτης ἐχόμενα αὐτοῦ
ἦλθεν· ⁴καὶ εἶπον πρὸς αὐτούς, Μὴ καταλείψωμεν αὐτούς, ἅρα θυσιάσουσιν,
ἅρα δυνήσονται· καὶ εἰ σήμερον ἰάσονται τοὺς λίθους μετὰ τὸ γενέσ- 5
θαι γῆς χῶμα καυθέντας καὶ τὸ τεῖχος ἐμπεπρησμένον; ⁵καὶ Τωβίας
ὁ Ἀμμανίτης ἦν ἐχόμενα αὐτοῦ καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς, Καίγε αὐτοὶ
οἰκοδομοῦσι καὶ θυσιάζουσιν ἢ φάγονται ἐπὶ τοῦ τόπου αὐτῶν; οὐχὶ ἐάν
ἀναβῇ ἀλώπηξ, καθελεῖ τὸ τεῖχος τῶν λίθων αὐτῶν; The relation of these two
versions to one another and to **AL** is very instructive for the character of the 10
Lucianic text. The underlying identity of the Greek is plainly recognizable, but
so also, at the same time, is the working over which **GL** has undergone, by
means of alterations and additions based on the Hebrew text. The opening in
GL has been changed on the basis of **AL**. Nevertheless, the double **מבני** in **AL** is
very awkward, and certainly not original. 15

- Other doubts suggest themselves. The first sentence of Sanballat in **AL** sounds
very empty; moreover, can one, in strictness, speak before the **הֵיל שְׁמֵרֵי**? According
to **GV**, on the other hand, we get the significant sentence: **הֵיל שְׁמֵרֵי כִי הֵיוּ יְהוּדִים**
וְהָיָה בְּיָמָיו (יְהוֹנָתָן). The beginning of v. 3 in **G** is not in the right place;
it is therefore repeated by **GL** in its proper position. Καὶ εἶπαν (εἶπον) πρὸς 20
ἑαυτοῦς of **GV** corresponds, therefore, to the Hebrew clause **וַיִּשְׁמְרוּ**, which is
translated a second time in **GL** by **μὴ καταλείψωμεν αὐτούς**. Beyond question,
AL has here preserved the original text; the change of **הָלֵךְ** to **הָיָה** should be
rejected. The sentence which follows in **GV**, **Μὴ θυσιάσουσιν ἢ φάγονται ἐπὶ τοῦ**
τόπου αὐτῶν is confirmed by **GL** v. 5, **καὶ θυσιάζουσιν ἢ φάγονται ἐπὶ τοῦ τόπου** 25
αὐτῶν = **עֲלֵי-הַחֵמָה וְעַל-הַחֵמָה**. **GL** ἅρα δυνήσονται = **וְיָבִינֻ**, καὶ εἰ σήμερον = **אִם**
יִהְיֶה, are variants. The sentence which follows in **AL** occurs only in **GL** v. 4, but
is also confirmed by the end of v. 35 in **AL** (cf. **GV** v. 3, **GL** v. 5). **GL** **χῶμα** (**הַחֵמָה** =
הַחֵמָה) καυθέντας καὶ τὸ τεῖχος ἐμπεπρησμένον is a doublet.
- (35) The opening should stand as in **AL** = **GL** v. 5. Tobiah's speech is fully preserved 30
in **GL** v. 5, **עֲלֵי-הַחֵמָה וְעַל-הַחֵמָה** (**וְעַל-הַחֵמָה**). In this form vv. 34.35 mutually
confirm one another. It becomes at the same time apparent that Tobiah, while
taking up the words of Sanballat, means to outdo them by a stroke of wit.
- (36) For **AL** **בְּיָמָיו** **G** has **εἰς μυκτηρισμὸν** = **בְּיָמָיו**, which is probably correct. 35

- 4 (1) Strike out **AL** **וְהָיוּ**, following **GV**. They are mentioned nowhere else in this
connection. The words **וְהָיוּ** are also presumably an addition, either
by the Chronicler, or as a later gloss; for Nehemiah nowhere else expresses
himself in this way.

For **AL** **וְהָיוּ** **GV** have **ἡ φύς**; read, accordingly, **וְהָיוּ**. 40

For the pronunciation **וְהָיוּ** no decisive reason is discoverable. BÖHME,
l. c., p. 18, has therefore proposed to pronounce **וְהָיוּ** (cf. 6, 1).

- (2) For **AL** **ו** read **ה**; Nehemiah speaks of Jerusalem in the feminine (2, 17). **GL** τοῦ
ποιήσαι αὐτὴν ἀφανή καὶ ποιῆσαι μοι πλάνησιν is a doublet. The sentence is
wanting in **GV**. 45
- (3) **GL** reads πρὸς Κύριον τὸν θεὸν ἡμῶν = **אֶל-יְהוָה אֱלֹהֵינוּ**. The full expression is
well adapted to the context. **GV**, on the other hand, has only πρὸς τὸν θεὸν
ἡμῶν = **AL**.
- (6) The words **מִלִּי-הַמִּלִּים** are hard to connect in the present text of **AL**. BERTHEAU-
RYSSSEL, comparing the wording of Ezr. 1, 4, connect the expression with the 50

† The variants of this recension are distinguished by spaced type.

- 3 parallel to הַצִּרְפִּים. ṢA Πωκεειμ is a mere transcript of the Hebrew רַקְחִים (רוקחים), ṢL lwakeim a variant of the same. Cf. W. A. TH. BÖHME, *l. c.*
- (10) Strike out the ו before יבנו; ṢLS read only κατέναντι.
- (11) For the ill-suited וְאֵת מ' of Ṣ read וְנִי, following ṢV καὶ ἕως πύργου τοῦ να-
θουρειμ.
- (13) For Ṣ read הַשְּׂפֹת, following v. 14; Ṣ τῆς κοπρίας.
- (14) ṢV αὐτὸς καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ = הוּא וּבָנָיו, ṢL הוא יבננו. But, in connection with what follows — ṢV καὶ ἐσκέπασαν (ṢL ἐστέγασαν) αὐτήν καὶ ἔστησαν κτλ. — and upon comparison of v. 15 ṢL we should read: הוּא בָּנָה וַיְעֲמִיד וַיְסַלֵּלנוּ וַיַּעֲמִדוּ. Cf. also v. 13.
- (15) ṢL αὐτὸς ψακοδόμησεν αὐτήν καὶ ἐστέγασεν αὐτήν καὶ ἔστησε. Read, accordingly, הוּא בָּנָה וַיְסַלֵּלנוּ וַיַּעֲמִיד. The K^{ethib} וַיַּעֲמִידוּ is an oversight.
- (18) For ṢL בִּי ṢA has Bevei, ṢV Bebei, ṢL Bavai. Read בני, comparing with v. 24; Ezr. 3,9; Neh. 10,10.
- (19) Ṣ translates עלת, or עלות if it so be read, like עליה in v. 31f., by ἀναβάσεως. In 15 both passages Ṣ's text seems to have had the same word. But עלת alongside of נשק is unintelligible, while עליה can be rendered, as in vv. 31f., *upper chamber, room in a tower*. Yet we should then be obliged to regard הַנֶּשֶׁק also as a short expression for בֵּית הַנֶּשֶׁק.
- (20) הַהֲרָה is dittography of the preceding word. The Versions have no knowledge of it. It should be struck out.
- The K^{ethib} וְנִי, as against the Q^{re} וְנִי, is supported by the Versions and Ezr. 10,28.
- (25) אַחֲרֵי הַחֵיֶק seems to be wanting at the beginning of this verse, and אַחֲרֵי after אַחֲרֵי in the second half of the verse.
- (26) The first half of this verse evidently gives a passing remark upon Ophel (cf. 11,21). But as Ophel is not mentioned before v. 27, the remark should not come until after that. The improper place of the notice confirms the impression made by its contents, that it was not a part of the original text. The second half of the verse, on the other hand, is the continuation of v. 25^b. The division of the verses should be altered accordingly.
- (30) The Q^{re} in vv. 30.31 אַחֲרֵי (for אחרי) is confirmed by the Versions.
- For ṢL read מִזֶּה שְׁנִי מִזֶּה שְׁנִי, Ṣ μέτρον δεύτερον. The preceding word הַשְּׂשִׁי can either be taken as referring to בן = *the sixth descendant*, or connected with מִזֶּה שְׁנִי = *the sixth a second portion*, i. e., H. was the sixth, and undertook not one portion for building, but two. The latter, however, does not agree with the narrative in Neh. 3, inasmuch as in v. 30 it mentions for the seventh time some one as having restored a second building section. As the first possibility also would be an entirely unparalleled and exceptional remark in this connection, the suspicion forces itself upon us that under the consonants הַשְּׂשִׁי lies a statement concerning the native place of this man.
- (31) The compound בֶּן-הַצִּרְפִּי is entirely unintelligible; "הַצִּרְפִּי means neither *the goldsmith*, nor *belonging to the guild of the goldsmiths*" (BÖHME, *l. c.*). Ṣ has τοῦ Σαραφει (Σαραφει). The article forbids the idea that it is a proper name, but perhaps הַצִּרְפִּי may designate the man who comes from צִרְפַּת; [cf. תַּמְנִי, תַּמְנִי &c., STADE, § 303, c; بَصْرِيّ, البصرة &c.; WRIGHT-DE GOEJE³, § 251. — P. H.] Besides Sarepta referred to in 1 K. 17,9f. cf. the place of the same name not far from Jebna in Southern Palestine called to-day الصرْفند *ef-ṣaraḥand*. The context, to be sure, points to a goldsmith.
- (34) Ṣ differs peculiarly. ṢV καὶ εἶπεν ἑνώπιον τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ, Αὐτῇ ἡ δύναμις Σομορῶν, ὅτι οἱ Ἰουδαῖοι οὗτοι οἰκοδομοῦσιν τὴν ἑαυτῶν πόλιν; καὶ Τωβίας ὁ Ἀμμανεΐτης ἐχόμενα αὐτοῦ ἦλθεν· καὶ εἶπαν πρὸς ἑαυτούς, Μὴ θυσιάσουσιν ἢ φάγονται ἐπὶ τοῦ τόπου αὐτῶν; οὐχὶ ἀναβήσεται ἀλώπηξ καὶ καθελεῖ τὸ τεῖχος

Nehemiah.

- 1 (5) **א** **הָקֵר** without the article is impossible. Read **הַהָקֵר**, following Neh. 9, 32, Deut. 7, 9. 5
- (6) In the first double clause it is remarkable that first the singular and then the plural is employed. We expect uniformity in parallel clauses. In favor of the plural in the first clause we have **Ἐλ τὰ ὡτά σου προσέχοντα**, and similarly, 2 Chr. 6, 40 and **ψ 130, 2**. Read, accordingly, **תְּהִינָה (תְּהִינָא) אֲנִיךְ קִשְׁבָּת**. Yet **Ἐλ** supports the singular, and v. 11 uses it also. The tradition of the text varied even in ancient times; but, originally, the plural would seem to have been used in both members, presumably in v. 11 also. 10
- (7) **א** **הָבִל הָבִלְנוּ**; the Masoretic pronunciation of these two words is obscure. Nothing can be made of the sense *pledge, pledges*, Ezek. 18, 12, 16. To construe or render **הָבִל** as *infin. absol.* would be ungrammatical. The most probable 15 assumption seems to be that the vocalization depends on some Aramaism unknown to us. So far as we know, the Pi'el (Pa'el) of **הָבִל** in Hebrew and Biblical Aramaic means *act evilly* (Job 34, 31?), like **שָׁחַת**; hence W. A. TH. BÖHME has suggested the pronunciation **הָבִל הָבִלְנוּ**. Cf. his paper *Über den Text des Buches Nehemiah*, first half, (Programme of the Marienstifts-Gymnasium, 20 Stettin, 1871). [In Eccl. 5, 5, on the other hand, we must read **הָבִל** instead of **הָבִל**; so, too, in Is. 54, 16, **לְהָבִל** instead of **אֶלְהָבִל**; see CHEYNE, *ad loc.* — P. H.]
- (8) For the second hemistich (**א** **אֵתָם תַּמְעֵלוּ וְגו'**) **Ἐλ** has **ὁμοῖς ἐὰν ἀσυνθετήσητε**, **Ἐλ** **ἐὰν ἀμάρτυτέ μοι ὁμοῖς**; hence **תִּמְעָלוּ**. 15
- (11) Compare the note on v. 6. 25
- 2 (1) **Ἐλ** has **καὶ ἦν (οἶνος)**, **Ἐλ καὶ ἦν (ὁ οἶνος)** = **וְיָן** instead of **אֶל יָן**. In view of the similar construction 1, 1 **וְיָן** commends itself.
- (6) Before **א** **יִשְׁכַּח** the article has dropped out. **Ἐ** **ἡ καθημένη ἐχόμενα αὐτοῦ**; read, accordingly, **הַיִּשְׁכַּח אֲצִלוּ**. 30
- (13) **Ἐλ** renders the **שָׁר** of **א** by **συντρίβων (ἐν τῷ τείχει)**, **Ἐλ** by **κατανοῶν (τοῖς τείχεσιν)**. The latter, the only construction which makes sense, requires the pronunciation **שָׁבֵר**, as read by BÄR and GINSBURG.
- The clause **אֲשֶׁר הֵם פְּרוֹצִים** is remarkable: (α) for the spelling **הֵם** instead of **הֵם**; (β) for the masc. plur. used with reference to **חומה**. **Ἐλ** **ὁ αὐτοὶ καθαιρουσιν** = 35 **אֲשֶׁר הֵם פְּרוֹצִים**; but surely **הֵם** cannot refer to persons not named at all in what precedes. **Ἐλ** seems to confirm the passive construction of **א** with **τοῖς τείχεσιν** . . . **τοῖς κατασπασμένοις**. For **ἔ** write **ἔ**; cf. BÄR and GINSBURG. For the form of the sentence, cf. GESENIUS-KAUTZSCH²⁶, § 138, b. The use of the participle reminds us of Aramaic (cf. KAUTZSCH, *Aram. Gramm.*, § 76; for the pronoun, 40 § 87, 3), and, perhaps, the masculine can be understood as being due to the writer's having in mind the Aramaic word for *wall*, which, according to Ezr. 3, 5, 9, is masculine. In 1, 3 we read **קִפְצָה**. KLOSTERMANN, *l. c.*, p. 256 proposes to read **אֲשֶׁר שָׁם פְּרוֹצִים**.
- (15) For **שָׁבֵר** read, with BÄR and GINSBURG, **שָׁבֵר**, as in v. 13. 45
- 3 (7) [ED. MEYER, *l. c.*, p. 108, n. 1 proposes to read **אֲנִשִּׁי נִבְעוֹן וְיִמְרִינוּ** instead of **א** **אֲנִשִּׁי נִבְעוֹן וְהַמְצֵפָה**. — P. H.]
- (8) The name **הַרְחִיָּה** awakens suspicion both through its consonants and its vowels. **Ἐλ** **Βαραχίου**, **سرجل**, **3 Arāja**. The original form of the name cannot be restored. As the following word **צוּרִים** positively requires the article, the final **ה** of this uncertain name has been connected with that word.

A proper name seems to have dropped out after the second **בֵּן**, for **הַרְחִיָּה** is

- 10 contained what was formerly the heading of the list vv. 18 ff. (הַאֲנָשִׁים הַהֵשִׁיבוּ וְגו').
- (19) For אִל וְאֶשְׁמִים read, with KUENEN, וְאֶשְׁמִים. See KUENEN-BUDDE, *Gesammelte Abhandlungen*, 1894, p. 245.
- (23) קְלִיָּה is given by אִל and all the Versions; still, it looks like a subsequent addition. The glossator was probably under the impression that קְלִיָּה was an error for *Kelita* who is known as a Levite from Neh. 8,7; 10,11, while קְלִיָּה does not occur anywhere else.
- (24) After אִל וְאֶשְׁמִים, 1 Esdr. 9,24 ṢV adds Βάκχουρος, ṢL καὶ Σακχουρ, ṢL here καὶ Ζακχουρ, evidently = וְזַכְרִי. As the name cannot be explained as dittography of another near it, we must regard it, apparently, as an original element of the text. 10 Cf. 1 Chr. 25,2.10; Neh. 12,35.
- (25) It seems strange to meet the name מִלְכִּיָּה twice. 1 Esdr. 9,26 ṢL substitutes in the second instance, ṢL here in the first, Μιχαίας = מִיכָיָה; perhaps correctly.
- (28) The clan *Bebai* is well known from Ezr. 2,11 and Neh. 7,16. But it should be noted that ṢL and 1 Esdr. 9,29 ṢL give for it Βοκχεί = בִּקְיָ. The tradition appears thus to have varied here just as in Ezr. 8,11.
- (29) אִל וְשָׁאֵל is a surprising name. 1 Esdr. 9,30 ṢV has καὶ Ἀσάηλος, ṢL Ασσσηλ = עֲשֶׂהאֵל.
- For אִל וְרִמּוֹת (Q^{re} רִמּוֹת) read וְרִמּוֹת, following 1 Esdr. 9,30.
- (31) For אִל וְבָנֵי read וְבָנֵי as in the preceding similar clauses, following ṢV and 20 1 Esdr. 9,32 (ṢV).
- (34) For אִל וְאֶזְרָא the reading וְאֶזְרָא, following ṢL Ιωηλ and 1 Esdr. 9,34 (ṢV) Ιουνα, (ṢL) Ιουηλ, is more correct. As to בָּנֵי, see on v. 38.
- (35) The end of v. 35 and beginning of v. 36 are hopelessly corrupt. ṢV Χελκεια, ṢL Χελιασουβ, 1 Esdr. 9,34 ṢV καὶ Ἀνως, Καραβασειων, ṢL Χελιασουβ, for which 25 אִל has קְלִיָּה or קְלִיָּהוּ.
- For אִל וְגִיָּה ṢV has Ουιεχωα, ṢL Ουανια, 1 Esdr. 9,34 ṢV καὶ Ἐνδσειβος (end of v. 36 אִל).
- (37) מִתְּנֵי and מִתְּנֵי side by side we must consider a doublet. ṢV Μαθανια, Μαθαναν· καὶ ἐποίησαν = אִל. ṢL has Μαθθανια only; 1 Esdr. 9,34 ṢV καὶ Μαυτάναιμος, 30 Ἐλιασεῖς; ṢL Μαθθανια. The end of the verse, too, is unintelligible.
- (38) According to Ṣ and 1 Esdr. 9,34, v. 38 begins a new clan; hence, according to the usual opening, וְיִמְכְּנֵי; strike out the ו that follows, and pronounce, like אִל, or with ṢL, בָּנֵי. We cannot tell how the three possible pronunciations בָּנֵי, בָּנֵי, and בָּנֵי are to be distributed between vv. 29.34 and 38.
- (40) Again, the beginning of the verse would seem to be badly corrupted. 35 ṢV Μαχδναβου, ṢL καὶ Ναδαβου; so, too, 1 Esdr. 9,34 ṢL; but 1 Esdr. 9,34 ṢV, καὶ ἐκ τῶν υἱῶν Εζωρα = וְיִמְכְּנֵי עֶזְרָא; cf. Neh. 10,18. Considering the helpless vacillation of the tradition one may perhaps be permitted to build on this flimsy foundation.
- (44) The end of the verse in אִל is unintelligible. ṢV καὶ ἐγέννησαν ἐξ αὐτῶν υἱούς; ṢL εἰσὶ δὲ ἐξ αὐτῶν τῶν γυναικῶν αἱ ἐγέννησαν υἱούς; both have made guesses at אִל. Whether 1 Esdr. 9,36 καὶ ἀπέλυσαν αὐτὰς σὺν τέκνοις really had a different text may be doubted (cf. KOSTERS, *l. c.*, pp. 122 f.; German edition, p. 102). However, a comparison of these words with אִל leads to the conjecture: 45 נָשִׁים וְנָשִׁים (נָשִׁים or נָשִׁים) וְנָשִׁים. אִל וְנָשִׁים is perhaps a doublet of וְנָשִׁים.

- 9 (7) According to the Greek authorities a ו should be inserted before מלכיני and בשהי, likewise before בשהי.
- (8) For מלכיני אלהינו, \mathfrak{M} and \mathfrak{L} have τοῦ φωτίσαι ὀφθαλμοὺς ἡμῶν, omitting the word at which the reader stumbles. 1 Esdr. 8,76 (καὶ) τοῦ ἀνακαλύψαι φωστῆρα ἡμῶν ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν = אלהינו בבית מאורנו, shows itself to be the true reading by taking up the awkward אלהינו into the flow of the discourse. 5
- 10 (1) 1 Esdr. 8,88 does not read מישאל, with \mathfrak{M} and \mathfrak{L} , but מירושלם. This is certainly not the original reading; for יוש here means the exiles as in 8,25. 10
- (2) The Q^re עילם (2,31; 8,7) is preferable.
- (3) The indefinite expression כלנשים in \mathfrak{M} is evidently incorrect. Not merely the article is required, but some closer determination of what women are meant. \mathfrak{M} πάσας τὰς γυναῖκας, \mathfrak{L} πάσας τὰς γυναῖκας τὰς ἀλλοτρίας, 1 Esdr. 8,90 πάσας τὰς γυναῖκας ἡμῶν τὰς ἐκ τῶν ἀλλογενῶν (\mathfrak{M} +ἐθνῶν); hence, at least, כלנשינו הנקרויות.
- The second half of v. 3 in \mathfrak{M} בעצת אדני והחרדים במצות אלהינו ובתורה יעשה: is corrupt. The very mode in which the motives for action are set side by side awakens strong suspicion. By the pronunciation אדני for אדני (BERTHEAU, REUSS, RAWLINSON) little improvement is made; we should surely expect the 20 Law to come first, and afterwards the opinion of the devout, not *vice versa*. \mathfrak{L} agrees with \mathfrak{M} . \mathfrak{M} ὡς ἂν βούλη· ἀνδστήθι καὶ φοβέρισον αὐτοὺς ἐν ἐντολαῖς θεοῦ ἡμῶν, καὶ ὡς ὁ νόμος γεννηθήτω. 1 Esdr. 8,90 ὡς ἐκρίθῃ σοι, καὶ ὅσοι πειθαρχήσουσιν (\mathfrak{M} πειθαρχοῦσι) τοῦ νόμου (\mathfrak{M} -τῷ νόμῳ) τοῦ Κυρίου (\mathfrak{L} ἀναστάντες εἶπον πρὸς Ἐζδράν). They agree, accordingly, on כעצתה, and substantially on מצות אלהינו, approximately on התריכם \mathfrak{M} , and התריכם. But to follow the reading of \mathfrak{M} is unadvisable, in view of v. 4. 1 Esdr. would yield: כעצתה וכל-החרדים במצות האלהים: קמו ויאמרו אל-עזרא V. 4 thus obtains a suitable introduction.
- (4) \mathfrak{M} קום; 1 Esdr. 8,9 \mathfrak{M} has ἀναστὰς ἐπιτέλει, \mathfrak{L} ἀνάστα, ἐπιτέλει = קום. Entirely suitable. 30
- (5) For \mathfrak{M} הלויים read הלויים, following 1 Esdr. 8,92 and \mathfrak{L} .
- (6) The second וילך is meaningless. Read וילך, following 1 Esdr. 9,2 καὶ αὐλισθεὶς ἐκεῖ and S (see BERTHEAU who follows CLERICUS).
- The last clause runs in \mathfrak{L} : ἔτι γὰρ ἐπένθει, in 1 Esdr. 9,2: (ἔτι) πενθῶν ὑπὲρ τῶν ἀνομιῶν τῶν μεγάλων τοῦ πλῆθους = הלויים הקדושים על-מצעל העם; ἔτι = ὅτι; ἔτι 35 γὰρ in \mathfrak{L} would seem to be a doublet. See also the note on 9,4.
- (9) For \mathfrak{M} בחרש read לחרש, following 1 Esdr. 9,5 and \mathfrak{L} τοῦ μηνός. Here also the name of the month (Chislew) may have dropped out before הוא in the same way as in 6,15 and 7,8.
- (12) The Q^re כרברך should be preferred to the K^ethib כרברך. 40
- (14) \mathfrak{M} הזנה is meaningless. \mathfrak{L} περὶ τοῦ ῥήματος τούτου, 1 Esdr. 9,13 \mathfrak{M} τοῦ πρᾶγματος τούτου, \mathfrak{L} περὶ τοῦ πρᾶγματος τούτου = הזנה.
- (16) The connection with v. 15 is bad; presumably in consequence of an abbreviation by the Chronicler of the original account.

The form ויבדלו is translated by \mathfrak{M} only, καὶ διεστάλησαν, but with the variant 45 καὶ ἄνδρες for \mathfrak{M} אנשים. According to the context, Ezra must appear as the agent. With that agrees \mathfrak{L} καὶ διέστειλεν Ἐζδράς and 1 Esdr. 9,16 καὶ ἐπελέξατο αὐτῷ Ἐσράς = ויבדל לו (BERTHEAU-RYSSEL).

At the end of the verse read לריוש for the monstrosity לריוש.

- (17) The article is indispensable before אנשים; read, therefore, בל-האנשים, \mathfrak{L} ἐν πᾶσι 50 τοῖς ἀνδράσι. But the original text perhaps read otherwise: 1 Esdr. 9,17 καὶ ἤχθη ἐπὶ πῆρας τὰ κατὰ τοὺς ἄνδρας. H. E. RYLE (*Ezra and Nehemiah*, 139) and KOSTERS, *l. c.*, p. 123 (German edition, p. 103) conjecture that in v. 17 is

- 8 (29) 1 Esdr. 8,58 renders שָׂרִי in שְׂרֵי הַכֹּהֲנִים by $\phi\upsilon\lambda\acute{\alpha}\rho\chi\omicron\iota\varsigma$, and the שָׂרִי in וְשְׂרֵי הָאֲבוֹת by $\eta\gamma\omicron\upsilon\mu\acute{\epsilon}\nu\omicron\iota\varsigma$. The translator cannot possibly have read the same word in both cases, as we now do in \mathfrak{M} . In the second passage he read רָאִשִּׁי. When this word is inserted, we obtain the usual expression.

For \mathfrak{M} read הַלְשָׁבוֹת בְּלִשְׁבוֹת, following \mathfrak{G} and 1 Esdr. 8,58.

- (30) In pure Hebrew the beginning of the verse would have to be וְיִקְבְּלוּ. If we do not wish to change the text, we must regard the form transmitted by \mathfrak{M} as a syntactical Aramaism. See a similar case in v. 36, וְנִשְׂאוּ; so, too, in 3,8.10.
- (34) The final words of v. 34, בְּצֵת הַהִיא, are connected in \mathfrak{G}^V with v. 35. Both form and content are in favor of this.

Insert י before בְּמִשְׁקֶל, following \mathfrak{G} and 1 Esdr. 8,62.

- (35) Instead of the singular עוֹלָה read the plural עוֹלוֹת, following \mathfrak{G} and 1 Esdr. 8,63.

- (36) The Persian expression for satrap (*khshatrapawan*) stands here alongside of the Aramaic-Hebrew פָּתָה [Assyr. *paxātu*]. Presumably the second expression is an ancient explanatory gloss on the first. Cf. Neh. 2,9. The double expression lay even before the Greek translators. According to ED. MEYER, *op. cit.*, p. 31, n. 3, however, the Assyro-Babylonian פָּתָה was the regular designation of the satraps even during the Persian period, but in the course of time it was gradually supplanted by the Persian title *khshatrapāvan* = אַחֲשֶׁרְפָן; in that case פָּתָה would be a gloss on פָּתָה, and not *vice versa*.

On וְנִשְׂאוּ see note to v. 30.

- 9 (1) In the enumeration of the various classes of the people from which mixed marriages had taken place 1 Esdr. 8,66 adds οἱ ἄρχοντες = הַשָּׂרִים. That these should really be included is proved by \mathfrak{M} in v. 2^b. In that case we should not, of course, expect the same expression הַשָּׂרִים in v. 1^a. 1 Esdr. 8,65 has there οἱ ἡγεμόνες \mathfrak{G}^V , or οἱ ἡγεμόνες \mathfrak{G}^L , which usually corresponds to the Hebrew הַרְאָשִׁים. The difference would seem to be original.

For מִתְּחֵלָה, \mathfrak{G} has 'תְּחֵלָה, 1 Esdr. 8,66 מִתְּחֵלָה \mathfrak{G}^L . This last connection is to be preferred, as מִתְּחֵלָה readily connects with הַאֲרָצוֹת by way of closer definition.

In 1 Esdr. 8,66 הַעַמִּי and הַחֹמֶרִי are wanting from the list of alien peoples; in place of the latter, however, הַחֹמֶרִי is given, which would seem to be correct.

- (2) הַשָּׂרִים strikes us as verbose; one of the two expressions is sufficient for the sense, and the Chronicler, in fact, in Neh. 12,32.38 (cf. v. 40) replaces the favorite expression of Nehemiah הַקְּנִיִּים by שָׂרִים. \mathfrak{G}^V has merely καὶ χεῖρ τῶν ἀρχόντων, while \mathfrak{G}^L and 1 Esdr. 8,67 reproduce two expressions. Presumably הַקְּנִיִּים is the original, which the Chronicler has actually superseded in v. 1 by וְהַשָּׂרִים.
- (4) 1 Esdr. 8,69 has as end of the first half of the verse ἐμοῦ (αὐτοῦ) πενθοῦντος ἐπὶ τῇ ἀνομίᾳ = וְאֲנִי מִתְאַבֵּל עַל-הַמִּעַל. \mathfrak{M} הַגּוֹלָה is certainly attested by \mathfrak{G} both here and in Ezr. 10,6, but 1 Esdr. 9,1 (= Ezr. 10,6) again reads not הַגּוֹלָה but הַנִּדְרוֹל. However, as 1 Esdr. 9,3 f. 15 is doubtless acquainted with the גּוֹלָה in Ezr. 10,7 f. 16, no critical inference can be drawn from the variation. The circumstantial clause from 1 Esdr. 8,69, on the other hand, supplies a better sense: those faithful to the Law, attracted by Ezra's strange conduct, gather about him *while* he is sitting on the ground weeping; but not *after* he had sat upon the ground until the evening sacrifice. The temporal determinative, עַד לְמִנְחַת הָעֶרֶב, refers to Ezra's change of attitude; in other words, v. 4^b should be connected with v. 5. Thus the *plus* in 1 Esdr. 8,69 is justified. Further, 1 Esdr. 8,70 should be followed in the matter of striking out the temporal determinative הָעֶרֶב in v. 5. As soon as v. 4^b is intimately connected with v. 5, its superfluity becomes apparent.
- (6) Strike out the second אֶלֶּהִי in \mathfrak{M} . Cf. 1 Esdr. 8,71.

- 8 clans or individuals. Further, the men sent by Iddo are plainly indicated as Levites, since in vv. 18f. they are reckoned with the (Levite) clans Mahli and Merari. The question recurs in v. 24; see note there.
- (16) The text is here loaded with doublets; nor do the Versions give it in a pure state. In the first half of the verse **א** has 9 names; so, too, **ט**. **ט** omits **נָתָן**. 5
 1 Esdr. 8,43, according to **ט**, gives 10 names; according to **ט**, 7 names. Yet **λαρείβ** (**לַרְעִיב**), which is wanting in **ט**, would seem to belong to the original text. Hence we should strike out **וְיִלְאֶלְנָתָן וְיִלְנָתָן**. In the second half of the verse the proper names should be struck out; they are repeated from what precedes. Cf. 1 Esdr. 8,43 **ט** τοὺς ἡγουμένους καὶ ἐπιστήμονας, **ט** ἄρχοντας συνετούς. 10
- (17) The difference between **קֶתִּיב** and **קֶרֶב** is here reflected in the Versions. The **Q^{re}** requires **וְאֶצְוֶה** *I despatched them = commissioned them*; cf. Ex. 6,13; Jer. 27,4. The **K^{et}** should be read **וְאֶצְאֶה**, and interpreted in the sense of *dismiss, send away*, following Gen. 19,5; Jer. 38,23. In both cases **עַל-אֲדָרָה** is to be taken in the sense of **עַל-אֲדָרָה**. The **Q^{re}**, taken in the sense specified, deserves the prefer- 15
 ence.
- The words **וְאֶחָיו הַנְּתִינִים** are, after Iddo, totally unintelligible. Read **וְאֶחָיו**, following 1 Esdr. καὶ τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ, and strike out **הַנְּתִינִים**. Iddo's brethren were not the Nethinim. But it may be that **נְתָן** has crept into the text as a gloss on **מְשָׁרְתִים**; cf. SIEGFRIED-STADE 447. 20
- (18) Strike out **ו** before **שְׂרָבְיָה**, both because the sense requires it, and because **ט** and 1 Esdr. 8,46, in spite of all disagreements, are at one in reading no **ו** in this passage.
- (19) For **א** **וְאֶחָיו** write **וְאֶת**. **ט** καὶ τὸν Ὠσαΐαν, as before καὶ τὸν Ἀσεβείαν; **ט** καὶ λεσσαῖα. 1 Esdr. 8,47 **ט** exhibit a trace of another name: **ט** καὶ Ἀννοῦνον, 25
ט οἱ ἐκ τῶν υἱῶν Χανουναίου = **נְנִין**, **נְנִין**.
- For **א** **וְאֶחָיו**, at the end of the verse, read **וְאֶחָיהֶם**, as required by the continuation **וְנִכְנִיָּה**, and attested by 1 Esdr. 8,47 **ט**.
- (22) The final clause is wanting in 1 Esdr. 8,52. As it is not required by the context it would seem to be an expansion of the original text. Yet it appears in **ט**. 30
- (24) The varying construction of vv. 15-20 (see above) is connected with the uncertainty of the text of v. 24. **א**, on the first impression, seems to mean that two of the chief priests were Sherebiah and Hashabiah, the names of the other ten not being mentioned. This text of **א** is exactly confirmed by **ט** τῶ Σαραβιά, Ἀσαβιά, somewhat more freely by **ט** τὸν Σαραβίαν καὶ τὸν Ἀσαβίαν (= 1 Esdr. 35
 8,54 **ט**). Nevertheless, it cannot be correct; for, according to vv. 18f., Sherebiah and Hashabiah are not of priestly but of Levite origin. Accordingly, their brethren v. 24^b cannot be the **נְתִינִים** of v. 24^a. Moreover, the end of v. 24, **עַל מַעַן**, would be a very needless remark. Hence 1 Esdr. 8,54 **ט** probably gives the best text: καὶ Ἐσερεβίαν καὶ Ἀσσαμίαν = **וְשְׂרָבְיָה וְהַשְׁבַּיָּה**. See KEIL and SCHULTZ *ad* 40
locum.
- (26) For **א** **עַל יָדָם**, it seems best to read **עַל-יְדֵיהֶם**, on the basis of **ט** ἐπὶ χεῖρας αὐτῶν.
- א** **לְכַנְרִים וְהָב מֵאָה כֶּכֶר**; the last two numbers run in **ט**: καὶ σκεύη ἀργυρὰ ἑκατόν, καὶ τάλαντα χρυσίου (**ט** χρυσίου τάλαντα) ἑκατόν. Read, accordingly, 45
לְכַנְרִים וְהָב מֵאָה, and strike out the last **כֶּכֶר**. By this means the unusual connections in **א** are removed.
- (27) The number **שְׁנַיִם** in **א** is supported neither by **ט** nor by 1 Esdr. **ט** have διάφορα, 1 Esdr. 8,56 **ט** δέκα, **ט** δέκα δύο, where δύο seems to be a doublet, i. e. a correction after **א**. The other numbers in vv. 26f. are remarkably high; 50
שְׁנַיִם, therefore, can hardly be right.
- (28) For **א** **אֲבִיתָיִם**, **ט** and 1 Esdr. 8,57 have in agreement τῶν πατέρων ἡμῶν = **אֲבִיתָנוּ**.

- 7 *ed*, קָנַת probably means *now*. It has been conjectured that the words constitute a formula of abbreviation, by which the complete introduction of the original letter has been replaced. Cf. 4, 10. 11. 17.
- According to GINSBURG זָבָרִיא is the best-authenticated pronunciation. ANDREAS (in MARTI) prefers זָבָרִיא, which is also attested by some MSS. 5
- (14) [ED. MEYER, *op. cit.*, p. 61, thinks that אָנְתָּה has dropped out after שָׁלַח. Unless we insert the pronoun we must translate: *as a mission (or delegation) is sent forth by the King and his seven counselors (ministers)*. — P. H.]
- (19) The construct-state connection in אֵלֶּה יְרוּשָׁלַם, compared with the style of the rest of the letter, seems harsh and exceptional. \mathfrak{V} has ἐν Ἱερουσαλὴμ, and in 1 Esdr. 8, 17 τοῦ ἐν Ἱερ.; \mathfrak{L} τοῦ θεοῦ Ἰσραὴλ ἐν Ἱερ., and in 1 Esdr. 8, 17 τοῦ θεοῦ Ἰσραὴλ, with the misplaced addition τοῦ ἐν Ἱερ. We must read, therefore, as in 7, 15: אֵלֶּה יִשְׂרָאֵל דִּי בִירוּשָׁלַם.
- (22) The peculiar arrangement of the words וְעֶדְרֵתִין מִשָּׁח מֶמֶה is striking. As in the preceding clauses, מִשָּׁח should be placed after עֶד. Cf. \mathfrak{L} καὶ ἐλαίου ἔως βατῶν 15 ἑκατόν. KAUTZSCH, *Grammatik*, p. 128.
- (25) For the plural הָיִי of \mathfrak{M} read the singular הָיָה. Cf. v. 26 and elsewhere. \mathfrak{V} and 1 Esdr. 7, 23 νόμον τοῦ θεοῦ σου.
- At the end of the verse, the singular should be restored, following 1 Esdr. 8, 23 οὐδὲν, perhaps with suffix of the 3. pers. sing., תְּהוֹדֶנָּה. 20
- (26) For the forms שָׁרְשִׁי (K^{ethib}) and שָׁרְשִׁי (Q^{ere}), cf. KAUTZSCH, *Gramm.*, pp. 114f.
- (28) \mathfrak{VL} read הַמִּצְבָּה after אֵלֶּה, as in 7, 9.
- 8 (2.3) According to 1 Esdr. 8, 29, vv. 2 and 3 should be otherwise divided. The words מִבְּנֵי מְבָרְכֵי שָׁכְנֵיהֶם more closely define חֲמִישִׁי. Cf. 1 Chr. 3, 22. BERTH.-RYSSEL, pp. 97f. 25
- (5) \mathfrak{A} and 1 Esdr. 8, 32 \mathfrak{V} read: καὶ ἀπὸ υἱῶν (ἐκ τῶν υἱῶν) Ζαθολῆς Σεχονίας = מִבְּנֵי וְחֵמֶה שָׁכְנֵיהֶם. \mathfrak{M} is thus completed. Cf. Ezr. 2, 8. BERTH.-RYSSEL, p. 99.
- (10) Complete the verse, following 1 Esdr. 8, 36 \mathfrak{V} ἐκ τῶν υἱῶν Βαυιδᾶς = מִבְּנֵי בְנֵי. Cf. Ezr. 2, 10. BERTHEAU-RYSSEL, p. 99.
- (11) \mathfrak{M} has בְּכִי twice. That is hardly probable. True, \mathfrak{V} has Βαβει, but \mathfrak{L} Βοκχει 30 = בְּכִי; so, too, 1 Esdr. 8, 37 \mathfrak{L} . Moreover, in Ezr. 10, 28 \mathfrak{L} puts Βοκχει for \mathfrak{M} בְּכִי.
- (13) Instead of \mathfrak{M} אֶחָדִים, without the article, 1 Esdr. 8, 39 reads οἱ ἑσχατοὶ = אֶחָדִים. But this does not remove the difficulty of understanding the passage. We have in this word either a corruption of the text or an otherwise unknown technical term referring to the genealogical registers. 35
- (14) The text varies. \mathfrak{V} καὶ ἀπὸ υἱῶν Βαγο Ουθι, καὶ μετ' αὐτοῦ; \mathfrak{L} ἀπὸ τῶν υἱῶν Γαβουα Ωθαι καὶ Ζακχουρ καὶ μετ' αὐτῶν; 1 Esdr. 8, 40 \mathfrak{V} ἐκ τῶν υἱῶν Βαναϊ Ουτου Ἰστακάλκου (\mathfrak{A} Ἰσταλκούρου), καὶ μετ' αὐτοῦ; \mathfrak{L} ἀπὸ τῶν υἱῶν Βαγουα Ωθαι καὶ Ζακχουρ, καὶ μετ' αὐτῶν. First, the Versions are preponderatingly in favor of the Q^{ere} זָבָר. Then, only the name of a single person seems to have 40 been originally mentioned in the text (μετ' αὐτοῦ = זָבָר, so, too, BÄR and GINSBURG), as in vv. 3ff. Under Ἰστακάλκου (Ἰσταλκούρου) there would seem to be concealed an אִישׁ. Should we expect after it the name of a place? With this \mathfrak{M} 's זָבָר would not fit; besides, it is only partially attested by the form Ἰσταλκούρου in \mathfrak{A} . Both K^{ethib} and Q^{ere} are unintelligible remnants of the original 45 text, which through their vocalization are made only apparently understandable.
- (15-20) The proceeding related in vv. 15-20 of \mathfrak{M} took a different course according to the text of 1 Esdr. 8, 41-48. According to 1 Esdr. (καὶ κατέμαθον αὐτοὺς· καὶ ἐκ τῶν ἱερέων καὶ ἐκ τῶν Λευιτῶν οὐχ εὗρον ἐκεῖ) Ezra finds neither priests nor Levites; in \mathfrak{M} v. 15, on the other hand, he finds only Levites lacking. However, a 50 careful examination of the context decides in favor of \mathfrak{M} . According to \mathfrak{M} in v. 2, priests appear to have attached themselves to Ezra from the outset; for the names Phinehas and Ithamar are known to us in the OT only as names of priestly

- 6 1 Esdr. 6, 27 (28), on the other hand: $\kappa\alpha\tau\omega\ \delta\epsilon\ \epsilon\pi\epsilon\tau\alpha\zeta\alpha\ \omicron\lambda\omicron\sigma\chi\epsilon\rho\omega\varsigma\ \omicron\iota\kappa\omicron\delta\omicron\delta\omicron\mu\eta\sigma\alpha\iota\ \kappa\alpha\iota\ \acute{\alpha}\tau\epsilon\nu\iota\sigma\alpha\iota\ (\acute{\epsilon}\pi\iota\ \tau\omicron\upsilon\ \tau\omicron\pi\omicron\upsilon),\ \acute{\iota}\nu\alpha\ \sigma\upsilon\mu\pi\omicron\iota\omega\sigma\iota\nu\ \kappa\tau\lambda.$? Moreover, the end of v. 8 and the beginning of v. 9 are rendered by 1 Esdr. 6 with noteworthy variations. $\text{E}\dot{\iota}\varsigma\ \theta\upsilon\sigma\iota\alpha\nu\ (\text{E}\dot{\iota}\varsigma\ \theta\upsilon\sigma\iota\alpha\varsigma) = \text{לְרִבְחָן}$, might be used in v. 9, as a parallel to לְעֵלְיָן .
- (13) Insert ו before שְׁתֵּר , following 5, 3.6 and 1 Esdr. 7, 1. 5
For אִם\ קִנְיָהוּן read קִנְיָהוּ as in 5, 3.
- (14) After וְעַד\ בֵּר insert גְּבִיאָא , and strike out גְּבִיאָא after וְהִנֵּי ; cf. 5, 1 and 1 Esdr. 7, 3 $\text{προφητευόντων Ἀγγαίου καὶ Ζαχαρίου τῶν προφητῶν}$.
The last three words refer back to 4, 6.23, and thus betray themselves as a later redactional addition. 10
Read וְאַרְתֵּשְׁתָּא as in 4, 7.
- (15) For אִם\ וְשִׁצִּיא ($\text{Q}^{\text{r}}\text{עִצִּי}$) read וְשִׁצִּי , 3^d pers. plur. (KAUTZSCH, § 43, p. 69). Cf. also FRIEDR. DELITZSCH, *Prolegomena*, pp. 140f.
The date in אִם is as in E . 1 Esdr. 7, 5, on the other hand, has $\text{\epsilon\omega\varsigma\ \tau\rho\acute{\iota}\tau\eta\varsigma\ \kappa\alpha\iota\ \epsilon\iota\kappa\acute{\alpha}\delta\omicron\varsigma\ \text{עַד\ יוֹם\ וְהָלַקְהָּ}$. This would seem to be correct, as it is inconceivable that so important a date should be altered by the translator. Moreover, Josephus *Antiq.* xi, 4, 7 agrees with 1 Esdr. 7, 5. 15
The synchronism at the end of the verse (וְיִי־הִיא\ וְנִי) presupposes a different reckoning of the year, perhaps from the Return (3, 8); this must have dropped out. [ED. MEYER, *op. cit.*, p. 54, n. 2 suggests that we should, perhaps, read וְיִי 20 $\text{עַד\ שְׁנֵים־עָשָׂר\ חֹדֶשׁ\ הַיָּדוּשׁ}$ which is the twelfth month. — P. H.]
- (17) For the $\text{Q}^{\text{r}}\text{לְחֻשָּׁא}$ (for לְחֻשָּׂא , cf. KAUTZSCH, § 59, p. 109.
- (18) At the end of the verse 1 Esdr. 7, 9 adds $\text{\kappa\alpha\iota\ \omicron\iota\ \theta\upsilon\rho\omega\rho\omicron\iota\ \acute{\epsilon}\varphi'\ \acute{\epsilon}\kappa\acute{\alpha}\delta\omicron\varsigma\tau\omicron\upsilon\ \pi\upsilon\lambda\omega\nu\omicron\varsigma\ =\ \text{וְהָרָעִיא\ עַל־כָּל־תְּרַע}}$. Similarly Jos. *Antiq.* xi, 4, 7. The words are not out of place as they give a brief proof of the completion of the whole work of building. 25
Whether they are original is hard to say.
- (19) The subject is given by 1 Esdr. 7, 10 as by אִם in v. 21: $\text{בְּנֵי\ יִשְׂרָאֵל\ הַשְּׂבִים\ מִהַגּוֹלָה}$ $\text{=}\ \text{\omicron\iota\ \upsilon\iota\omicron\iota\ \text{Ισραηλ τῶν(!) ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας}}$. The $\text{בְּנֵי\ יִשְׂרָאֵל}$, on this occasion, are beyond doubt purposely emphasized.
- (21) After אִם\ וְאַכְלֵו the lack of הַפֶּסֶח is inconvenient; the gap is filled by E . 30
The ו before כָּל\ הַנִּבְרָל is attested by E^{V} and E^{L} ; but 1 Esdr. 7, 13 and S do not have it, nor do they read אֵלֶּהם after הָאָרִיץ . The ו in אִם is entirely justified; the Chronicler relates the fusion of the exiles with the native Jews as taking place on this occasion, i. e. the formation of the community which, according to the older reports, was not accomplished till later by Nehemiah and Ezra; 35
cf. Neh. 10, and see KOSTERS, *Het Herstelt van Israel in het persische Tijdvak*, Leiden 1894, p. 80; [German translation by A. BASEDOW: *Die Wiederherstellung Israel's in der persischen Periode*, Heidelberg, 1895, p. 67]. Contrast A. KÖHLER, *Biblische Geschichte*, ii, 2, 510ff.
- The אֵלֶּהם occupies a position similar to $\text{אֶל־תִּגְדֹּת־הָאֱלֹהִים}$ in Neh. 10, 29. 40

- 7 (1) E has as predicate $\text{\acute{\alpha}\nu\epsilon\beta\eta}$; 1 Esdr. 8, 1 $\text{\pi\rho\omicron\sigma\acute{\epsilon}\beta\eta}$. Probably לָקַח stood in the original text. 45
- (8) E and 1 Esdr. 8, 6 $\text{\pi\alpha\rho\epsilon\tau\acute{\epsilon}\nu\omicron\nu\tau\omicron}$ = וַיָּבֹאוּ . אִם\ וַיָּבֹא which refers back to v. 6.
Before הִיא a different reckoning of the year must have fallen out, as in 6, 15.
For וְרָא of אִם it would seem better to pronounce וַיֵּרָא . Cf. E^{L} $\text{\epsilon\theta\mu\epsilon\lambda\acute{\iota}\omega\sigma\epsilon}$ and BERTHEAU-RUSSEL, pp. 89f.
- (12) The concluding words $\text{וְקִצְתָּ\ גְּמִיר}$ are unintelligible. E^{V} puts in their place $\text{\tau\epsilon\tau\acute{\epsilon}\lambda\epsilon\sigma\tau\omicron}$ 50 $\text{\lambda\omicron\gamma\omicron\varsigma\ \kappa\alpha\iota\ \eta\ \acute{\alpha}\pi\omicron\kappa\rho\iota\varsigma}$. Similarly E^{L} $\text{\tau\epsilon\tau\acute{\epsilon}\lambda\epsilon\sigma\tau\alpha\iota\ \acute{\omicron}\ \lambda\omicron\gamma\omicron\varsigma\ \kappa\alpha\iota\ \eta\ \acute{\alpha}\pi\omicron\kappa\rho\iota\varsigma}$, with, as a doublet before it, $\text{\tau\epsilon\tau\acute{\epsilon}\lambda\epsilon\omega\mu\acute{\epsilon}\nu\omega}$ referring to $\text{\text{Ἐζδρα}}$. 1 Esdr. 8, 9 has $\text{\chi\alpha\iota\rho\epsilon\iota\nu}$, which in 1 Esdr. 6, 7 corresponds to $\text{\text{עָלָה}}$ Ezr. 6, 7. גְּמִיר means *complet-*

- 6 initial **ו** instead of the **ס** in Aramaic is simply due to a partial assimilation of the sibilant to the following **ב** as in Ethiopic *zabāfa* 'to strike' for *sabāfa* = Assyr. *šabāfu*, or Heb. **בזר** *to scatter*, instead of **פור** &c. (see my note on Is. 9, 17). **סבל** is an old causative of the two-consonant root **בל** just as **שקל** is a Šaf'el of **קל**. We must, therefore, translate: *The house of God in Jerusalem shall be rebuilt* 5 *where they offer sacrifices, and bring His offerings made by fire*, the suffix referring to **אלהא**. This rendering is also favored by 1 Esdr. 6, 23. It is true that the suffix in **אשנה** occasions some difficulty, and it would, therefore, perhaps be better to read the *status emphaticus* without the suffix (in 4, 12, on the other hand we have in **אשנה** instead of **אשנה** = **θεμελιους αὐτῆς**), or we might insert **די אלה** 10 **ישראל** after **אשנה** (NÖLDEKE, *Syr. Gr.* § 205, C; DELITZSCH, *Assyr. Gr.* § 123, 3; MARTI, § 129). The objection that an Aramaic equivalent of Hebr. **אשנה** does not occur elsewhere is not valid. The passage is discussed in my paper on **אשנה** referred to in the note on 5, 3. Cf. also ED. MEYER, *op. cit.*, p. 46, n. 2.
- (4) For **גרבך**, see MARTI, *l. c.*, p. 72*, ED. MEYER, *op. cit.*, p. 46, n. 3; DELITZSCH, 15 HWB, p. 210^a; HAUPT, *Beitr. z. Assyr.*, i, pp. 15, n. 13; 175^b below. — P. H.] **אל** should mean *new* (Hebr. **חדש**). **ט** has (καὶ δόμος ἑλνικός) εἷς, and hence read here a number, as against **תלת** in the preceding clause. **ט**, on the contrary, has (καὶ δόμον ἑλνικῶν) ἕνα, 1 Esdr. 6, 24 (25) καὶ δόμου ἑλνίκου ἐγγυρίου καινοῦ ἑνός; the Greek words for **תרת** and **ת** stand here side by side. 20 But it would be unadvisable to infer from this an original **תרת**, since new timber for the building would be a matter of course.
- (5) **אל** does not fit the construction of the sentence. Though expressed by **ט** (δοθῆτω), it is not found in 1 Esdr. 6, 25. It seems to be a dittogram of the succeeding word. 25
- For **לאתרהו** read **לאתרהו** on the basis of **ט** and 1 Esdr. 6, 25 (26).
- (6) The transition in the address is very striking. Harsh as it is, it would seem necessary to let it stand. It is fully attested by **ט** and by 1 Esdr. 26 (27)ff., in so far as Darius — see v. 33 (34) — in v. 27 (28) speaks there also in the first person. Probably the form of the statement is to be explained by the fact that the 30 writer reproduces his authority in abbreviation, retaining the mode of address, but omitting the transitions.
- Read **ישתר** following 5, 3, 6 as well as **ט** and 1 Esdr. 6, 26 (27).
- (7) The construction: **שכני לעבדת ב' פחת י ויש' ...** is unintelligible; the proposed explanations are unsatisfactory (cf. e. g. KAUTZSCH, § 68, p. 127). The double **בית** 35 **דך** **אלהא** is strange, and we miss the name before **י פחת**. For these reasons 1 Esdr. 6, 26 (27): *ἔασαι δὲ τὸν παῖδα Κυρίου Ζοροβαβελ, ὑπαρχον (ἐπαρχον) δὲ τῆς Ἰουδαίας, καὶ τοὺς πρεσβυτέρους τῶν Ἰουδαίων τὸν οἶκον τοῦ Κυρίου ἐκέινον οἰκοδομεῖν* commends itself to our attention. As to **παῖς** = **עבד**, cf. 1 Esdr. 6, 12 (13). Thus the restoration above attempted is explained. Yet, the express 40 mention of Zerubbabel along with the *elders of the Jews* in this passage is surprising. For it is a peculiarity of this account of the building of the Temple to regard the elders of the Jews as the builders (5, 4, 10; 6, 8, 14). Thus is explained also the statement in 5, 4, 10, that the Persian governor has to inquire for the names of the elders; in other words, does not know them. This ignorance 45 would be surprising indeed if the Persian sub-governor in Jerusalem, who must, of course, have been known to the governor of Syria, had been the leading builder of the Temple. Hence the words **לעבד אלהא ורובכל פחת יהודיא** are to be regarded as an addition by the Chronicler, who sought thereby to harmonize the contents of the narrative with his own connecting clauses 5, 1 and 2. [ED. MEYER, 50 *l. c.*, p. 53, note 1, raises the question whether we should not read here, as in Haggai, **פחת יהודיא** instead of **אל** — P. H.]
- (8) For **די** cf. KAUTZSCH, § 22. **ט** **πῶς ἂν ποτε τι ποιήσῃτε** = **למה** Ezr. 4, 22.

- 5 *The Assy. E-vowel*, Baltimore, 1887, p. 22; DELITZSCH, *Assyr. Gr.* § 32, a, γ. Cf. also the Nestorian ܐܡܝܢ. — P. H.]

In v. 10^b we follow ܐܡܝܢ ܐܝܬܐ ܕܢܘܡܐܬܐ = שְׁמֵהּ, which is certainly correct as against ܐܡܝܢ. In 1 Esdr. 6, 12 we seem to have a double translation of Ezr. 5, 10.

- (11) 1 Esdr. 6, 13 τοῦ Κυρίου τοῦ κτίσαντος τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν. The connection of ܐܡܝܢ with ܐܝܬܐ argues that τοῦ κτίσαντος preserves the original text = עָבַד; cf. Jer. 10, 11. Elsewhere we have only ܐܝܬܐ.

- (13) For ܐܡܝܢ read ܐܝܬܐ as in v. 3.

- (14) 1 Esdr. 6, 17 ἐν τῷ αὐτοῦ ναῷ = ܐܝܬܐ is preferable to ܐܡܝܢ.

For ܐܡܝܢ ܐܝܬܐ read in both places ܐܝܬܐ; cf. ܐܡܝܢ and 1 Esdr. 6, 17.

ܐܡܝܢ seems to be dittography of ܐܝܬܐ. ܐܡܝܢ is attested by 1 Esdr. 6, 18 (τῷ ἐπαρχῶ); ܐܡܝܢ ܐܝܬܐ ܐܝܬܐ. For the form of the sentence in ܐܡܝܢ, cf., however, VICTOR BAUMANN, *Hebr. Relativsätze* (1894), p. 26; ED. MEYER, *l. c.*, p. 29.

- (15) ܐܡܝܢ is a Hebraism, see KAUTZSCH, § 20, remark 3. Read ܐܝܬܐ, following ܐܡܝܢ and 1 Esdr. 5, 19.

- (16) [ED. MEYER, *l. c.*, p. 44, n. 2 thinks that the exact meaning of the phrase ܐܝܬܐ is not quite certain; the verb ܐܝܬܐ *he gave*, *he says*, does not suit the rendering *foundations, walls*. But ܐܝܬܐ means not only *to give*, but, like Heb. נתן, *to put*; cf. ܐܝܬܐ ܐܝܬܐ Ez. 26, 8 &c. In the trilingual Achaemenian inscriptions Babyl. *maḫānu* means even *to make*, *to create*, just as Assy. *šakānu* means both *to put*, *to place* and *to make*. — P. H.]

- (17) ܐܝܬܐ seems to be an addition like ܐܝܬܐ in 6, 1. It explains the preceding תָּמָה according to 5, 13, 14. WELLHAUSEN (*Gött. Nachrichten*, 1895, p. 176) is of the opinion that the words ܐܝܬܐ ܐܝܬܐ have dropped out before תָּמָה after 6, 1; [cf. however W. H. KOSTERS, *Het tijdsak van Israëls herstell in Theol. Tijds.* 25 1896, pp. 552 f.].

ܐܡܝܢ and ܐܡܝܢ agree with ܐܡܝܢ ܐܝܬܐ ܐܝܬܐ. But 1 Esdr. 6, 20 has τοῦ (οἰκοῦ) Κυρίου τοῦ ἐν 'lep. as also ܐܡܝܢ in v. 16. ܐܡܝܢ, therefore, would seem to be a scribal error for ܐܝܬܐ.

- 6 (1) The statement of place ܐܝܬܐ does not agree well with the verse following, and would seem to be a later addition. See on 5, 17.

According to WELLHAUSEN (*l. c.*) we should read ܐܝܬܐ ܐܝܬܐ, and instead of ܐܝܬܐ, at the end of the verse, rather ܐܝܬܐ or ܐܝܬܐ. See, however, W. H. KOSTERS, *l. c.*

- (2) ܐܝܬܐ is *status emphaticus*. See KAUTZSCH, § 61, 3, b.

- (3) Following ܐܡܝܢ and 1 Esdr. 6, 23 we must insert here, just as in 5, 17, ܐܝܬܐ before ܐܝܬܐ.

ܐܝܬܐ, alongside of ܐܝܬܐ, is known neither to ܐܡܝܢ nor to 1 Esdr. 6, 23. Probably we should strike it out; it may be dittography of ܐܝܬܐ.

The words ܐܝܬܐ ܐܝܬܐ are unintelligible. It is true that they are translated *and let them be setting up its foundations* (Po'el part.) or *be set up* = *to be set up* (Po'al part.); cf. KAUTZSCH, *l. c.*, § 36 and § 76, 3. But ܐܝܬܐ means *carry*, not *set up*. ܐܡܝܢ ܐܝܬܐ ܐܝܬܐ, ܐܡܝܢ ܐܝܬܐ ܐܝܬܐ, ܐܡܝܢ ܐܝܬܐ ܐܝܬܐ. These differences point to mutilation of the text. After v. 3 we expect a statement concerning the length of the new Temple. In the Solomon Temple the length amounted to 60 cubits (1 K. 6, 2; 2 Chr. 3, 3). This number is now given for the height and width; so we must infer that the text of v. 3^b in general is corrupt. — [I am inclined to think that ܐܝܬܐ = Heb. אֶשָּׁה *offering made by fire*. In that case it would, of course, be better to point ܐܝܬܐ. The verb ܐܝܬܐ, from ܐܝܬܐ *to carry*, a synonym of ܐܝܬܐ (Assyr. *abālu*, causative *šūbulu*) and ܐܝܬܐ, is used here in the meaning *to bring*, *to bring near*, just as Assy. *zabālu* (DELITZSCH, HWB 250) in which the

- 5 but it is also used with the meaning *knowledge, information, news, report* (DELITZSCH, HWB 297^b, 4); and as orders on the part of the king and high dignitaries were, as a rule, sent in writing, *šemu* may also mean *order, command, decree, message*. A *report* sent to the king concerning the Arabs (*šemu ša Arabi*) gives the king, as it were, a *taste* of the Arabs, and an *order* from the king sent to a general, gives the general a *taste* of the king (*šemu ša šarri*). So, it seems to me, the development of meanings is quite natural (against ED. MEYER, *op. cit.*, p. 26, n. 1). The Babylonian word *šemu* (= *šumu*; cf. *belu* 'lord' = *ba'lu*) has also passed into Syriac where it appears as ܫܡܐ, ܫܡܐ. The verb ܫܡܐ, Pael ܫܡܐ &c. is denominative, and Heb. שָׁמַר (cf. Assy. *dubābu*, *bel-dubābi* = ܕܒܒܐ) has no connection with ܫܡܐ. — P. H.]

- (6.7) 1 Esdr. 6,7 has here a text which varies in a similar manner with that in Ezr. 4,9-11. While in **A** the first two clauses of v. 7 appear evidently superfluous, 1 Esdr. 6,7 commends itself by the omission of these clauses. That the names in v. 6 are to be connected with the form of greeting in v. 7 at the beginning of the letter, is then obvious. ED. MEYER, on the other hand, thinks that v. 6 represents the note of the registrar who filed the document in the archives of Jerusalem; see *op. cit.*, p. 26, and cf. *supra ad* 4,9-11. 1 Esdr. 6,7 **GL** runs: ἀντίγραφον ἐπιστολῆς ἧς ἔγραψαν Δαρείω καὶ ἀπέστειλαν. Σισίννης ὁ ἐπαρχὸς Συρίας καὶ Φοινίκης καὶ Σαθραβωζάνης καὶ οἱ συνέταιροί οἱ ἐν Συρίᾳ καὶ ἐν Φοινίκῃ ἡγεμόνες βασιλεῖ Δαρείω χαίρειν. It should be observed that the word מְסֻפָּדִים = ἡγεμόνες is taken, not as a proper name, but as an *appellativum*. The context would seem to justify the translator. Whether his translation be right, is a different question. **G**, on the contrary, regards the word as a proper name.

The close of v. 7 is certainly understood rightly by **A**, whereas מְסֻפָּדִים is connected by 1 Esdr. 6,8 with what follows (πάντα γινωστὰ ἔστω).

- (8) The principal matter here, according to the context, is the announcement that the princes of the Jews have begun building the Temple. This is wanting in v. 8 **A**, but is plainly presupposed by the other data. The variant text 1 Esdr. 6,8-10 contains the statement, but coupled with certain expansions which must be eliminated. To these belongs v. 8 **GV** καὶ ἱερουσαλημ τὴν πόλιν = **GL** καὶ ἐλθόντες εἰς ἱερουσαλημ τὴν πόλιν; **GV** τῆς αἰχμαλωσίας τοὺς πρεσβυτέρους τῶν Ἰουδαίων = **GL** τοὺς πρεσβυτέρους τῆς αἰχμαλωσίας Ἰουδαίων is a doublet (as before in v. 5) of the מְסֻפָּדִים; v. 10 **GL** τὰ καινὰ ἐκεῖνα is a doublet which first arose in the course of the transmission of the Greek text; the close of v. 10 καὶ ἐν πάσῃ δόξῃ καὶ ἐπιμελείᾳ συντελούμενα (**GL** συντελούμενον) is an expansion, or perhaps, another doublet. Thus we reach the form of the text preferred above.

The lack of subject for מְסֻפָּדִים, at the end of the verse, is a noticeable deficiency; 1 Esdr. 5,10 has καὶ εὐδοκούμενον τὸ ἔργον ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν. Cf., however, KAUTZSCH, *Gramm.*, p. 164; MARTI, *l. c.*, p. 119.

The clause מְסֻפָּדִים אֲנִי is found in **G**, but not in 1 Esdr. 6,11 τότε ἐπυνθανόμεθα τῶν πρεσβυτέρων τούτων λέγοντες (**GV**). Λέγοντες = מְסֻפָּדִים, 1 Esdr. 6,13 or Ezr. 5,11. Accordingly מְסֻפָּדִים has been supplied, and the clause in **A** relegated to the foot of the page.

For **A** מְסֻפָּדִים, cf. KAUTZSCH, *Gramm.*, p. 80; STRACK, *l. c.*, p. 4*. MARTI, pp. 68.44* prefers the pronunciation מְסֻפָּדִים.

- (10) **A** מְסֻפָּדִים is a striking Hebraism both with regard to the pronunciation of the noun and the form of the suffix. In Aramaic it should be either מְסֻפָּדִים or מְסֻפָּדִים; cf. KAUTZSCH, *l. c.*, § 55,1. The Hebrew pronunciation with מְסֻפָּדִים, however, is universally attested, [and we must remember that in Assyrian, — which is but an older local variety of Aramaic (cf. *Johns Hopkins University Circulars*, No. 114, July 1894, p. 118^b) — the form *rāšū* occurs alongside of *rāšu*; see HAUPT,

5 **הַיָּה** should be struck out, following 1 Esdr. 6, 1.

- (3) As to the pronunciation Σισίνης=תִּתְנִי, cf. LAGARDE, *Psalterium iuxta Hebraeos Hieronymi*, 1874, p. 162.

ANDREAS, in MARTI, *op. cit.*, p. 87*, explains the name שֶׁתֶּר בִּזְנִי as a corruption (𐤔 and 𐤕 being confused in the older script) of מִתְרַבּוּזִי=Μιθροβουζάνης, 5 Old Iranian *Mithrabauzana, i. e., *Having redemption* (or *salvation*) through Mithra, or Mithra is the Redeemer (the Savior); [so, too, ED. MEYER, *op. cit.*, p. 32].

The vacillation of 𐤀 between כְּנֻתָהּ in 5, 3; 6, 6. 13 and כְּנֻתָהּ in 5, 6 becomes noteworthy when we compare with it the Greek texts. In Ezr. 5, 3. 6, as in 6, 6, 10 𐤀 has οἱ σύνδουλοι αὐτῶν, but in Ezr. 6, 13 σύνδουλοι αὐτοῦ. In 1 Esdr. 6. 7 we have always simply οἱ συνέταιροι=כְּנֻתָהּ (כְּנֻתָהּ). As 𐤀 also has כְּנֻתָהּ in 5, 6, this is probably the form intended, which was read by 1 Esdr. as *status emphaticus*, but in 𐤀 was mostly altered to כְּנֻתָהּ under the influence of 4, 9. 17. 23, where, however, the conditions are quite different. For Ezr. 4, (9). 17. 23 the plural 15 suffix is well attested; cf. 1 Esdr. 2, 12 (15). 18 (21). 21 (25). Hence in Ezr. 5, 3; 6, 6. 13 we should probably restore the form כְּנֻתָהּ Ezr. 5, 6.

For the form לִבְנָה (according to the best texts לִבְנָה, cf. KAUTZSCH, *Gramm.* p. 80. It would seem, however, to be a transcriptional error for לִמְכַנָּה v. 17.

The word אֶשְׁרָנָה is rendered in 1 Esdr. 6, 3 τὴν στέγην ταύτην καὶ τὰ ἄλλα 20 πάντα; in 𐤀 by τὴν χορηγίαν ταύτην. The first word would seem to have the general sense of *house*; the second expression is very obscure. Both 𐤓 and 𐤑 understand *walls* (=שְׁרָיָה 4, 12f.). The word reminds us of אֶשְׁרָיָה 4, 12. Cf. KAUTZSCH, *l. c.*, § 62; MARTI, *l. c.*, p. 55*. The meaning is uncertain. 1 Esdr. 6, 11 = Ezr. 5, 9, gives for it τὰ ἔργα ταῦτα. [אֶשְׁרָנָה seems to have the vowels of 25 אֶשְׁרָיָה. It is a Qrê like עֶשְׂתֵּרָה &c. The proper pronunciation must have been אֶשְׁרָנָה (for *ašrānā = Assy. ašru (for aširu), plur. ašre or ašrāti (from a fem. sing. aširtu = אֶשְׁרָה; cf. DELITZSCH in BÄR's *Chron.*, p. xi below; ZA iii, 364), or, with امالة, (HAUPT, *The Assyrian E-vowel*, pp. 22, 4; 25, 11, a) ašrēti. אֶשְׁרָנָה is an old Aramaic word for *place of worship, sanctuary*. The expression used by the 30 heathen governor with reference to the Temple was, of course, objectionable to the Jews, if only owing to the connection of the word with אֶשְׁרָה; and it is possible that for this reason אֶשְׁרָיָה was substituted for אֶשְׁרָנָה, perhaps with reference to 5, 16, where it is said of Sheshbazzar that he laid the אֶשְׁרָיָה of the Temple. NÖT- 35 DEKE has suggested to me that the termination -ān in אֶשְׁרָנָה represents perhaps the Assy. plural ending -āni (cf. my remarks in *The Assyrian E-vowel*, p. 5 and in the *Johns Hopkins University Circulars*, No. 114, July 1894, pp. 110^a. 111^a), but a plural form ašrāne alongside of ašre (ašrāti, ašrēti) is unknown in Assyrian;† and the pronoun דְּנָה points to a singular. The stem of אֶשְׁרָנָה is یشر. The word is discussed in a special paper which will appear in the *Journal of the American* 40 *Oriental Society* — P. H.]

- (4) The first clause in the form given it by 𐤀 is totally unintelligible. 𐤀 render εἰποσαν or εἶπον, thus removing, it is true, the greatest objection. It should be observed, however, that 1 Esdr. 6, 4 has no knowledge at all of this clause, but continues with v. 4^b: καὶ τινες εἰσιν οἱ οἰκοδόμοι οἱ ταῦτα (ἐπι)τελοῦντες. V. 4^a 45 is probably a gloss which was originally intended for v. 9, and has here got into the wrong place. ED. MEYER (*op. cit.*, p. 26) thinks that this clause was taken by the author *verbatim* from the letter of Darius.
- (5) [The stem of טַעַמָּה means, like Latin *sapere*, to taste, to have sense, to know. Assy. femu means, therefore, not only *sense* (šani femi 'insanity'; cf. 1 Sam. 21, 14) 50

† Of course, a cuneiform text with the plural form ašrāni may turn up any day.

- 4 For the K^{thib} אשכללו ושורי, read either the Q^{re} or, following Θ (τὰ τεῖχην αὐτῆς), ושוריה שכללון. In the text we have written ושוריה שכללון, because the context in this sentence requires an imperfect, not a perfect.

Further, read ואשיה (Θ θεμελίους αὐτῆς), for אשיןא.

The last word of the verse, ויהיטו, is doubtful; cf. NÖLDEKE, *Gött. gel. Anz.*, 5 1884, p. 1019; STRACK, *Abriss des bibl. Aramäisch* (1896), p. 2*. See also KAUTZSCH, *Grammatik*, pp. 37.52.74.

- (13) For אשיןא read ושוריה, following Θ, as in v. 12.

The word אפתם is traditionally uncertain. BÄR, following good authorities, requires אפתם, and regards it, as did the medieval Jewish commentators, as a substantive with the meaning *income*. Others hold to the *lectio vulgata* ואפתם, and regard the word as an adverb, to be rendered either, according to Persian, finally (EWALD, *Jahrbücher der bibl. Wissensch.*, v, p. 156), or, according to Assyrian (FRIEDR. DELITZSCH, *Prolegomena eines neuen hebr.-aram. Wörterbuchs*, p. 152), in future. ANDREAS in MARTI's *Gramm.*, p. 54* emends to אפסם = 15 Middle and Modern Persian *afsôs* 'detriment, injury.' The general sense of the clause is certain through comparison with vv. 15 and 22.

אשיןא is a Hebraism for Aramaic מלכין. The Aramaic portions of the Book of Ezra, especially cc. 5.6 exhibit similar Hebraisms in the case of the pronominal suffixes of the second and third pers. pl., as לבם, להם instead of לבון, להון; 20 [contrast *Johns Hopkins University Circulars*, No. 114, July 1894, p. 118^b; see also DRIVER's *Introduction*⁵, p. 472 (Nabat. Palmyr. יהון-הום); German edition, p. 540. — P. H.]

- (15) The 3 pers. sing. in יבקר alongside of the 2 pers. in אבהתך seems strange. We should expect either the passive יתבקר (5,17) or the 3 pers. plur., יבקרין. Both 25 Θ^v and Θ^L, however, seem to have read the singular, ἐπισκέπεται. In view of 5,17 it would seem to be better to read יתבקר; cf. MARTI, *l. c.*, p. 41*. [See, however, DRIVER's note on Lev. 4, 12.24; 14,4 and GES.-KAUTZSCH²⁶, § 144, d. — P. H.]

Read the plural בספרי instead of the sing. בקפר, following Θ^L and 1 Esdr. 2, 18f. 30 1 Esdr. 2, 19 καὶ οἱ Ἰουδαῖοι ἀποσπάται καὶ πολλορκίας συνεσταμένοι ἐν αὐτῇ κτλ. These words give the subject of עבדין, which in א is missing. It would seem, therefore, that יהודיא קרדין has dropped out in א.

- (16) Insert, at the beginning of the verse, קען, following 1 Esdr. 2, 20 and some MSS of Θ.

For אשוריה read, as in vv. 12f., ושוריה, following Θ and 1 Esdr. 2, 20. 35

- (17) Instead of (א) ובענת read ובענת, as in vv. 10.11; 7, 12; cf. STRACK, *l. c.*

- (22) The pronunciation of the imperative הו is here in the various editions given either as הו or הו, while in 6,6 הו is the exclusively attested form. In our passage הו is the better attested form; yet STRACK, *l. c.* 3* prefers to point הו. 40

The pronunciation of the construct state of the infinitive, להננות, is exceptional; MARTI, *l. c.*, p. 46, thinks, we should read להננות.

- (23) After רחום in v. 23 the title בעל-מעם has probably dropped out, as it elsewhere (v. 8f. 17) invariably accompanies the name, and here also occurs after שמישי. Only Θ^L has Βεελετεμ. 45

BÄR writes, following some codices, באדרע; several old editions, however, have בארע (cf. GINSBURG), and in view of the cognate languages (cf. Heb. ורוע) this form, with long *a*, would seem to be more correct; cf. KAUTZSCH, *l. c.*, § 60, 1.

- 5 (1) 1 Esdr. 6, 1 begins Ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ ἔτει τῆς Δαρείου βασιλείας. In these words 50 the original text of the beginning of c. 5, which continues 3, 5, seems to be preserved. Ezr. 4, 24, = 1 Esdr. 2, 25, is drawn from Ezr. 5, 1, not *vice versa*. Hence וישנת תרתינ למלכות דריוש וגו'

4

sometimes ש in the second place. BÄR prefers the spelling with ש (*l. c.*, p. 102). [In the OT *Artakhsast* we have the Hebrew rendering of the Babylonian form of the name (*Artakšatsu* = *Artakhsātsu* = *Artakhsātsa* = *Artakhsātra*) with the peculiar Hebrew transposition of the consonantal group *ts* to *st*. Greek Ἀρταξέρξης stands for *Artakhsētsēs*; cf. HAUPT, *The pronunciation of tš in Old Persian*, Johns Hopkins University Circulars, Vol. vi, No. 59, August 1887; see also ED. MEYER, *op. cit.*, p. 15 below.

For the names טבאל, מרתר, בשלם, see ED. MEYER, *loc. cit.*, p. 33. — P. II.]

The Q^rê requires the usual spelling קנתי instead of כנתי of the K^{thib}.

The ארמית at the end of the verse is unattested by שV and שL (שV ἔγραψεν ὁ 10 φορολόγος γραφήν Συριστὶ καὶ ἐρμηνευμένην). It appears to be either an explanatory gloss on the preceding word, or added, as in Dan. 2, 4, to indicate the beginning of the Aramaic text. ED. MEYER (*l. c.*, pp. 18ff.) retains the word, and thinks that the first ארמית is merely a scribal error for פרסית (see on vv. 6-8). This emendation, however, is not supported by the Versions, and is unnecessary. 15 The Received Text is based on the idea that the Aramaic writing was not used in Canaan at that time, and that Aramaic was written with (ancient) Hebrew characters in about the same way as the Jews in Arabia nowadays write Arabic with Hebrew characters.

(9-11) In vv. 9-11 the text is evidently faulty. After כנמא in v. 8 we expect the be- 20 ginning of the letter; instead of this follows the narrative ארין &c. After this כנמא the words from רנה to עלוהי in v. 11 are superfluous as a second introduction of the wording of the letter. They are a gloss which has crept into the text from the margin, and which would stand better between vv. 8 and 9. ארין in v. 9 (ש ἔκρινε) should be struck out. VV. 9-11 then contain the beginning of the letter 25 (cf. v. 17; 5, 6f.; 7, 11f.), and accordingly, should be changed in v. 9 to קנתיא (ש σύνδουλοι ἡμῶν). Further, בקריתא (plur.), following ש, instead of the singular בקרית, 2 Kings 17, 24. However, 1 Esdr. 2, 12f. suggests a variant form of the text, particularly in the address v. 11^b. It remains a striking fact that the names of the writers of the letter are given in vv. 9f. before the 30 name of the addressee, v. 11. VV. 9 and 10 are, therefore, in all probability a later addition. Cf. WELLSHAUSEN, *Götting. Nachrichten*, 1895, Heft 2. ED. MEYER (*op. cit.*, pp. 28f.), on the other hand, thinks that the words from רנה to עלוהי in v. 11 represent the beginning of a note of the registrar who filed the document in the archives of Jerusalem, and that they were originally connected with the 35 names in vv. 9ff., רהום בעל טעם ונר, so as to form one clause. But the names of the letter-writers must have first been mentioned in the letter itself (vv. 11ff.), before they could be recorded in the note of the registrar, unless we are ready to believe that the registrar who filed the letter knew more about it than is contained in both the letters and the answer given in v. 17! Attempts to explain the names 40 mentioned in v. 9 are given by FRIEDR. DELITZSCH in BÄR's *Daniel*, ix ff.; G. HOFFMANN, ZA, ii (1887), pp. 54f.; JENSEN, *Theol. Lit.-Zeit.* 1895, p. 509; MARTI, *Gramm. der bibl.-aram. Sprache* (1896), *Glossar*, pp. 51ff.; ED. MEYER, *op. cit.*, pp. 35ff. HOFFMANN, MARTI, and ED. MEYER read יהוא = הוה that is, instead of יהוא (יהוא), following שV οἱ εἰσὶν ἡμεῖς (יהוא) *Susians, i. e. Elamites*. 45 This emendation is certainly plausible; nevertheless we have retained in the text the Masoretic pronunciation of the names. The explanations suggested are to some extent still uncertain, and it is reasonable to suppose that the author believed that he was enumerating nations or tribes.

(11) On v. 11 cf. E. NESTLE, *Marginalien*, p. 30, who appropriately compares CIS 50 II, I, 148f. (*ad* 144).

(12) According to the best authorities on the text we should read זבאי שפתא (for זבאי שפתא). Cf. BÄR's edition.

- 3 For **אל** וַיִּקְרְאוּ we should read according to all the Versions, וַיִּקְרְאוּ.
 1 Esdr. 5, 57 ὑμνοῦντες τῷ Κυρίῳ καὶ εὐλογοῦντες κατὰ Δ.; add, therefore, וַיִּלְהוּדוּ.
- (11) 1 Esdr. 5, 59 reads ἐπὶ τῇ ἐγέρσει, where **אל** exhibits עַל הוֹסֵר. Compare notes on vv. 8, 10.
- (12) At best the clause הַבִּיטָה זֶה בְּקִסְרוֹ might be explained as an Aramaism, as VAN HOONACKER (*Zorobabel et le second temple*, 1892, p. 104) proposes. Cf. KAUTZSCH, *Grammatik des Biblisch-Aramäischen* (Leipzig, 1884) § 88. **ע** confirms the text of **אל**, but 1 Esdr. 5, 60 πρὸς τὴν τούτου οἰκοδομήν μετὰ κραυγῆς καὶ κλαυθοῦ μεγάλου, does not seem to have read הַבִּיטָה. We should probably, therefore, regard הַבִּיטָה as a gloss, and explain זֶה בְּקִסְרוֹ as in Jud. 6, 14; Gen. 24, 8; Jos. 2, 14, 20. Cf. GESENIUS-KAUTZSCH²⁶, § 126, γ.
- For **אל** בְּשִׁמְחָה read וּבְשִׁמְחָה, following 1 Esdr. 5, 60.
- (13) For **אל** בְּכִי הָעַם, **ע**^V has only (ἀπὸ τῆς φωνῆς) τοῦ κλαυθοῦ, while **ע**^L and 1 Esdr. 5, 61 agree with **אל**. But as the context is in favor of the reading of **ע**^V, בְּכִי הָעַם should be struck out.
- 4 (2) 1 Esdr. 5, 65 καὶ (τῷ) Ἡσοῦ = וְאַלְיִשׁוּ, shown to be correct by v. 3 of **אל**.
 The Q^crê לוֹ is sufficiently attested by the Versions. Cf. E. NESTLE, *Marginalien und Materialien*, 1893, p. 26.
- אל** אֶסְרַחְרוּ is better written as one word, as in 2 Kings 19, 37; **אל** here, according to the common authorities, divides it into two words. Cf. BÄR's edition, pp. 101 f. [The *o* in אֶסְרַחְרוּ = *Asur-axa-iddin* (אַסְרַחְרִי) must be explained in the same way as in סִרְנוֹן = *Sarrukenu*, תוֹרָה = *tertu*; see my note on 2 Chr. 33, 7. — P. H.]
- (3) According to 1 Esdr. 5, 67, יהוה should be inserted before אֶלְהִינוּ.
אל הַמֶּלֶךְ is attested neither by **ע** nor by 1 Esdr. 5, 68, and should, therefore, it would seem, be struck out.
- (4) 1 Esdr. 5, 69 τὰ δὲ ἔθνη τῆς γῆς = וְעַמֵּי הָאָרֶץ. **אל** has the sing. עַם הָאָרֶץ, but the plural is meant, as appears from מַרְפִּים &c. Read, therefore, עַמֵּי הָאָרֶץ.
 The Q^crê מִבְּהֵלִים should be preferred as in accordance with Hebrew usage elsewhere.
- (6 8) ED. MEYER (*op. cit.*, pp. 16 ff.) calls attention to the fact that three actions are referred to, but only two letters as well as two addressees and two groups of addressers. He conjectures therefore that the original text of the document on which the statement of the Chronicler was based ran as follows. “⁶In the reign of Xerxes, at the beginning of his reign, there wrote ⁷Bšlm, Mitradat, Tāl'el, and the rest of their companions ⁸an accusation against the inhabitants of Judah and Jerusalem. ⁷And in the days of Artaxerxes, there wrote ⁸Rehūm &c. a letter against Jerusalem ⁷to Artaxerxes, the king, as follows &c.”
- [This would be in Hebrew:
- 6 ובמלכות אחשׁוֹרֶשׁ בתחלת מלכותו כתבו בְּשֵׁלֶם מִתְרַדַּת טַבָּל וְשֶׁאֵר כְּנוֹתֵי־יָדָא שְׁטָנָה עַל
 8.7 אִישׁוֹ יִשְׁבֵי יְהוּדָה וִירוּשָׁלַם: וּבִימֵי אֶרְתַּחֲשֶׁשְׁתָּא⁷] ⁸וְרַחוּם בַּעַל טַעַם וְשִׁמְשִׁי סַפְרָא כְּתָבוּ אֶנְרָא חֲדָא
 בְּעַל יְרוּשָׁלַם לְאַרְתַּחֲשֶׁשְׁתָּא מֶלֶכָא כְּנַמָּא: וְהַנְּשִׁתָּן כְּתוּב פִּרְסִית וּמִתְרַנֵּם אֶרְמִית:
- (2) 4:7 כִּנֵּב * (3) עַל אֶרְתַּחֲשֶׁשְׁתָּא מֶלֶךְ פֶּרַס * (7) כִּנֵּב
- The words עַל אֶרְתַּחֲשֶׁשְׁתָּא מֶלֶךְ פֶּרַס in verse 7 are a corruption of the words כְּתָבוּ אֶרְתַּחֲשֶׁשְׁתָּא מֶלֶכָא in v. 8 (ED. MEYER, *l. c.*, p. 18).
- The name אֶחְשִׁיָּרֶשׁ is a corruption of אֶחְשִׁיָּרֶשׁ (Akkhshayarsh (Babylon. *Khishiyarsha*); Pers. *Khshayarsha* (confusion of י and ו); cf. ED. MEYER, *op. cit.*, p. 15, n. 2. The correct vocalization in Hebrew would be אֶחְשִׁיָּרֶשׁ, or perhaps אֶחְשִׁיָּרֶשׁ.
- As to פֶּרַסִית, see the last remark on v. 7, p. 32, l. 14. — P. H.]
- (7) The name of king Arthasastha (Artaxerxes) is spelled from Ezr. 7 on and in Neh. with ס; in Ezr. 4 and 6, on the other hand, variably: sometimes with ש,

- 2 the last name in Neh. 7, 59 בני אמי; בני אמן is here to be altered in accordance with this.
- (59) In 1 Esdr. 5, 36 **GL** . . . ἀπὸ Θερμελεθ καὶ Θελερσας· ἡγούμενος αὐτῶν Χαρααθα-
λαν καὶ Αλλαρ, **GL** . . . ἀπὸ Θερμελεγ καὶ Θαλαα καὶ Ρησα καὶ Χερουβιδαν καὶ
Εμμηρ ἡγούμενοι αὐτῶν. Αλλαρ = ΑΛΛΑΡ = ΑΜΑΡ = אֲמָר. In Χαρααθαλαν (Χε- 5
ρουβιδαν) is concealed כרוב ואדן. Hence for אֲשַׁר הָיָה we should read הָיָה
אֲשַׁר; for אֲמָר read אֲמָר, and add אֲשַׁר.
- (61) For הַכֹּהֲנִים הַבְּנִי read 'הַכֹּהֲנִי, following Neh. 7, 63 and 1 Esdr. 5, 38. 1 Esdr. 5, 38
GL has, before the names, the words οἱ ἐμποιοῦμενοι ἱερωσύνης καὶ οὐχ εὐρέθη-
σαν, **GL** οἱ μεταποιούμενοι ἱερωσύνης καὶ οὐχ εὐρέθησαν. It probably means: 10
They who had taken possession of the priesthood, and were not found (in the list).
1 Esdr. 5, 38 seems still to have read the woman's name: Αὐγίαν **GL**, Αὐγείαν
GL.
For אֲשַׁר, at the end, read אֲשַׁר, following 1 Esdr.
- (62) For אֲשַׁר הָיָה read אֲשַׁר הָיָה: 1 Esdr. 5, 39 ἐν τῷ καταλοχισμῷ (καταλογισμῷ). 15
For אֲשַׁר הָיָה read אֲשַׁר הָיָה, following 1 Esdr. 5, 39 and Neh. 7, 64.
- (63) For אֲשַׁר הָיָה, 1 Esdr. 5, 40 has τῶν ἁγίων = אֲשַׁר הָיָה. The difference is
of some importance. According to אֲשַׁר the persons referred to have no right to
partake of the most holy offerings, *i. e.*, they do not receive the full rights of 20
priesthood (Lev. 6, 10f. 21f.; 7, 6f.; 22, 1-16). According to 1 Esdr. 5, 40, on the
other hand, they are given no right at all to the sacred dues which fell to the
priests. The latter agrees perfectly with Ezr. 2, 62; but the former seems to
be a mitigation of the decision given in v. 62. Moreover, it is doubtful whether,
at the time of composition of these lists, the distinction between holy and most 25
holy things had been established; cf. WELLHAUSEN, *Composition des Hexateuchs*,
pp. 160f. For these reasons the reading אֲשַׁר seems preferable.
- In the last clause it is better to read, with Neh. 7, 64, הָיָה instead of הָיָה.
- (64.65) 1 Esdr. 5, 41f. has apparently preserved the text in a form that comes nearest to
the original: 41 οἱ δὲ πάντες ἦσαν (ἀπὸ) Ἰσραὴλ ἀπὸ (δω)δεκαετοῦς καὶ ἑπ' ἄνω 30
χωρὶς παίδων καὶ γυναικῶν μυριάδες τέσσαρες δισχιλίοι τριακόσιοι ἐξήκοντα. 42
Καὶ παῖδες αὐτῶν καὶ παιδίσκαι ἑπτὰ χιλιάδες καὶ τριακόσιοι τριάκοντα ἑπτὰ,
ψάλται καὶ ψαλτρίαι διακόσιοι τεσσαράκοντα πέντε. The variant הָיָה and
אֲשַׁר appears to underlie the beginning of v. 64. אֲשַׁר should be struck out.
Read, further, אֲשַׁר הָיָה: אֲשַׁר הָיָה, and add, at the end, אֲשַׁר הָיָה. In v. 65 we should 35
strike out אֲשַׁר הָיָה, אֲשַׁר, and add, at the end, אֲשַׁר הָיָה.
- (67) For אֲשַׁר הָיָה read אֲשַׁר הָיָה, following **GL** and 1 Esdr. 5, 42 **GL** οἱ αὐτῶν; the
change is also required by the parallel expressions. For vv. 66f. in general, see
note on Neh. 7, 66f.
- (69) אֲשַׁר הָיָה is connected by **GL** and 1 Esdr. 5, 43f. with the preceding clause v. 68, 40
manifestly in accord with the sense. Ezr. 2, 68f. is worked over by the Chronicler.
He has omitted Neh. 7, 70, expanded v. 71 by the addition of 'וְנִי בְּבֹאֵם up to
אֲשַׁר, and resumed the text of Neh. 7, 71 with נִתְּנָה. Neh. 7, 72a has here dropped
out, apparently by oversight, the eye of the transcriber glancing from the end
of v. 71 to the end of 72a (אֲשַׁר). 45
- The surprisingly large number of drachmas, 61,000, is not known to 1 Esdr. 5, 44,
but only 1000 (mina) = אֲשַׁר. This statement of אֲשַׁר is therefore subject to mani-
fold suspicion. See also on Neh. 7, 71. As to drachmas and darics, see ED.
MEYER, *op. cit.*, pp. 195 ff. [cf. *ibid.* 69, n. 3]. Drachmas are intended here.
- (70) The double אֲשַׁר הָיָה of אֲשַׁר is meaningless; nor can one see what is intended by 50
אֲשַׁר at the beginning beside אֲשַׁר at the end. Hence the text of 1 Esdr.
5, 46 **GL** commends itself: καὶ κατωκίσθησαν οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ Λευῖται καὶ οἱ ἐκ
τοῦ λαοῦ ἐν Ἱερουσαλὴμ καὶ ἐν τῇ χώρᾳ, οἱ τε ἱεροψάλται καὶ οἱ πυλῶροι καὶ πᾶς

- 2 (οἱ ἐκ = אנשי); still, it must have fallen early into disorder, as clans and districts are now confused together. The transposition effected in the text is intended to make it approximate again to the original order.

The בני נבז would seem to be a clan; cf. נובי and ניבי Neh. 10, 20, and the expression נבז אחר, which, at the same time, shows that originally the list contained 5 two clans of this name. For this reason Neh. 7, 33 is supplied after Ezr. 2, 29.

- (30) Cf. Neh. 10, 21 מנפיעש (1 Esdr. 5, 21 Νειφεις).

- (35) The בני כנאה according to 1 Chr. 9, 7 (Neh. 11, 9), Neh. 3, 3, are a clan; cf. Mishnah, *Taan.* 4, 5, where כנאה is mentioned as a clan of Benjamin. [Contrast ED. MEYER, *op. cit.*, pp. 150; 154; 156, n. 1; 185. — P. H.] 10

- (20) With v. 20 begins the list of districts, introduced by אנשי = οἱ ἐκ in 1 Esdr. 5, 17 ff.; see on v. 29. Hence read in vv. 20. 21. 24. 25. 26. 33. 34 אנשי בני, following in part Neh. 7 and 1 Esdr. 5, in part conjecture.

Read ביתר (or בית תר), following 1 Esdr. 5, 17 (οἱ) Βαιτηρῶς, *i. e.* Jos. 15, 59 ΒΑΙΘΗΡ, 1 Chr. 6, 59 ΒΑΙΘΗΡ, the often-mentioned *Bether* of the revolt of 15 Barkocheba under Hadrian. אגב is unintelligible; גבעון Neh. 7, 20 is not appropriate among the localities following; nor anywhere before v. 25.

- (24) For בית ענקות, Neh. 7, 28 and 1 Esdr. 5, 18 (οἱ ἐκ Βαιτασμων) had בית ענקות.

- (25) For בית ערים read קרית ערים, following Neh. 7, 29.

- (26) After קצרות there follow in 1 Esdr. 5, 20 οἱ Χαδιδσαι καὶ Ἀμυιδιοι 20 τετρακόσιοι ἑξήκοντα δύο. It is uncertain what localities are meant. SMEND, *Die Listen der Bücher Esra und Nehemia* (Basel, 1881), p. 16, compares with Χαδιδσαι the locality חרשה Jos. 15, 37 = Ἀδασα 1 Macc. 7, 40. According to SCHLATTER, *Zur Topographie und Geschichte Palästina's*, 1893, p. vi, Ἀμυιδιοι corresponds, without violence to sound or sense, to המריעים. But the locality *Modin* which 25 he intends is called מודיעים in the Talmud.

- (34) אנשי קעילה ונזקה ששים ושבעה is supplied after v. 34 from 1 Esdr. 5, 15 (οἱ) Κειλαν καὶ Ἀζητας ἑξήκοντα ἑπτα. Ἀζητας would seem to be a scribal error for Ἀσηκας. Cf. Neh. 3, 17 f.; 11, 30.

- (36) For v. 36, 1 Esdr. 5, 24 gives οἱ υἱοὶ Ἰεδδου του υἱοῦ Ἰησοῦ εἰς τοὺς υἱοὺς Σανα- 30 βεις = אֶלְיָשִׁיב בְּנֵי יְהוֹדָה בֶּן יִשׁוּעַ לְבִנֵי קַנָּאבַעִיב. CANABEIC = ΕΛΙΑΚΕΙΒ; cf. the Greek names in 1 Chr. 24, 12. אגב appears to be correct, but the continuation in 1 Esdr. 5, 24 can hardly be a pure invention.

- (40) אגב, וקרמיאל לבני להורנה, but cf. Neh. 7, 43 בני להורנה, and 1 Esdr. 5, 26 υἱοὶ Ἰησοῦ εἰς Κοδοῦλου καὶ Βάννου καὶ Σουδίου, and read בני ישיוע לקרמיאל 35 ובלבני ולהורנה.

- (42) The first בני should be struck out, following Neh. 7, 45 and 1 Esdr. 5, 28.

- (45) 1 Esdr. 5, 30 f. has a number of names more than Ezr. 2 and Neh. 7, between vv. 45 and 52. Some appear to be doublets; others, however, genuine elements of the text. Unfortunately it is not possible to transcribe them with certainty 40 into Hebrew. In the following text taken from *SV* the names presumably genuine are printed in capitals: ὁ. Ακουδ, ὁ. ΟΥΤΑ (עֵתָא? cf. Ezr. 8, 14; 1 Chr. 9, 4), ὁ. Κηταβ, ὁ. Ακκαβα, ὁ. Συβαι, ὁ. Αναν, ὁ. ΚΟΥΑ, ὁ. Κεδδουρ, ὁ. Ἰαείρου, ὁ. Δαισαν, ὁ. Νοεβα, ὁ. ΧΑΣΕΒΑ (חֹבֶבָא? cf. Gen. 38, 5; Num. 25, 15. 18), ὁ. Καζηρα, ὁ. Ὀζείου, ὁ. Φινδε, ὁ. ΑΣΑΡΑ (חֲסִירָה, cf. 2 Chr. 34, 22), ὁ. Βασθαι, ὁ. Ασσανα, ὁ. Μανει, ὁ. 45 Ναφεισει, ὁ. Ακουφ, ὁ. Αχειβα, ὁ. Ασουρ, ὁ. ΦΑΡΑΚΕΜ.

- (46) The Qré שלמי has been preferred, following Neh. 7, 48 (שֶׁלָמַי).

- (50) For the גִּזְסִים, see on Neh. 7, 52.

- (55) For אגב פריזא read פריזא, following Neh. 7, 57 and 1 Esdr. 5, 33.

- (57) 1 Esdr. 5, 34 furnishes eight additional names: ὁ. Σαρωθει, ὁ. Μεισαιας, ὁ. Γας, 50 ὁ. Αδδους, ὁ. Σουβας, ὁ. Αφερρα, ὁ. Βαρωδεις, ὁ. Σαφαγ. They indicate a gap in A, but cannot be referred back with certainty to Hebrew names known to us. The last name in 1 Esdr. 5, 34 ὁ. Ἀλλων = ἈΛΛΩΝ = ΑΜΩΝ corresponds to

- (2) For **אֶל שָׂרָיָה** read **שָׂרָיָה**, with Neh. 7,7 and 1 Esdr. 5,8 (**Θ^V** Ζαραίου, **Θ^A** Ζαρέου).
 For **רַעְמִיָּה**, Neh. 7,7 has **רַעְמִיָּה**. This form of the name is supported by 1 Esdr. 5,8, **Θ^V** Ρησαίου, **Θ^L** Δεμίου.
 After this name **נַחֲמָנִי** should be supplied on authority of Neh. 7,7; 1 Esdr. 5,8, and **Θ^L** in our passage.
 For **מַסְפָּר** read **מַסְפָּרֶת**, following Neh. 7,7 and 1 Esdr. 5,8.
 At the close of the list of names, **רַאשֵׁיהֶם** should be added, following 1 Esdr. 5,8 **τῶν προηγούμενων αὐτῶν**.
 (3 ff.) [For the names in the following list as well as in Ezra 8; 10; Neh. 3; 7; 10, cf. ED. MEYER, *op. cit.*, pp. 141 ff., where the non-priestly families are given in alphabetical order. — P. H.]
 (5) The numbers are manifestly corrupt, as the sequence — hundreds, units, tens — is contrary to the order used elsewhere. We should, therefore, emend at least **וְשָׁנִים וְשִׁבְעִים**, following Neh. 7,10 and 1 Esdr. 5,10. For the rest, the numbers traditionally given in **אֵל** have been left unaltered, although they differ both from those given in Neh. 7 and also from those in 1 Esdr. 5, though not so greatly from the latter. Only in the total number of the returning exiles is there agreement; cf. v. 64. If we attempt to add up the data, we find that their total, taken individually, falls considerably short of the traditional total. It makes no difference in this respect whether we reckon according to Ezr. 2, or Neh. 7, or 1 Esdr. 5. This would seem to indicate: (a) that in the course of written transmission of the list a number of the individual data have been lost; (b) that the numbers of the individual data which still remain in the list are not textually certain. These conclusions are abundantly confirmed by a comparison of all authorities for the text. A few names can be conjecturally restored, as will appear in the remarks subjoined. But no attempt has been made to correct the traditional numbers. [ED. MEYER, *op. cit.*, p. 136 thinks that the numbers were originally expressed in (Phœnician) figures; hence the corruption and confusion. — P. H.]
 (6) For **אֵל יִזְבָּב** read **יִזְבָּב**, following Neh. 7,11 and 1 Esdr. 5,11.
 (10) For **בְּנֵי** Neh. 7,15 has **בְּנֵי**; see on Neh. 7,15.
 (16) The names of two clans seem to have been omitted after this verse; for in 1 Esdr. 5,15f. we have the following additional data: **οἱ Ἀζάρου τετρακόσιοι τριάκοντα δύο· οἱ Ἀννεί· ἑκατὸν εἰς**. The first clause would read in Hebrew: **בְּנֵי עֶזְרָה אַרְבַּע מֵאוֹת שְׁלֹשִׁים וּשְׁנַיִם**. For the pronunciation **עֶזְרָה**, cf. Neh. 10,18; Ez. 11,1; 35 contrast Neh. 3,19. The proper name of the second clause cannot be transcribed into Hebrew with certainty. According to the variant **Ἀννίας** in **Θ^A**, **הַנְּיָה**, may be conjectured, cf. Neh. 10,24; we should then have: **בְּנֵי הַנְּיָה מֵאָה וְאַחַד**.
 The clan which follows in 1 Esdr. 5,16, **οἱ Ἀπομ**, may correspond either to the **בְּנֵי הָשָׁם** in v. 19, or to the **בְּנֵי הָרָם** in v. 32. As the **οἱ Χορβε** 1 Esdr. 5,12, when compared with v. 25 (**Χορμ** = **הָרָם** Ezr. 2,39), certainly recall the **בְּנֵי הָרָם** of Ezr. 2,32, the **οἱ Ἀπομ** would seem to correspond to the **בְּנֵי הָשָׁם**.
 (18) In place of **בְּנֵי יִזְבָּב** Neh. 7,24 has **בְּנֵי הָרָה** with the same number (112). 1 Esdr. 5,16 reads **Ἀρσικουπειθ**, in **Θ^A** **Ἀρσικουπειθ**; according to FRITZSCHE, **Ἀρσικουπειθ**. This extraordinary form, it would seem, should be separated into the two elements **Ἀρσικ** = **Αρικ** = **הָרָה**, and **Ουπειθ** or **Ουπιθ** = **Ουρα** = **יִזְרָה**. Probably both names stood originally in juxtaposition in the list. Is perhaps the name **הַיִּזְרָה**, Neh. 10,19, concealed in **יִזְרָה**? The correctness of the numbers is doubtful.
 (29) VV. 29-32 and 35 are inserted after v. 19; for the list was originally so arranged, as is still recognizable today, that, first, groups of families, or clans, were enumerated; then, groups of dwellers in various districts. The clans were introduced by **בְּנֵי**, the districts by **אֲנָשֵׁי**. This formal distinction has been still better preserved in Neh. 7 and 1 Esdr. 5 than here; cf. Neh. 7,26ff.; 1 Esdr. 5,17ff.

- I E. RENAN (*Histoire du peuple d'Israel*, iii, 519ff.) have offered the conjecture that Sheshbazzar and Shenazar were one and the same person; rightly, perhaps, according to the Chronicler's conception.

The following observations may serve to explain the peculiar name; I owe them to Professor H. ZIMMERN, of Leipzig.

"The second and third elements of the name ששבצר almost certainly correspond to a Babylonian *abal-uṣur* = protect the son (*abal*, Babyl. pronunciation for *apal*, as in Babylonian Merodachbaladan as against Assyrian Tiglathpileser &c.); cf. especially the Greek form Σασαβαλασσόρης, in which the *l* is still preserved, while it has disappeared from ששבצר, just as the *r* has in בלשצר (= Bab. *Bel-šar-uṣur*). The *a* in ששבצר is dropped in the same way as in נבוכדנצר alongside of נבוכרנצר. The name is, therefore, exactly analogous to *Nabû-apal-uṣur* (Nebo protect the son) which became Ναβοπολάσσαρ.

As to the divine name, which must certainly be assumed as the first element, we might hesitate between *Samas* and *Sin*. The transliteration שש in Hebrew is in favor of *Samas*. [For ששבצר = *Samas-abal-uṣur*, see VAN HOONACKER in the *Academy* of Jan. 30 '92, p. 114; cf. CHEYNE *ibid.* (Feb. 6 '92), p. 138; J. D. PRINCE, *Mene Mene Tekel Upharsin*, Baltimore, 1893, p. 118. — P. H.] The *m* of *Samas*, *v* in the later pronunciation (cf. *Kishimu* = כסלו, מרחשון = *arab-šamma* &c.) may have vanished as in Σαοσδοιχίνοσ = *Samas-šum-ukin*, and in Σαωσ (= *Samas*) in Hesychius. True, we should expect שוש rather than שש.

On the other hand, the Greek forms Σαναβασσαρ, Σαναμιασσαρ (Σαμανασσαρ) seem to point to the name of the Moon-god *Sin* as constituting the first element of the name. But against this assumption militates the fact that in the names which certainly contain that of the god *Sin*, סנבלט and סנהריב, *ס* is used in both instances, and not ש. Consequently we should expect in the Hebrew rendering of the name of this Assyro-Babylonian god a ס for the Assyrian *s*. שנאצר seems to be exceptional in this respect. However, it is still debatable whether שנ really contains here the divine name *Sin* (JENSEN, ZA, vii, 177 would find it in שנאב also).

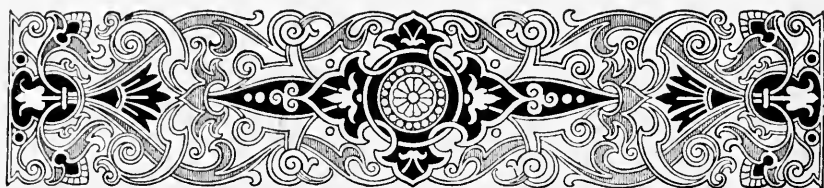
It should be added further that the Greek forms, such as Σαναμιασσαρ, Σαμνασσαρ, are, perhaps, influenced by Σαλμανασσαρ (= שלמנאצר); the *v*, accordingly, may have crept in thence, while it would be hard to explain whence the second *s* in ששבצר could be derived, if *Sin* and not *Samas* were the basis.

[According to ED. MEYER, *Die Entstehung des Judenthums*, Halle, 1896, p. 77, n. 1, VAN HOONACKER's explanation, which has also been adopted by WELLHAUSEN, (ששבצר = שמשבלאצר *Samas-bal-uṣur* "O Sun-god, protect the son"), is not impossible, but the Greek form clearly points to *Sin* (*Sin-bal-uṣur*, "O Moon-god, protect the son"; cf. l. c. 72-77, and the name שנאצר 1 Chr. 3, 18, which is a shortened form of שנבלאצר). It might be well to add that the references to ED. MEYER's new book were inserted after the Notes were in type. — P. H.]

- (10) In the place where the context requires a number, 𐤀 has the unintelligible word משנים, which is certainly due to an error. 1 Esdr. 2, 10 (12) reads in place of it 𐤀𐤌𐤁𐤏𐤕𐤏𐤕 = אלפים. It is hard to say whether this number may really have stood in the text, as the numbers in vv. 9-11 of 𐤀 in general vary from those in 1 Esdr. 2, 9ff. (12ff.). Instead of 30 in v. 9, 1 Esdr. 𐤔𐤕 has 1000; the total is in 𐤀 4499, in 1 Esdr. 𐤔𐤕 5469, while in 𐤔𐤕 v. 11 it is missing altogether.
- (11) For 𐤀 כלים כל read כליהכלים, following 𐤔 and 1 Esdr. 2, 11 (13).

Instead of 𐤀 העלות הגולה 1 Esdr. 2, 11 (14) has ἡμα τοῖς ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας. From this we may conjecture as the original text, העולים מהשבי.

- 2 (1) The spelling of the last syllable in the name נבוכדנצר is remarkable for the fact that it renders the Assyrian pronunciation (*Nabû-kudurriû-uṣur*), and approximates to the Greek form of the name Ναβουχοδονοσορ. So, too, in Jer. 49, 28.

—❦❦❦— Critical Notes on Ezra-Nehemiah —❦❦❦—

- 1 (1) For **א** read **מפי**, which is attested by 2 Chr. 36,22 and by both **GL** διὰ στόματος and 1 Esdr. 2,1 ἐν στόματι.
- (2) **אלהי ישראל** is added, following 1 Esdr. 2,3. The context (*cf.* v. 3) seems to require this addition.
- (3) 1 Esdr. 2,3 **GL** + **δς** προθυμεῖται τοῦ πορευθῆναι = **הַמְתַּנְּב לָלֶכֶת**, or **יִתְנַב לָלֶכֶת**; *cf.* Hagg. 2,3; Is. 43,22. 5
 The words **בירושלם אשר הוא האלהים** give *prima facie* the impression of a gloss. This is corroborated by the fact that they change their place in **GL**, here and 1 Esdr. 2,3. 10
- (4) Instead of **רַב־שֵׁשׁ** read **רַב־שֵׁשׁ**; 1 Esdr. 2,4 (6) ἐν δόσεσι μεθ' ἵππων καὶ κτηνῶν. For **רַב־שֵׁשׁ**, *cf.* Mi. 1,13; 1 K. 5,8; Esth. 8,10.14. [See, however, DELITZSCH's *Neuer Commentar über die Genesis*, 1887, p. 251, n. 1.
- (5) The **ל** in **לכל** is the *l* *emphaticum*; *cf.* HAUPT, *A new Hebrew particle* in the Johns Hopkins University Circulars, No. 114, July 1894, p. 107^b. See also the note on **ψ** 89,19; Dr. I. M. CASANOWICZ's paper in the *Proc. of the Am. Or. Soc.*, April 1895, and GESEN.-KAUTZSCH²⁶, § 143, c. — P. H.] 15
- (6) **א** **בְּכֶסֶף**; but the *vessels* do not appear till v. 7ff. According to 1 Esdr. 2,6 (8) ἐβόηθουν (ἐβοήθησαν) ἐν πάσιν, ἐν ἀργυρίῳ κτλ., we should read **בְּכֶסֶף** or, perhaps better, **בְּכֶסֶף**. 20
 Instead of **בְּכֶסֶף** read, as in v. 4, **בְּכֶסֶף**, following 1 Esdr. 2,6 (8) καὶ ἐν ἵπποις. The close of v. 6 reads in 1 Esdr. 2,6 (8) **GL** καὶ εὐχαῖς ὡς πλείσταις πολλῶν ὧν ὁ νοῦς ἠγέρθη; **GL** καὶ εὐχαῖς πλείσταις ὧν ἠγέρθη ὁ νοῦς εὐθύς. The mention of the freewill-offerings (εὐχαῖ, **נְדָבוֹת**) is certainly to be expected after v. 4. **א** **עַל-כֵּן הִתְנַב לְכָד**, accordingly, should probably be replaced by **וּבְמִנְדָּבוֹת לְכָד** 25
לְכָד **וּבְמִנְדָּבוֹת**.
- (7) For the first **הוֹצִיא** 1 Esdr. 2,7 (9) has ἐξήνεγκε, as in v. 8; for the second **הוֹצִיא**, on the other hand, μετήνεγκε **GL**, or μετήγαγεν **GL** = **הָסִיר**.
- (8) The name of the prince here mentioned varies remarkably in the tradition (Ezr. 1,8.11 = 1 Esdr. 2,11.14; Ezr. 5,14.16 = 1 Esdr. 6,17.19). Of the Greek 30 authorities only **GL** agrees with **א**: Σασαβασσαρ(ος) = **שַׁשְׁבַּזַר**. If we compare the principal forms given by the Greek Versions, we get the impression of a continuous shortening or mutilation of this proper name: Σασαβαλασσάρης, Σασαβασσαρ (Σαναβασσαρ, Σαμανασσαρ, Σαβανασσαρ), Σαβασάρης. We have further Ἀβάσσαρος, Josephus, *Antiq.* xi, 1,3. *Cf.* also the name of the 35 descendant of David in 1 Chr. 3,18 **שָׁנְאָצַר** = Σανεσαρ, Σανασαρ. IMBERT (*Le temple reconstruit par Zorobabel*, reprinted from the *Muséon*, 1888-89) and
 Ezra 4

13,22 החומה אם תשנו יד אשלח בכם מן העת ההיא לא באו בשבת: ואמרה ללויים
אשר יהיו מטהרים ובאים שמרים השערים לקדש את יום השבת
גם זאת זכרה לי אלהי וחוסה עלי כרב חסדך:

23 גם בימים ההם ראיתי את היהודים השיבו נשים אשדודיות עמוניות

24 מואביות: ובניהם חצי מדבר אשדודית ואינם מפירים לדבר יהודית וכלשון עם

כה ועם: ואריב עמם ואקללם ואפה מהם אנשים ואמרטם ואשבעם באלהים אם

26 תתנו בנתיכם לבניהם ואם תשאו מבנתיהם לבניכם ולכם: הלא על אלה חטא

שלמה מלך ישראל ובנוים הרבים לא היה מלך כמהו ואהוב לאלהיו היה

ויתנהו אלהים -ל-מלך על כל ישראל גם אותו החטאו הנשים הנכריות:

27 ולכם הנשמע לעשת את כל הרעה הגדולה הזאת למעל באלהינו להשיב נשים

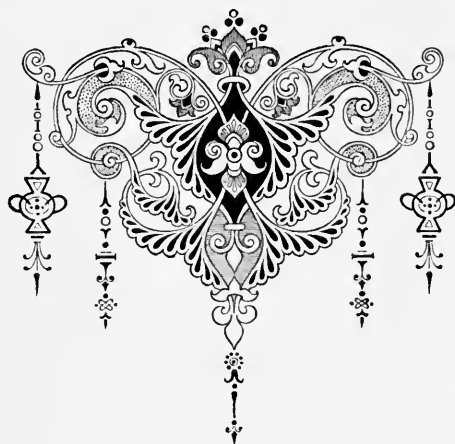
נכריות:

28 ומבני יוידע בן אלישיב הכהן הגדול חתן לסנבלט החרני ואברחהו מעלי:

29 זכרה להם אלהי על גאלי הכהנה וברית הכהנים- והלויים: וטהרתם מכל נָכָר

31 ואעמידה משמרות לכהנים וללויים איש -ב-מלאכתו: ולקרבן העצים בעתים

15 מן מנות ולפפורים זכרה לי אלהי לטובה:

15 בימים ההמה ראיתי ביהודה דרכים נָתוּת בשבת ומביאים הערמות ועמסים
 על החמרים ואף יין ענבים ותאנים וכל משא ומביאים ירושלם ביום השבת
 16 ואעיד ביום מִכְרָם צִיד: והצרים ישבו בה מביאים דגן וכל זִמְכָּר: ומוכרים בשבת
 17 לבני יהודה ובירושלם: ואריבה את חרי יהודה ואמרה להם מה הדבר הרע
 18 הזה אשר אתם עשים ומחללים את יום השבת: הלא כה עשו אבותיכם ויבא
 19 אלהינו -עליהם ו-עלינו את כל הרעה הזאת ועל העיר הזאת ואתם מוסיפים חרון
 על ישראל לחלל את השבת: ויהי כאשר צללו שערי ירושלם לפני השבת -
 20 ויסגרו הדלתות ואמרה אשר לא יפתחום עד אחר השבת ומנעני העמדתי על
 21 השערים -אשר- לא יבוא משא ביום השבת: וילינו הרכלים ומכרי כל מִמְכָּר -
 מחוץ לירושלם פעם ושתיים: ואעידה בהם ואמרה אליהם מדוע אתם לגים נגד

12,א ואלה הכהנים והלויים אשר עלו עם זרבל בן שאלתיאל וישוע

7-2 שריה^a 2 אמריה^a 3 שכניה^a 4 עדו^a ה^a מימין^a 6 שמעיה^a 7 סלו^a

בירמיה^b ב מלוך^b בחרם^b בנגתון^b ב מעיניה^b ב ויורב^b עמוק^b

עזרא^c חטוש^c מרמח^c אביה^c בבלנה^c ידעיה^c חלקיה^c

5 אלה ראשי הכהנים ואחיהם בימי ישוע:

והלויים

ישוע בננוי קדמיאל שרביה יהודה מתניה

9 על החדות הוא ואחיו: ^aועניי-ם אחיהם לנגדם למשמרות:

י וישוע הוליד את יויקים ויוקים הוליד את אלשיב ואלישיב: את יודע:

11 ויודע הוליד את יוחנן ויוחנן הוליד את ידוע:

ובימי יויקים היו הכהנים ראשי האבות

12 לשריה^a מריה^a לירמיה^b חנניה^b לעזרא^c משלם^c

13 לאמריה^d יהוחנן: למלוך^e יונתן: לשכניה^f יוסף:

14 לחרים^g עדנא: למרמח^h חלקי: לעיניהⁱ זכריה

15 לנגתון^j משלם: לאביה^k זכרי: למימין^l * * * *

16 למענייה^m פלסי: לבבלנהⁿ שמוע: לשמעיה^o יהונתן:

17 ולויורב^p מתני: לידעיה^q עז: לסלוי^r קלי:

18 לעמוק^s עבדי: לחלקיה^t חשביה: לעזריה^u נתנאל:

הלויים בימי אלשיב יודע ויוחנן וידוע כתובים ראשי האבות והכהנים עד:

20 מלכות דרוש הפרסי: בני לוי ראשי האבות כתובים על ספר דברי הימים ועד:

ימי יוחנן בן אלשיב:

וראשי הלויים

חשביה שרביה וישוע יבנני קדמיאל ואחיהם לנגדם להלל להודות במצות דוד:

כה איש האלהים משמר לעמדת משמר ו מתניה ובקקיה עבדיה: משלם מלמן עקוב

25 שוערים ישרים משמר באספי השערים:

אלה בימי יויקים בן ישוע בן יוצק ובימי נחמיה הפחה ועזרא הכהן

הסופר:

27 ובחננת חומת ירושלם בקשו את הלויים מכל מקומותם להביאם לירושלם

28 לעשת חנפה ב-שמחה ובתודות ובשיר מצללים נבלים ובכנרות: ויאספו בני

29 לוי המשררים מן הכפר וסביבות ירושלם ומן חצרי נפתלי: ומבית הגלגל

ל ומשרות גבע ועומות כי חצרים בנו להם המשררים סביבות ירושלם: ויטהרו

31 הכהנים והלויים ויטהרו את העם ואת השערים ואת החומה: ואעלה את שרי

יהודה מעל לחומה ואעמידה שתי תודת גדולת ויהאחת הלכות לימין מעל לחומה

32 לשער האשפת: וילך אחריהם הושעיה וחצי שרי יהודה: [ומבני הכהנים] עזריה

33 עזרא ומשלם: יהודה ובנימין ושמעיה וירמיה: בתצורות: זכריה בן יונתן בן שמעיה

34 בן מתניה בן מיקיה בן זכריה בן אסף: ואחיו שמעיה ועזראל מללי גללי מצי

35 נתנאל ויהודה חנני בכלי שיר דוד איש האלהים ועזרא הסופר לפניהם:

36 ועל שער העין ונגדם עלו על מעלות עיר דוד במעלה לחומה

37 מעל לבית דוד ועד שער המים מורח: והתורה השנית הולכת לשמואל ואני

38 אחריה וחצי שרי העם מעל לחומה * * * מעל למגדל התנורים ועד החומה

39 הרקבה: ומעל לשער אפרים ועל שער הישנה ועל שער הדגים ומגדל חננאל

- ואלה ראשי המדינה אשר ישבו בירושלם ובערי יהודה וישבו איש באהלתו ^{II,3}
בעריהם ישראל הכהנים והנתינים ובני עבדי שלמה:
ובירושלם ישבו מבני יהודה ומבני בנימן
מבני יהודה
5 עתיה בן עזיה בן זכריה בן אמריה בן שפטיה בן מהללאל מבני פריץ: כל בני
פרץ הישבים בירושלם ארבע מאות ששים ושמנה אנשי חיל: ומעשיה בן ברוך בן ה
כל חזה בן חזיה בן עדיה בן יוריה בן זכריה בן השלני: * * * * *
ומן בני זרח יעואל * * * * * ואחיהם שש מאות ותשעים:
7 ואלה בני בנימן
10 סלא בן משלם בן יועד בן פדיה בן קוליה בן מעשיה בן איתאל בן
ישעיה * * * * * ואחיו גבריאל ¹² תשע מאות עשרים ושמנה: 8
ויואל בן זכרי פקיד עליהם ויהודה בן הסנואה על העיר משנה: 9
מן הכהנים
11 ידעיה ויוריה ויכין: וישעיה בן חלקיה בן משלם בן צדוק בן מריות בן אחיטוב
15 נגד בית האלהים: ואחיהם עשה המלאכה לבית שמנה מאות עשרים ושנים
ועדיה בן ירחם בן פלליה בן אמי בן זכריה בן פשחור בן מלכיה: ואחיו
ראשים לאבות מאתים ארבעים ושנים ועמסי בן עזראל בן אחי בן משלמות
בן אמר: ואחיו גברי חיל מאה עשרים ושמנה
14 ופקיד עליהם זבדיאל בן הנדולים:
ומן הלויים
טו
20 שמעיה בן חשוב בן עזריקם בן חשביה מן בני מררי: ושבתי ויוזבד על המלאכה
החיצנה לבית האלהים מראשי הלויים: ומתניה בן מיכא בן זכרי בן אסף ראש
התהלה יהודה לתפלה ובקבוקיה משנה מאחיו ועבדא בן שמוע בן גלל בן
ידיתון: כל הלויים בעיר הקדש מאתים שנים וארבעה: 18
והשוערים
19 ושלום ועקוב ויטלמון ואחיהם השמרים בשערים מאה שבעים ושנים
שלום הראש:
21 והנתינים
ישבים בעפל וציחא וקשפא על הנתינים:
22 ופקיד הלויים בירושלם
30 עזי בן קני בן חשביה בן מתניה בן מיכא מבני אסף המשררים לנגד מלאכת
בית האלהים: כי מצות המלך עליהם ואמנה על המשררים דבר יום ביומו:
23 ופתחיה בן משיןאל מבני זרח בן יהודה ליד המלך לכל דבר לעם:
24 ושאר ישראל הכהנים והלויים בכל ערי יהודה איש בנחלתו: ואל ככה
התצרים בשלתם
35 מבני יהודה ישבו בקרית הארבע ובנתיה ובדיבן ובנתיה וביקבצאל
והצוריה: ובשוע ובמלדה ובבית פלס: ובחצר שועל ובבאר שבע ובנתיה: ובצקל
ובמכנה ובנתיה: ובעין רמון ובצורה ובירמות: וזח עקלם והצריהם לכיש ²⁹ ל
ושלתיה עוקה ובנתיה ויהנו מבאר שבע עד גיא הנם:
33-31 ובני בנימן יבגבע מכמש ועיה וביתאל ובנתיה: ענתות נב ענניה: חצור
רמה גתים: חריר צבעים נבלס: לד ואונו יגי החרשים: ומן הלויים מחלקות ³⁶⁻³⁴
יהודה לבנימין:

9

2

11

18.

29

36

II.

- הברית לתת את ארץ הכנעני הקמי האמרי והפריז והיבסי והקרגשי לתת לזרעו
ותקם את דברך כי צדיק אתה: ויפרא את עני אבותינו במצרים ואת זעקתם
שמעת על ים סוף: ותתן אותם ומפתים בפרעה ובכל עבדיו ובכל עם ארצו כי
ידעת כי הוידו עליהם ותעש לך שם כהיום הזה: והים בקעת לפניהם ויעברו
בתוך הים ביבשה ואת רדפיהם השלכת במצולת כמו אבן במים עמים: ובצמוד
ענן הנתתם יומם ובצמוד אש לילה להאיר להם את הדרך אשר ילכו בה: ועל
הר סיני ירדת ודבר עמם משמים ותתן להם משפטים ישרים ותורות אמת
תקים ומצות טובים: ואת שבת קדשך הודעת להם ומצוות וחקים ותורה צוית
להם ביד משה עבדך: ולחם משמים נתת להם לרעבם ומים מסלע הוצאת
להם לצמאם ותאמר להם לבוא לרשת את הארץ אשר נשאת את ידך
לתת להם:
- והם ואבותינו הוידו ויקשו את ערפם ולא שמעו אל מצותיך: וימאנו לשמע
ולא זכרו נפלאותיך אשר עשית עמם ויקשו את ערפם ויתנו ראש לשוב לעבדתם
במצרים ואתה אלוה סליחות חנון ורחום ארך אפים ורב חסד ולא עזבתם: אף
כי עשו להם עגל מסכה ויאמרו זה אלהיך אשר העלך ממצרים ויעשו נאצות
גדלות: ואתה ברחמיך הרבים לא עזבתם במדבר את עמוד הענן לא סר מלפיהם
ביומם להנחתם בהדרך ואת עמוד האש בלילה להאיר להם את הדרך אשר
ילכו בה: ורוחך הטובה נתת להשכילם ומנך לא מנעת מפיהם ומים נתת להם
לצמאם: וארבעים שנה כלכלתם במדבר לא חסרו שלמותיהם לא בלו ורגליהם
לא בצקו: ותתן להם ממלכות ועממים ותחלקם לפאה ויירשו את ארץ
סיתון - מלך השבון ואת ארץ עוג מלך הקנני: ובניהם הרבית ככלבי השמים
ותביאם אל הארץ אשר אמרת לאבותיהם לבוא לרשת: ויפגעו לפניהם את ישובי
הארץ הכנענים ותתנם בידם ואת מלכיהם ואת עממי הארץ לעשות בהם כרצונם:
וילכדו ערים בצולת ואדמה שמנה ויירשו בתים מלאים כל טוב פרות הצובים
כרמים וזיתים ועץ מאכל לרב ויאכלו וישבעו וישמינו ויתעדנו בטובך הגדול:
וימרו וימרדו כך וישלכו את תורתך אחרי גגם ואת נביאיך הרגו אשר העידו
בהם להשיבם אליך ויעשו נאצות גדולות: ותתנם ביד צריהם ויצרו להם ובעת
צרתם יצעקו אליך ואתה משמיך תשמע ו-ב-רחמיך הרבים תתן להם מושעים
וישועים מיד צריהם: וכנזח להם ישובו לעשות רע לפניך ותעזובם ביד איכיהם
וירדו בהם וישבו ויועקדו ואתה משמיך תשמע ותצילם כרחמיך רבות עתים:
ותעז בהם להשיבם אל תורתך והמה הוידו ולא שמעו למצותיך ובמשפטך
חטאו - אשר יעשה אדם ויהיה בהם ויתנו כתף סכרת וערפם הקשו ולא שמעו:
ותמשך עליהם שנים רבות ותעז בהם ברוחך ביד נביאיך ולא האזינו ותתנם ביד
עמי הארצית: ואתה ברחמיך הרבים לא עשיתם פלה ולא עזבתם כי אל חנון
ורחום אתה:
- ועתה יהיה אלהינו האל הגדול הנבון והנורא שומר הברית והחסד אל
ימעט לפניך את כל התפלה אשר מצאתנו למלכינו - לשרינו ולכהנינו ולנביאינו
ולאבותינו ולכל עמך מימי מלכי אשור עד היום הזה: ואתה צדיק על כל הבא
עלינו כי אמת עשית ואנחנו הרשענו: ואת מלכינו - שרינו - לכהנינו ואבותינו
לא עשו תורתך ולא הקשיבו אל מצותיך ולעדותיך אשר העידת בהם: והם
במלכותם ובטובך הרב אשר נתת להם ובארץ הרחבה והשפנה אשר נתת
לפניהם לא עבדו ולא שבו ממעלליהם הרעים: הנה אנחנו היום עבדים והארץ

- 8 לפני הרחוב אשר לפני שער המים מן האור עד מחצית היום נגד האנשים והנשים והמבינים ואוני כל העם אל ספר התורה:
- 4 ויעמד עזרא הכהן הפסר על מגדל עץ אשר עשו לזכר ויעמד אצלו מתתיה ושמע ועניה ועזריה ואוריה וחלקיה ומעשיה על ימינו ומשמאלו פדיה ומישאל ומלכיה וחשם וחשבדנה וזכריה ומשלם: ויפתח עזרא הספר לעיני כל העם כי הוא מעל כל העם ויהי כפתחו עמדו כל העם: ויברך עזרא את יהוה האלהים הגדול ויענו כל העם אמן אמן במעל ידיהם ויקרו וישתחוו ליהוה אפים ארצה: וישוע ובני ישראל ימין עקוב שבתי הודיה מעשיה קליטא עזריה ויובד חנן פלאיה הלויים מבינים את העם לתורה והעם על עמדם: ויקראו בספר תורת האלהים מפרש ושום שכל ויבינו במקרא:
- 9 ויאמר התרשאתא ועזרא הכהן הפסר והלויים המבינים את העם לכל העם היום הוה קדש הוא ליהוה אלהיכם אל תתאכלו ואל תבכו כי בוכים כל העם כשמעם את דברי התורה: ויאמר להם לכו אכלו משמנים ושתו ממתיקים ושלחו מנות לאין נכון לו כי קדוש היום לאדנינו ואל תעצבו כי תדות יהוה היא מעונם: והלויים מחשים לכל העם לאמר הסו כי היום קדש ואל תעצבו: וילכו כל העם לאכל ולשתות ולשלח מנות ולעשות שמחה גדולה כי הבינו בדברים אשר הודיעו להם:
- 13 וביום השני נאספו ראשי האבות לכל העם ויהכניהם והלויים אל עזרא הפסר ולהשכיל אל דברי התורה: וימצאו כתוב בתורה אשר צוה יהוה ביד משה אשר ישבו בני ישראל בספות פחג בחדש השביעי: ואשר ישמיעו ויעבירו קול בכל עריהם ובירושלם לאמר
- צאו ההר והביאו עלי זית ועלי עץ שמן ועלי הדם ועלי תמרים ועלי עץ עבות לעשת קצת ככתוב: ויצאו העם ויביאו ויעשו להם קפות איש על גנו ובתצלתיהם ובחצרות בית האלהים וברחוב שער המים וברחוב שער אפרים: ויעשו כל הקהל השבים מן השבי קפות וישבו בספות כי לא עשו מימי ישוע בן נון כן בני ישראל עד היום ההוא ותהי שמחה גדולה מאד: ויקרא בספר תורת האלהים יום ביום מן היום הראשון עד היום האחרון ויעשו חג שבעת ימים וכיום השמיני עצרת כמשפט:
- 30 וביום עשרים וארבעה לחדש הזה נאספו בני ישראל בצום ובשקים ואדמה עליהם: ויבדלו זרע ישראל מכל בני נכר ויעמדו ויתורו על חטאתיהם ועונות אבותיהם: ויקומו על עמדם ויקראו בספר תורת יהוה אלהיהם רבעית היום ורבעית מתורים ומשתחווים ליהוה אלהיהם: ויקם על מעלה הלויים ישוע ובני קדמיאל שבגיה בגי שרביה ובני כנני ויועקו בקול גדול אל יהוה אלהיהם: ויאמרו הלויים ישוע וקדמיאל בני השבגיה שרביה הודיה שבגיה פתחיה: קומו ברכו את יהוה אלהינו מן העולם עד העולם ויברכו שם כבוד יהוה מרוקם על כל ברכה ותהלה:
- 6 ויאמר עזרא אתה הוא יהוה לבדך את עשית את השמים ואת השמים וכל צבאם הארץ וכל אשר עליה הימים וכל אשר בהם ואתה מחיה את כלם וצבא השמים לך משתחווים: אתה הוא יהוה האלהים אשר בחרת באברהם והוצאתו מאר כשרים ושמת שמו אברהם: ומצאת את לבבו נאמן לפניך וכזרת עמו

7, נ	: * * * u	בני נקודא	בני רצין	בני ראיה
51	: * * * y	בני פסח	בני צוא	בני גזם
52	cc בני נפושים:	בני מעונים	בני אסנה	בני כסי
53	: * * * g	בני חרחור	בני חקופא	בני בקבוק
54 נה	ll בני ברקום	בני חרשא:	בני מחדא	בני בצלית
56	pp בני חטיפא:	בני נצח	בני תמח:	בני סיסרא
57		בני עבדי שלמה		
58	d בני יעלא	c בני פרידא:	b בני יהספרת	a בני סזמי
59	h בני חטיל	g בני שפטיה	f בני גל:	e בני דרקון
		i בני אמון:	k * * * *	i בני פכרת הצבים
6	כל הנתינים ובני עבדי שלמה שלש מאות תשעים ושנים:			
61	ואלה העולים מתל מלח יהתל חרשא כרוב אדון ואמר ראשיהם:			
62	ולא יכלו להגיד בית אבתם וזרעם אם מישראל הם:			
63	כל הנתינים ובני עבדי שלמה שלש מאות ארבעים ושנים:			
64	ומן הכהנים			
65	בני חקיה בני הקזין בני ברזלי			
66	אשר לקח מבנות ברזלי הגלעדי אשה * * * * ויקרא על שמ: אלה בקשו			
67	כתבם ב-מתניחשים ולא נמצא ויגאלו מן הכהנה: ויאמר התרשתא להם אשר			
68	לא יאכלו מקדש הקדשים: עד עמד הכהן לאורים ותמים:			
69	ו-כל הקהל- מבני שתי עשרה שנה ומעלה מלבד עבדים ואמהות- ארבע			
70	רבוא אלפים שלש מאות וששים:			
71	עבדיהם ואמהותיהם - שבעת אלפים שלש מאות שלשים ושבעה			
72	משרדים ומשררות מאתים וארבעים וחמשה:			
73	סוסיים שבע מאות שלשים וששה			
74	פרדיהם מאתים ארבעים וחמשה:			
75	גמליהם- ארבע מאות שלשים וחמשה			
76	חמריהם- ששת אלפים שבע מאות ועשרים:			
77	ומקצת ראשי האבות נתנו למלאכה התרשתא נתן לאוצר זהב דרקמנים			
78	אלף מורקות חמשים פתנות כהנים שלשים וחמש מאות * * * * ומראשי האבות			
79	נתנו לאוצר המלאכה זהב דרקמנים שתי רבות וכסף מנים אלפים ומאתים:			
80	ואשר נתנו שארית העם זהב דרכמנים שתי רבוא וכסף מנים אלפים וכתנות			
81	כהנים ששים ושבעה:			
82	וישבו הכהנים והלויים [ומן העם] בירושלם ובארצי: ומשרדים יהושוערים			
83	וכל ישראל בעריהם:			
84	ויגע החדש השביעי ובני ישראל בעריהם ויאספו כל העם כאיש אחד אל			
85	הרחוב אשר לפני שער המים ויאמרו לעזרא הכהן: הפסד להביא את ספר תורת			
86	משה אשר צוה יהוה את ישראל: ויביא עזרא הכהן הפסד את התורה לפני			
87	הקהל מאיש ועד אשה וכל מבין לשמע ביום אחד לחדש השביעי: ויקרא בו			

	בני עזר ארבע מאות שלשים ושנים	7
	בני חנניה מאה ואחד:	
	בני השם שלש מאות עשרים ושמנה:	22
	בני בציי שלש מאות עשרים וארבעה:	23
5	בני חרף מאה שנים עשר	24
	בני יורה מאה ושנים עשר:	
	בני נבוי חמשים ושנים:	33
	בני נבו אחר חמשים ושנים:	
	בני מנביש מאה חמשים וששה:	34
10	בני עילם אחר אלף מאתים חמשים וארבעה:	
	בני חרם שלש מאות ועשרים:	לה
	בני סנאה שלשת אלפים תשע מאות ושלשים:	38
	בני-אנשי ביתר- תשעים וחמשה:	כה
15	אנשי בית לחם ונטפה מאה שמונים ושמנה:	26
	אנשי ענתות מאה עשרים ושמנה:	27
	אנשי בית עזמות ארבעים ושנים:	28
	אנשי קרית יערים כפירה ובארות שבע מאות ארבעים ושלשה:	29

20	אנשי הרמה ונבע שש מאות עשרים ואחד:	
	אנשי מקמם מאה ועשרים ושנים:	31
	אנשי ביתאל והעי מאה עשרים ושלשה:	32
	בני-אנשי ירחו שלש מאות ארבעים וחמשה:	36
	בני-אנשי לך חדיד ואנו שבע מאות ועשרים ואחד:	37
25	אנשי קעילה ועזקה ששים ושבעה:	
	הכהנים	39
	בני ידעיה ילבית ישוע תשע מאות שבעים ושלשה:	
	בני אפר אלף חמשים ושנים:	מ
	בני פשחור אלף מאתים ארבעים ושבעה:	41
30	בני חרם אלף שבעה עשר:	42
	הלויים	43
	בני ישוע לקדמיאל ילי-בני יהוה-יה שבעים וארבעה:	
	המשררים	44
	בני אסף מאה ארבעים ושמנה:	
35	השערים	מה
	בני שלם a בני עקוב d	
	בני אפר b בני חמיטא c	
	בני שלמן c בני שקי f	
	מאה שלשים ושמנה:	
40	הנתינים	
	בני אצחא b בני חשפא c בני ספעות:	47
	בני סיעא f בני פדון:	48
	בני עקוב i	
	בני חנון o	49
	בני קירם d בני חנבא h	
	בני שלמי m בני נחור q	
	בני חנבא h בני חנבא i	
	בני חנבא i בני חנבא p	

באים להרנג -לילה באים להרנג: ואמרה האיש כמוני יברח ומי כמוני אשר
 יבא אל ההיכל וחי לא אבוא: ואפירה והנה לא אלהים שלחו כי הנבואה דבר
 עלי וטוביה וסנבלט שכרו: הו: למען אירא ואעשה כן וחטאתי והיה להם
 לשם רע למען יקרפוני: זכרה אלהי לטוביה ולסנבלט כמעשיו אלה וגם
 לנועדיה הנביאה וליתר הנביאים אשר היו מראים אותי: 5
 ותשלם החומה בעשרים וחמשה לאלול לחמשים ושנים יום: ויהי כאשר
 שמעו כל אויבינו ויראו כל הגוים אשר סביבתינו ויפלו מאד בעיניהם וידעו כי
 מאת אלהינו נעשתה המלאכה הזאת:
 גם בימים ההם מרבים חרי יהודה אגרותיהם הולכות על טוביה ואשר
 לטוביה באות אליהם: כי רבים ביהודה בעלי שבועה לו כי חתן הוא לשכניה 10
 בן ארץ ויהוחנן בנו לקח את בת משלם בן ברכיה: גם מוכתיו היו אמרים
 לפני ודברי היו מוציאים לו -אגרות שלח טוביה ליראני:

ויהי כאשר נבנתה החומה ואעמיד הדלתות ויפקדו השוערים: ואצוה את
 חנני אחי ואת חנניה שר הכירה על ירושלם כי הוא כאיש אמת וירא את
 האלהים מרפים: ואמר להם לא יפתחו שערי ירושלם עד חם השמש ועד הם
 עמדים ויפיו הדלתות ו-אחוזו והעמיד משמרות ישרי ירושלם איש במשמרו ואיש
 נגד ביתו: והעיר רחבת ידים וגדלה והעם מעט כתוכה ואין בתים בנוים: ויתן 20
 אלהי אל לבי ואקבצת את החורים ואת הסגנים ואת העם להתיחש ואמצא ספר
 היחש העולים בראשונה ואמצא כתוב בו:

אלה בני המדינה העלים משבי הנולה אשר הנלה נבוכדנצר מלך בבל
 -לבבל- וישובו לירושלם וליחודה איש לעירו: הבאים עם זרבל ישוע נחמיה 25
 עזריה רעמיה נחמני מרדכי בלשן מספרת בגני ירחום בענה ראשיהם-

מספר אנשי עם ישראל:
 בני פרעש אלפים מאה ושבעים ושנים: 8
 בני שפמיה שלש מאות שבעים ושנים: 9
 בני ארץ שש מאות חמשים ושנים: 10
 בני פתח מואב לבני ישוע ויואב אלפים ושמנה מאות שמנה עשר: 11
 בני עילם אלף מאתים חמשים וארבעה: 12
 בני נתנא שמנה מאות ארבעים וחמשה: 13
 בני זכרי שבע מאות וששים: 14
 בני יכנוי שש מאות ארבעים ושמנה: 15
 בני בכי שש מאות עשרים ושמנה: 16
 בני עזנר אלפים שלש מאות עשרים ושנים: 17
 בני אדניקם שש מאות ששים ושבעה: 18
 בני בגני אלפים ששים ושבעה: 19
 בני עדן שש מאות חמשים וחמשה: 20
 בני אמר לחזקיה תשעים ושמנה: 21

- 4 אחרי אין אנחנו פשטים בנדינו ואיש אשר שלחו על המים: איש ושלחו אל המים:
- 5,2 א ותהי צעקת העם וגושים גדולה אל אחיהם היהודים: ויש אשר אמרים בנינו ובנותינו אנחנו ערבים ונקחה דגן ונאכלה ונחיה: ויש אשר אמרים שדתינו וכרמינו ובתינו אנחנו ערבים ונקחה דגן ברעב: ויש אשר אמרים לוינו כסף 5 למדת המלך - : ועתה כבשר אחינו בשרנו כבניהם בנינו והנה אנחנו כבשים את בנינו ואת בנותינו לעבדים ויש מבנותינו נכבשות ואין לאל ידנו ושדתינו וכרמינו לחרים:
- 7,6 ויחר לי מאד כאשר שמעתי את ועקתם ואת הדברים האלה: וימלך לבי עלי ואריבה את החרים ואת הסגנים ואמרה להם מִשָּׂא אִישׁ בִּאֲחִיו אִתְּם 10 נְשִׁימִים וְאִתָּן עֲלֵיהֶם קִהְלָה גְדוּלָּה: ואמרה להם אנחנו קנינו את אחינו היהודים הנמכרים לגוים כדי כנו וגם אתם תמכרו את אחיכם ונמכרו לנו ויחרישו ולא מצאו דבר: ואמר לא טוב הדבר אשר אתם עשים הלא ביראת אלהינו תלכו 9 מחרפת הגוים אויבינו: וגם אני אחי ונערי נשים בהם כסף ודגן נעזבה נא את המִשָּׂא הזה: השיבו נא להם כהיום שדתיהם כרמיהם ויתיהם ובתיהם ומִשָּׂאֵת 15 הכסף והדגן התירושו והיצהר אשר אתם נשים בהם: ויאמרו נשיב ומהם לא נבקש כן נעשה כאשר אתה אומר ואקרא את הכהנים ואשביעם לעשות כדבר 12 הוה: גם חֲצֹנִי נַעֲרָתִי וְאִמְרָה קָכָה יַעֲרֵר הָאֱלֹהִים אֶת כָּל הָאִישׁ אֲשֶׁר לֹא יָקִים אֶת הַדָּבָר הַזֶּה מִבֵּיתוֹ וּמִיָּגִיעוֹ וְכָכָה יִהְיֶה נַעֲוֹר וְיָקֵץ וַיֹּאמְרוּ כָל הַקָּהָל אִמָּן וַיִּהְלָלוּ אֶת יְהוָה וַיַּעַשׂ הָעָם כְּדָבָר הַזֶּה:
- 14 גם מיום אשר צוה אותי להיות פח-ת-ם בארץ יהודה משנת עשרים ועד שנת שלשים ושנים לארתחשסטא המלך שָׁנִים שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה אֲנִי וְאֲחִי לֶחֶם 10 הַפֶּקֶה לֹא אֲכַלְתִּי: והפחות הראשונים אשר לפני הכבירו על העם ויקחו מהם בָּלֶחֶם וַיֵּין לַיּוֹם אַחֶר- כֶּסֶף שְׁקָלִים אַרְבָּעִים גַּם נַעֲרֵיהֶם שְׁלֹטוֹ עַל הָעָם וְאֲנִי לֹא 25 עֲשִׂיתִי כֵן מִפְּנֵי יִרְאַת אֱלֹהִים: וגם במלאכת החומה הזאת החזקתי ושדה לא קנינו וכל נערי קבוצים שם על המלאכה: והיהודים והסגנים מאה וחמשים איש 17 והבאים אלינו מן הגוים אשר סביבותינו על שְׁלַחְנִי: ואשר היה נעשה ליום אחד שור אחד צאן שש בָּרְרוֹת וּצִפְרִים נַעֲשׂוּ לִי וּבֵין עֶשְׂרֵת יָמִים . . . יֵין לַהֲרֵבָה 18 וְעַם זֶה לֶחֶם הַפֶּקֶה לֹא בִקְשָׁתִי כִּי כִבְדָה הַעֲבָדָה עַל הָעָם הַזֶּה: זכרה לי 19 אלהי לטובה כל אשר עשיתי על העם הזה:
- 30 ויהי כאשר נשמע לסַנְבַלֵּט וטוביה ולנָשֶׁם הָעֲרָבִי וְלִיתֵר אִיבֵינוּ כִּי בִנִיתִי אֶת הַחֹמָה וְלֹא נֹתֵר בָּהּ פֶּרֶץ גַּם עַד הָעַת הַהִיא דִּלְתוֹת לֹא הָעֲמַדְתִּי בִשְׁעָרִים: 6,א וישלח סנבלט ונָשֶׁם אֵלַי לֵאמֹר לֵכָה וּנְעַדְדָה יַחְדוֹ בַּכְּפָרִים בַּכָּעֻת אוּנוֹ וְהֵמָּה 2 חֲשָׁבִים לַעֲשׂוֹת לִי רָעָה: ואשלחה עליהם מְלָאכִים לֵאמֹר מְלָאכָה גְדוּלָּה אֲנִי עֹשֶׂה 3 וְלֹא אוֹכַל לָרֶדֶת לָמָּה תִּשְׁבֹּת הַמְּלָאכָה כֹּאשֶׁר אֶרְפָּה וִירֵדְתִּי אֵלֵיכֶם: וישלחו אלי 4 כדבר הוה ארבע פעמים ואשיב אותם כדבר הוה: וישלח אלי סנבלט כדבר הוה 5 פֶּעַם חֲמִישִׁית אֶת נַעֲרוֹ וְאַנְרַת פְּתוּחָה בִּידוֹ: וכתוב בה בגוים נשמע ונִשְׁמָו 6 אִמְרָ אֶתְּהָ וְהַיְּהוּדִים חֲשָׁבִים לְמַרְדּוֹ עַל כֵּן אֶתְּה בּוֹנֵה הַחֹמָה וְאַתָּה הוּא לֶחֶם לַמֶּלֶךְ - : וגם נביאים העמדת לקרא עליך בירושלם לֵאמֹר מֶלֶךְ בִּיהוּדָה וְעַתָּה 7 יִשְׁמַע לַמֶּלֶךְ כְּדִבְרֵים הָאֵלֶּה וְעַתָּה לֵכָה וּנְעַצֶּה יַחְדוֹ: ואשלחה אליו לֵאמֹר לֹא 8 נִהְיָה כְּדִבְרֵים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אֶתְּה אֹמֵר כִּי מִלִּבְךָ אֶתְּה בּוֹדָאם: כִּי בָלָם מְרָאִים 9 אוֹתָנוּ לֵאמֹר יִרְפוּ יְדֵיהֶם מִן הַמְּלָאכָה וְלֹא תַעֲשֶׂה
- וְעַתָּה חֹזֵק אֶת יָדִי: ואני באתי בית שמעיה בן דָּלִיָּה בן מְהִיטָבָאֵל וְהוּא 10 עֲצוֹר וַיֹּאמֶר נְעַדְרָ אֶל בֵּית הָאֱלֹהִים אֶל תֶּךָ הַהִיכָל וְנִסְמְרָה דִּלְתוֹת הַהִיכָל כִּי

אחריו החזיק בְּנֹן בן תְּנָדֵד מֶדֶה שְׁנִית מִבֵּית עֲזַרְיָה עַד הַמִּקְצוֹעַ וְעַד הַפְּנֶה: 3.24
 אַחֲרָיו הַחֲזִיק פֶּלֶל בֶּן אוֹזִי מִנֶּגֶד הַמִּקְצוֹעַ וְהַמְּגִדֵּל הַיּוֹצֵא מִבֵּית הַמֶּלֶךְ כֹּה
 הַעֲלִיז אֲשֶׁר לַחֲצֵר הַמִּטְרָה:
 אַחֲרָיו הַחֲזִיק פְּדִיה בֶּן פֶּרְעֻשׁ עַד נֶגֶד שַׁעַר הַמַּיִם לַמּוֹרָח וְהַמְּגִדֵּל הַיּוֹצֵא: 26
 אַחֲרָיו הַחֲזִיקוּ הַתְּקַעִים מֶדֶה שְׁנִית מִנֶּגֶד הַמְּגִדֵּל הַגָּדוֹל הַיּוֹצֵא וְעַד חוֹמַת 5
 מַעַל שַׁעַר הַסּוֹסִים הַחֲזִיקוּ הַכֹּהֲנִים אִישׁ לִנְגַד בֵּיתוֹ:
 אַחֲרָיו הַחֲזִיק צְדוֹק בֶּן אֶפְרַיִם נֶגֶד בֵּיתוֹ
 וְאַחֲרָיו הַחֲזִיק שְׁמַעְיָה בֶּן שַׁכְנִיָּה שֹׁמֵר שַׁעַר הַמּוֹרָח:
 אַחֲרָיו הַחֲזִיק חַנְנִיָּה בֶּן שֶׁלֻּמִּיָּה וְחֲנָן בֶּן צִלְפָּה הַשִּׁשִּׁי מֶדֶה שְׁנִית- 5
 אַחֲרָיו הַחֲזִיק מְשֻׁלֵּם בֶּן בִּרְכִיָּה נֶגֶד גִּשְׁכָּתוֹ: 10
 אַחֲרָיו הַחֲזִיק מַלְכִּיָּה בֶּן הֶצְרַפְיָה עַד בֵּית הַנְּתִינִים וְהַרְכָּלִים נֶגֶד שַׁעַר הַמִּפְקָד 31
 וּבֵין עֲלִית הַפְּנֶה לַשַּׁעַר הַצָּאֵן הַחֲזִיקוּ הַצִּרְפִּים וְהַרְכָּלִים: 32

וַיְהִי כֹאשֶׁר שָׁמַע סַנְבַּלֶּט כִּי אֲנַחְנוּ בּוֹנִים אֶת הַחוֹמָה וַיַּחַר לוֹ וַיִּכְעַס הָרַבָּה 15
 וַיֵּלֶעַן עַל הַיְּהוּדִים: וַיֹּאמֶר לִפְנֵי אֲחִיו הַזֶּה- חֵיל שְׁמִרֹן כִּי- הַיְּהוּדִים הָאֵלֶּה
 יִבְנוּ אֶת עִיר- הַיְּעֻזָּב לָהֶם הַיּוֹבָחַת הִיא- כָּל- עַל מִקְדָּשׁ- הַיְּהוּדִים אֶת הָאֲבָנִים
 מִעֲרֻמּוֹת הָעֵפֶר וְהַמָּה שְׂרופוֹת: וְטוֹבִיָּה הָעֲמָנִי אָצִלוּ וַיֹּאמֶר גַּם אֲשֶׁר הֵם בּוֹנִים לֹא
 וּבָחִים וְאֹכְלִים עַל מְקוֹמָם- אִם יַעֲלֶה שׁוֹעַל וּפְרֵץ חוֹמַת אֲבָנִיהֶם:
 שָׁמַע אֱלֹהֵינוּ כִּי הֵינּוּ לִ- בְּזוּזָה וְהָשֵׁב חֲרַפְתָּם אֶל רֹאשָׁם וְתָנֶם לְבָזָה בָּאָרֶץ 20
 שָׁבִיָּה: וְאֵל תֵּכֶם עַל עֲוֹנָם וְחָטְאָתָם מִלִּפְנֵיךְ אֵל תִּמְחָה כִּי הִכְעִיסוּ לִנְגַד הַבּוֹנִים:
 וּנְבַנְּהָ אֶת הַחוֹמָה וְתִקְשֶׁר כָּל הַחוֹמָה עַד חֲצִיָּה וַיְהִי לָב לָעַם לַעֲשׂוֹת: 28
 וַיְהִי כֹאשֶׁר שָׁמַע סַנְבַּלֶּט וְטוֹבִיָּה וְהָעֲרָבִים וְהָעֲמָנִים - כִּי עָלְתָה הָ- אֲרוֹכָה לַחֲמוֹת 4.8
 יְרוּשָׁלַם כִּי הִתְּלוּ הַיְּהוּדִים לְהַסְתָּם וַיַּחַר לָהֶם מְאֹד: וַיִּקְשְׁרוּ קָלָם יַחַד לְבּוֹא
 לְהִלָּחֵם בִּירוּשָׁלַם וּלְעֲשׂוֹת לִ- הָ- תוֹעָה: וְנִתְּפַלֵּל אֶל הָ- אֱלֹהֵינוּ וְנַעֲמִיד מִשְׁמֵר
 עֲלֵיהֶם יוֹמָם וּלְיָלָה מִפְּנֵיהֶם: וַיֹּאמֶר יְהוֹדָה כֵּשֶׁל כַּח הַסֶּבֶל וְהָעֵפֶר הָרַבָּה וְאֲנַחְנוּ 25
 לֹא נוֹכֵל לְבָנוֹת בַּחוֹמָה: וַיֹּאמְרוּ צָרִינוּ לֹא יָדְעוּ וְלֹא יָרְאוּ עַד אֲשֶׁר גִּבּוֹא אֵל
 תּוֹכֶם וְהִרְגָנוּם וְהִשְׁבַּתְנוּ אֶת הַמְּלָאכָה: וַיְהִי כֹאשֶׁר בָּאוּ הַיְּהוּדִים הַיֹּשְׁבִים אָצִלָם
 וַיֹּאמְרוּ לָנוּ עֶשֶׂר פְּעָמִים - עָלוּ- מִכָּל הַמִּקְדָּמוֹת אֲשֶׁר תִּשׁוּבוּ עֲלֵינוּ: וְ- עֲמַד- 7
 מִתַּחְתִּיּוֹת לְמִקּוֹם מֵאֲחֵרִי לַחוֹמָה בִּצְחִיָּהִים: וְאֶעֱמִיד אֶת הָעַם לְמִשְׁפַּחוֹת עִם
 חֲרַבְתֵּיהֶם קָמְחֵיהֶם וְקִשְׁתֵּיהֶם: וְאֶשְׁבִּיעֶם- וְאֹמַר אֶל הַחֲרִים וְאֵל הַסִּנְגִּים וְאֵל 30
 יֵתֵר הָעַם אֵל תִּירְאוּ מִפְּנֵיהֶם אֶת אֲדֹנֵי- אֱלֹהֵינוּ- הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא וְכִירוּ וְהִלָּחֲמוּ
 עַל אֲחֵיכֶם בְּנִיכֶם וּבְנִתֵיכֶם נְשִׁיכֶם וּבְתִיכֶם: וַיְהִי כֹאשֶׁר שָׁמְעוּ אֲוִיבֵינוּ כִּי נֹדַע
 לָנוּ וַיִּפְּרֹ הָאֱלֹהִים אֶת עֲצָתָם וְנִשְׁכַּח בְּלָנוּ אֵל הַחוֹמָה אִישׁ אֶל מְלָאכְתּוֹ:
 וַיְהִי מִן הַיּוֹם הַהוּא חֲצִי נְעָרֵי עֲשִׂים בְּמִלָּאכָה וְחֲצִים מִחוּזִיקִים וְהַרְמָחִים 1
 וְ- הַמִּנְגִּים וְהַקִּשְׁתוֹת וְהַשְּׂרִינִים וְהַשְּׂרִים אַחֲרֵי כָל בֵּית יְהוּדָה וְהַבּוֹנִים בַּחוֹמָה: 35
 וְהַנְּשִׂאִים בְּסֶבֶל עֲמָשִׁים בְּאֶחָת יָדוֹ עָשָׂה בְּמִלָּאכָה וְאַחַת מִחוּזְקַת הַשְּׁלַח: וְהַבּוֹנִים
 אִישׁ חָרְבוֹ אֲסוּרִים עַל מִתְּנוֹי וּבּוֹנִים וְהַחוּקָעַ בְּשׁוֹפֵר אָצִיל: וְאֹמַר אֶל הַחֲרִים וְאֵל 37
 הַסִּנְגִּים וְאֵל יֵתֵר הָעַם הַמְּלָאכָה הָרַבָּה וְרַחְבָּה וְאֲנַחְנוּ נִפְרָדִים עַל הַחוֹמָה רַחוּקִים
 אִישׁ מֵאֲחִיו: בְּמִקּוֹם אֲשֶׁר תִּשְׁמְעוּ אֶת קוֹל הַשּׁוֹפֵר שְׁמָה תִּקְבְּצוּ אֵלֵינוּ וְ- אֱלֹהֵינוּ 39
 יִלָּחֶם לָנוּ: וְאֲנַחְנוּ עֲשִׂים בְּמִלָּאכָה וְחֲצִים מִחוּזִיקִים בְּרַמְחִים מַעֲלוֹת הַשְּׁחָר עַד 40
 צֵאת הַכּוֹכָבִים: גַּם בַּעַת הַהִיא אֲמַרְתִּי לָעַם אִישׁ וְנַעֲרָו יִלְּנוּ בְּתוֹךְ יְרוּשָׁלַם וְהָיוּ
 לָנוּ הַלִּילָה מִשְׁמֵר וְהַיּוֹם מִלָּאכָה: וְאֵין אֲנִי וְאֲחִי וְנַעֲרָו וְאֲנָשֵׁי הַמִּשְׁמֵר אֲשֶׁר 17

2 החחני וטביה העבד העמוני ונשם הערבי וילענו לנו ויבזו עלינו ויאמרו מה
כ הדבר הזה אשר אתם עשים העל המלך אתם מרדים: ואשיב אתם דבר ואומר
להם אלהי השמים הוא יצליח לנו ואנחנו עבדיו נקום ובנינו ולכם אין חלק
וצדקה וזכרון בירושלם:

3, א ויקם אלישיב הכהן הגדול ואחיו הכהנים ויבנו את שער הצאן המה קדשוהו
ויעמידו דלתתיו ועד מגדל המאה קדשוהו עד מגדל חגגאל:

2 ועל ידו בנו אנשי ירחו

ועל ידו בנו זכור בן אקרי:

3 ואת שער הרנים בנו בני הסנאה המה קרוהו ויעמידו דלתתיו מנעוליו

10 ועל ידם החזיק מרמות בן אוריה בן הקוץ

4 ועל ידם החזיק משלם בן ברכיה בן משיבאל

ועל ידם החזיק צדוק בן בענא:

ה ועל ידם החזיקו התקועים ואדיריהם לא הביאו צנרם בעבדת ארניהם:

6 ואת שער הישנה החזיקו וידע בן פסח ומשלם בן בסוריה המה קרוהו

15 ויעמידו דלתתיו ומנעוליו ובריתיו:

7 ועל ידם החזיק מלסיה הגבעני וידון המלנתי אנשי נבעון והמנצפה לכסא

8 על ידו החזיק ציאל בן ירחי ידצורפים

ועל ידו החזיק חגניה בן * * * * הנקחים ויעובו ירושלם עד החומה הרמבה:

9 ועל ידם החזיק רפיה בן חור שר חצי פלך ירושלם:

20 ועל ידם החזיק ידיה בן חרומף -נגד ביתו

ועל ידו החזיק חפוש בן חשבניה:

11 מדה שנית החזיק מלכיה בן חרם וחשוב בן פחת מואב ו-עד- מגדל

12 ועל ידו החזיק שלום בן הלוחש שר חצי פלך ירושלם הוא ובנותיו:

25 את שער הנגיא החזיק חנון וישיבי זנוח המה בנוהו ויעמידו דלתתיו מנעוליו

ובריתיו ואלף אמה בחומה עד שער האשפות:

14 ואת שער האשפות החזיק מלכיה בן רכב שר פלך בית הכרם הוא -בג-ה-ו

ויסללנו ויעמיד דלתתיו מנעוליו ובריתיו:

ט ואת שער העין החזיק שלון בן כל חזה שר פלך המנצפה הוא -בג-ה-ו ויסללנו

30 ויעמיד דלתתיו מנעוליו ובריתיו ואת חומת ברכת

השלח לגן המלך ועד המעלות היורדות מעיר דוד:

16 אחריו החזיק נחמיה בן עזבוק שר חצי פלך בית צור עד נגד קברי דוד

ועד הברכה העשויה ועד בית הגברים:

35 אחריו החזיקו הלויים רחום בן בנני

17 על ידו החזיק חשבניה שר חצי פלך קעילה לפלכו:

18 אחריו החזיקו אחיהם ב-ו-י בן חגד שר חצי פלך קעילה:

19 ויחזק על ידו עזר בן ישוע שר המנצפה מדה שנית מנגד על-א-ת הנשק

כ אחריו - החזיק ברוך בן זבי מדה שנית מן המקצע עד פתח בית אלישיב

40 הכהן הגדול:

21 אחריו החזיק מרמות בן אוריה בן הקוץ מדה שנית מפתח בית אלישיב

22 ואחריו החזיקו הכהנים אנשי הכפר:

23 אחריו החזיק בנימן וחשוב נגד ביתם

אחריו החזיק עזריה בן מעשיה בן ענגיה אצל ביתו:

דברי נחמיה בן חכליה

I, א

- ויהי בחדש כסלו שנת עשרים ואני הייתי בשושן הבירה: ויבא חנני אחר מאחי הוא ואנשים מיהודה ואשאלם על היהודים הפליטה אשר נשארו מן השבי ועל ירושלם: ויאמרו לי הנשארים אשר נשארו מן השבי שם במדינה ברעה גדלה ובחרפה וחומת ירושלם מפרצת ושעריה נצתו באש: ויהי כשמעי את הדברים האלה ישבתי ואבכה ואתאבלה ימים ואהי צם ומתפלל לפני אלהי השמים: ואמר אָנָּה יהוה אלהי השמים האל הגדול והנורא שמר הברית ויִחַסֵּד לְאֶהֱבָיו וּלְשִׁמְרֵי מִצְוָתָיו: יִתְּהֵיָנָא אֲזַנֵּיךָ קִשְׁבָּת וְעֵינֶיךָ פְּתוּחוֹת לִשְׁמַע אֶל תְּפִלַּת עֲבָדְךָ אֲנִי מִתְּפַלֵּל לִפְנֵיךָ הַיּוֹם וּלְיָמָא עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עֲבָדֶיךָ וּמִתְּנֶה עַל חַטָּאוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר חַטְּאוּ לָךְ וְאֲנִי וְכֵת אֲבִי חַטְּאוּ: יִתְּגַל יִתְּגַלְנוּ לָךְ וְלֹא שִׁמְרָנוּ אֶת הַמִּצְוֹת וְאֶת הַחֻקִּים וְאֶת הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר צִוִּית אֶת מֹשֶׁה עֲבָדְךָ: וְזָכַר נָא אֶת הַדְּבָר אֲשֶׁר צִוִּית אֶת מֹשֶׁה עֲבָדְךָ לֵאמֹר אֲתָם-אֲנִי אֶפְיָן אֲתָכֶם בְּעַמִּים: וּשְׁבַתְּם אֵלַי וּשְׁמַרְתֶּם מִצְוֹתַי וְעִשִּׂיתֶם אֲתָם אִם יִהְיֶה נִדְחָכֶם בְּקִצֵּה הַשָּׁמַיִם מִשָּׁם אֲקַבְּצֶם וְהִבִּיאֵתִים אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר בְּחַרְתִּי לִשְׁכֵּן אֶת שְׁמִי שָׁם: וְהֵם עֲבָדֶיךָ וְעַמְּךָ אֲשֶׁר פָּדִית בְּכַחַךְ הַגְּדוֹל וּבִידֶךָ הַחֲזָקָה: אָנָּה אֲדֹנִי יִתְּהֵיָנָא אֲזַנֵּיךָ קִשְׁבָּת אֶל תְּפִלַּת עֲבָדְךָ וְאֶל תְּפִלַּת עֲבָדֶיךָ הַחֲפָצִים לִירְאָה אֶת שְׁמֶךָ וְהַצְלִיחָה נָא לְעֲבָדְךָ הַיּוֹם וְתִנְהוּ לִרְחֻמִּים לִפְנֵי הָאִישׁ הַזֶּה וְאֲנִי הֵייתִי מִשְׁקָה לְמֶלֶךְ:
- ויהי בחדש ניסן שנת עשרים לארתחשסתא המלך ויֵּינן לִפְנֵינוּ וַאֲשָׂא אֶת הַיֵּין וְאֶתְנָה לְמֶלֶךְ וְלֹא הֵייתִי רֹעַ לִפְנֵינוּ: וַיֹּאמֶר לִי הַמֶּלֶךְ מְדוּעַ פָּנֶיךָ רָעִים וְאֵתָה אֵינְךָ חוֹלָה אֵין זֶה כִּי אִם רָע לָב וְאִירָא הִרְבָּה מָאֵד: וַאֲמַר לְמֶלֶךְ הַמֶּלֶךְ לְעוֹלָם יִהְיֶה מְדוּעַ לֹא יָרְעוּ פָנַי אֲשֶׁר הָעִיר בֵּית קְבֻרוֹת אֲבָתִי חֲרָבָה וְשַׁעֲרֶיהָ אָפְלוּ בָּאֵשׁ: וַיֹּאמֶר לִי הַמֶּלֶךְ עַל מָה זֶה אֵתָה מִבְּקֵשׁ וְאֶתְפַּלֵּל אֶל אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם: וַאֲמַר לְמֶלֶךְ אִם עַל הַמֶּלֶךְ טוֹב וְאִם יֵיטֵב עֲבָדְךָ לִפְנֵיךָ אֲשֶׁר תִּשְׁלַחֲנִי אֶל יְהוּדָה אֶל עִיר קְבֻרוֹת אֲבָתִי וְאֶבְנֶנָּה: וַיֹּאמֶר לִי הַמֶּלֶךְ וְהַשְׁגָּל הַיּוֹשֵׁבֶת אֲצִלּוּ עַד מָתִי יִהְיֶה מִהֲלַכְךָ וּמָתִי תִּשׁוּב וְיֵיטֵב לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וּיִשְׁלַחֲנִי וְאֶתְנָה לוֹ זָמָן: וְאֹמַר לְמֶלֶךְ אִם עַל הַמֶּלֶךְ טוֹב אֲנֻרֹת יִתְּנוּ לִי עַל פְּתוּוֹת עֶבֶר הַנְּהַר אֲשֶׁר יַעֲבִירוּנִי עַד אֲשֶׁר אֲבֹא אֶל יְהוּדָה: וְאֶנְתָּה אֶל אֶסְפָּה שֹׁמֵר הַפֶּרֶס אֲשֶׁר לְמֶלֶךְ אֲשֶׁר יִתֵּן לִי עֵצִים לְקֻרֹת אֶת שַׁעֲרֵי הַבִּירָה אֲשֶׁר לְבֵית וּלְחֹמַת הָעִיר וּלְבֵית אֲשֶׁר אֲבֹא אֵלָיו וְיִתֵּן לִי הַמֶּלֶךְ כִּיד אֱלֹהֵי הַטּוֹבָה עָלַי:
- וְאֲבֹא אֶל פְּתוּוֹת עֶבֶר הַנְּהַר וְאֶתְנָה לָהֶם אֶת אֲנֻרֹת הַמֶּלֶךְ וּיִשְׁלַח עִמִּי הַמֶּלֶךְ שְׂרֵי חֵיל וּפָרָשִׁים: וַיִּשְׁמַע סַנְבַּלֶּט הַחֲרָנִי וּטוֹבִיָּה הָעֶבֶר הָעַמְּנִי וַיָּרַע לָהֶם רָעָה גְדֹלָה אֲשֶׁר בָּא אֲדָם לִבְקֵשׁ טוֹבָה לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל:
- וְאֲבֹא אֶל יְרוּשָׁלַם וְאֵהִי שָׁם יָמִים שְׁלֹשָׁה: וְאֶקוּם לִלְלָה אֲנִי וְאֲנָשִׁים מֵעַם עַמִּי וְלֹא הִגְדַּתִּי לְאָדָם מָה אֱלֹהֵי נָתַן אֶל לְבִי לַעֲשׂוֹת לִירוּשָׁלַם וּבִהְמָה אֵין עִמִּי כִּי אִם הִבְהַמָּה אֲשֶׁר אֲנִי רֹכֵב בָּהּ: וְאַצָּאָה בִּשְׁעַר הַגֵּיָא לִלְלָה וְאֶל פָּנַי עֵין הַתְּנִין וְאֶל שַׁעַר הָאֲשַׁפָּת וְאֵהִי שֹׁבֵר בְּחֹמַת יְרוּשָׁלַם אֲשֶׁר הֵם פְּרוּצִים וְשַׁעֲרֶיהָ אָפְלוּ בָּאֵשׁ: וְאֶעֱבֹר אֶל שַׁעַר הָעֵין וְאֶל כִּרְכַּת הַמֶּלֶךְ וְאֵין מָקוֹם לְבִהְמָה לְעֶבֶר תַּחְתִּי: וְאֵהִי עֹלָה בְּנַחַל לִלְלָה וְאֵהִי שֹׁבֵר בְּחֹמָה וְאֲשׁוּב וְאֲבֹא בִּשְׁעַר הַגֵּיָא וְאֲשׁוּב: וְהַסִּנְגִּים לֹא יָדְעוּ אֵנָּה הִלְכָתִי וְמָה אֲנִי עֹשֶׂה וּלְיִהוּדִים וּלְכַהֲנִים וּלְחָרִים וּלְסַנְגִּים וּלְיֹתֵר עֹשֶׂה הַמְּלָאכָה עַד כֵּן לֹא הִגְדַּתִּי: וְאֹמַר אֲלֵהֶם אֲתָם רְאִים הָרָעָה אֲשֶׁר אֲנַחְנוּ בָּהּ אֲשֶׁר יְרוּשָׁלַם חֲרָבָה וְשַׁעֲרֶיהָ נִצְתוּ בָּאֵשׁ לָכֵן וּנְבַנְּנָה אֶת חֹמַת יְרוּשָׁלַם וְלֹא נִהְיָה עוֹד חֲרָפָה: וְאֶנְיֵד לָהֶם אֶת יַד אֱלֹהֵי אֲשֶׁר הִיא טוֹבָה עָלַי וְאֶף דְּבָרֵי הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר אָמַר לִי וַיֹּאמְרוּ נָקוּם וּבְנִינוּ וַיַּחֲזְקוּ יְדֵיהֶם לְטוֹבָה: וַיִּשְׁמַע סַנְבַּלֶּט

- 10 הוא חרש התשיעי בעשרים -ל-חדש וישבו כל העם ברחוב בית האלהים מרעידים
 1 על הדבר ומהנשמים: ויקם עזרא הכהן ויאמר אלהם אתם מעלתם ותשיבו נשים
 11 נכריות להוסיף על אשמת ישראל: ועתה תנו תודה ליהוה אלהי אבותיכם ועשו
 12 רצונו והבדלו מעמי הארץ ומן הנשים הנכריות: ויענו כל הקהל ויאמרו קול
 13 גדול כן כדבר-ך עלינו לעשות: אָכֵל העם רב והעת נשמים ואין כח לעמוד
 14 בחוץ והמלאכה לא ליום אחד ולא לשנים כי הרבינו לפשע בדבר הזה: יעמדו
 נא שרינו לכל הקהל וכל אשר בערינו ההשיב נשים נכריות יבא לעתים
 מִזְמִנִּים וְעִמָּהֶם זְקֵנֵי עִיר וְעִיר וּשְׁפִטָּה עַד לְהַשִּׁיב חֲרוֹן אָף אֱלֹהֵינוּ מִמֶּנּוּ -
 לְדַבֵּר הַזֶּה:
 10 אך יונתן בן עֶשְׂהָאֵל וַיְחֻזִּיה בן תקנה עמדו על זאת ומשִׁלֵּם וּשְׁבָתִי הֲלֹו
 16 עֹרֶם: * * * * * ויעשו כן בני הגולה וַיִּבְדְּלוּ -לו- עזרא הכהן אנשים
 ראשי האבות לבית אבתם וכלם בשמות וישבו ביום אחד לחדש העשירי
 17 לדר-וש הדבר: ויכלו בכל -ה-אנשים ההשיבו נשים נכריות עד יום אחד לחדש
 18 הראשון: וימצא
 15 מִבְּנֵי הַכֹּהֲנִים
 אשר השיבו נשים נכריות
 מִבְּנֵי יְשׁוּעַ בֶּן יוֹצֶדֶק ואחיו מעֶשִׂיה וּלְיָעֹזֵר וִירִיב וְנִדְרִיָּה:
 19 ויחננו ידם להוציא נשיהם וְשָׁמֶם אֵיל צֶאֱן על אשמתם:
 כ ומבני אֶמֶר חֲנָנִי וּזְבִידִיה:
 20 ומבני חֶרֶם מעֶשִׂיה וְאֵלִיה וּשְׁמַעִיה וַיְחִיאל וְגִזְיָה:
 21 ומבני פֶּשְׁחֹור אֱלִיעֶזֶר מעֶשִׂיה יִשְׁמַעֵאל נִתְנָאֵל וַיִּזְבֵּד וְאֶלְעָשָׂה:
 22 וּמִן הַלְוִיִּם
 23 יוֹנָדָב וּשְׁמַעִי וְקָלִיָּה פִתְחִיה יְהוּדָה וְאֶלְיָעֹזֵר:
 24 וּמִן הַמְּשֻׁרְרִים
 25 אֲלִישִׁיב וְזִכּוֹר-
 וּמִן הַשְּׁעָרִים
 שִׁלֵּם וְטָלֵם וְאוּרִי:
 כה וּמִיִּשְׂרָאֵל
 מִבְּנֵי פֶרַעַשׁ רָמִיָּה וַיִּזִּיה וּמַלְכִּיה וּמִיָּמָן וְאֶלְעֹזֵר וַיִּמְ-כִּיה וּבְנִיָּה:
 30 ומבני עֵילָם מִתְנִיָּה זִכְרִיָּה וַיְחִיאל וְעֶבְדֵי וִירְמוּת וְאֵלִיה:
 31 ומבני יְהוֹנָתָן אֱלִיעֶזֶר אֲלִישִׁיב מִתְנִיָּה וִירְמוּת וַיִּזְבֵּד וְעִזִּיָּא:
 32 ומבני יִפְכִּי יְהוֹחָנָן חֲנָנִיָּה וְזִי עֲתָלִי:
 33 ומבני בְּנֵי מִשְׁלֵם מִלֹּךְ וְעֲדִיָּה יִשׁוּב וְעֶשְׂהָאֵל -וְיִירְמוּת:
 34 ומבני פֶּחַת מִוֹאֵב עֲדָנָא וְכָלֵל בְּנִיָּה מעֶשִׂיה מִתְנִיָּה בְצִלָּאֵל וּבְנֹוּ וּמִנְשָׁה:
 35 וּמִבְּנֵי חֶרֶם אֶלְעֹזֵר יִשִּׁיָּה מַלְכִּיה שְׁמַעִיה שְׁמַעִין בְּנִיָּמָן מִלֹּךְ שְׁמַרְיָה:
 36 מִבְּנֵי חֶשֶׁם מִתְנִיָּה מִתְנָה וַיִּזְבֵּד אֲלִיפֶלֶס יִרְמִי מִנְשָׁה שְׁמַעִי:
 37 מִבְּנֵי בְנֵי מַעְדֵי עֶמְרָם וְ-וֹאֵל: בְּנִיָּה בְרִיָּה:: מִרְמוֹת אֲלִישִׁיב:
 38 וּמִבְּנֵי -בְנֵי שְׁמַעִי: וּשְׁלֵמִיָּה וְנָתָן וְעֲדִיָּה:
 39 [מִתְנִיָּה יִמְתְּנִי::] מִרְמוֹת אֲלִישִׁיב:
 40 מִבְּנֵי עֹזֹר- שְׁשִׁי שָׁרִי: עֹזְרָאֵל וּשְׁלֵמִיָּה שְׁמַרְיָה: שְׁלֹום אֲמַרְיָה יוֹסֵף:
 41 מִבְּנֵי נָבוּ יַעִיָּאל מִתְנִיָּה וַיִּזְבֵּד וְזִבְנָא וְיֹאֵל בְּנִיָּה:
 42 כָּל אֱלֹהֵי נְשָׂאֵי נְשִׁים נְכָרִיּוֹת וַיִּשְׁ-לְחוּ מֵהֶם נְשִׁים -וְ-בְנֵיהֶם:
 44

הַלֹּוִים: בַּמִּסְפָּר -וּבְמִשְׁקַל לְכָל וּפִתְּבָב כָּל הַמִּשְׁקָל- בַּעַת הָיָה | הַבָּאִים מִהִשְׁבִּי 8,34-לֵה, 8
בְּנֵי הַגּוֹלָה הִקְרִיבוּ עֹלוֹת לֵאלֹהֵי יִשְׂרָאֵל פְּרִים שְׁנַיִם עֶשֶׂר עַל כָּל יִשְׂרָאֵל אִילִים
תְּשֻׁעִים וְשֵׁשׁ כִּבְשִׁים שִׁבְעִים וְשִׁבְעָה צִפִּירֵי הַקָּזָאת שְׁנַיִם עֶשֶׂר הֵכֵל עֹלֹת-
לַיהוָה: וַיָּתֵנוּ אֶת דָּתִי הַמֶּלֶךְ לֹאחֲשֹׁדָרְפָנִי הַמֶּלֶךְ יִנְשְׂאוּ אֶת הָעָם וְאֶת בֵּית 36
הָאֱלֹהִים: 5

וּבְכָלֹת אֱלֹהִים נִגְשׁוּ אֵלַי הַיְּשׁוּיִים לֵאמֹר לֹא נִבְדְּלוּ הָעָם יִשְׂרָאֵל -וְהַשְּׂרִי- 9,א
וְהַכְהֲנִים וְהַלֹּוִים מִעַמֵּי הָאֲרָצוֹת -מִתַּעֲבָתֵיהֶם לְכַנְעֲנֵי הַתְּחִי הַפְּרִי הַיְּבוּסִי הַעַמִּי
הַמִּזְבִּי הַמְצָרִי וְהַיְּדִי: כִּי נִשְׂאוּ מִבְּנֵיהֶם לָהֶם וּלְבָנֵיהֶם וְהִתְעַרְבוּ זֶרַע הַקֹּדֶשׁ 2
בְּעַמֵּי הָאֲרָצוֹת וַיֵּד הַשְּׂרִי וְהַסִּנְגִּים הֵיטָה בַּמַּעַל הַזֶּה רָאשׁוֹנָה:
וּבְשִׁמְעִי אֶת הַדְּבָר הַזֶּה קָרַעְתִּי אֶת בְּגָדִי וּמַעֲיָלִי וְאִמְרָטָה מִשְׁעָר רָאשִׁי וּזְקָנִי 3
וְאִשְׁבָּה מִשׁוּמָם: וְאֵלַי יָאֲסֻפוּ כָּל תָּרַד בְּדַבְרֵי אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל -וְאֵנִי מֵתֹאבֵל- עַל מַעַל 4
הַגּוֹלָה: וְאֵנִי יֹשֵׁב מִשׁוּמָם עַד לְמִנְחַת הָעֶרֶב | - קִמְתִּי מִתַּעֲנִיתִי וּבִקְרָעִי בְּגָדִי 5
וּמַעֲיָלִי וְאִכְרַעְתִּי עַל בְּרָכִי וְאִפְרָשָׁה כְּפִי אֶל יְהוָה אֱלֹהֵי: וְאִמְרָה 6
אֱלֹהֵי בִשְׁתִּי וּנְכַלְמָתִי לַהֲרִים - פָּנִי אֵלַיְךְ כִּי עֲוֹנֹתֵינוּ רַבּוּ לְמַעַלְתָּ רָאשִׁי 15
וְאִשְׁמַתְנוּ נִדְּלָה עַד לְשָׁמַיִם: מִימֵי אֲבֹתֵינוּ אֲנַחְנוּ בְּאִשְׁמָה גְדֹלָה עַד הַיּוֹם הַזֶּה 7
וּבְעֲוֹנֹתֵינוּ נִתְּנוּ אֲנַחְנוּ -וּמַלְכֵינוּ -וּכְהֲנֵינוּ בִּיד מַלְכֵי הָאֲרָצוֹת בַּחֲרָב -וּבִשְׁבִי וּבְכָזָה
וּבְבִשְׁת פָּנִים כְּהַיּוֹם הַזֶּה: וְעַתָּה כְּמַעַט רִנַּע הֵיטָה תִּחְנֶה מֵאֵת יְהוָה אֱלֹהֵינוּ 8
לְהִשְׁאִיר לָנוּ פְּלִיטָה וּלְתֵת לָנוּ יִתְד כַּמּוֹקֵם קִדְּשׁוּ לְהָאִיר -מֵאֲוֹר-נוּ -כְּבִית- אֱלֹהֵינוּ
וּלְתַתָּנוּ מִחֵיה מַעַט בְּעִבְדָּתֵנוּ: כִּי עֲבָדִים אֲנַחְנוּ וּבְעִבְדָּתֵנוּ לֹא עֲזָבָנוּ אֱלֹהֵינוּ 9
וַיֵּשׁ עֲלֵינוּ חֶסֶד לְפָנֵי מַלְכֵי פָרַס לְתֵת לָנוּ מִחֵיה לְרוֹמָם אֶת בֵּית אֱלֹהֵינוּ וּלְהַעֲמִיד 20
אֶת תְּרַבְּתֵינוּ וּלְתֵת לָנוּ נֶגֶד בִּיהוּדָה וּבִירוּשָׁלַם: וְעַתָּה מָה נֹאמַר אֱלֹהֵינוּ אַחֲרֵי
זֹאת כִּי עֲזָבָנוּ מִצּוֹתֶיךָ: אֲשֶׁר צִוִּית בִּיד עֲבָדֶיךָ הַנְּבִיאִים לֵאמֹר הָאֲרֶץ אֲשֶׁר אִתָּם 11
בָּאִים לְרִשְׁתָּהּ אֲרֶץ נְדָה הִיא בְּנֵדַת עַמֵּי הָאֲרָצוֹת בְּתוֹעֲבָתֵיהֶם אֲשֶׁר מִלְּאוֹתָ מִפָּה אֶל פֶּה בְּקִמְאָתָם:
וְעַתָּה בְּנוֹתֶיכֶם אֶל תִּתְּנוּ לְבָנֵיהֶם וּבְנֵיהֶם אֶל תִּשְׂאוּ לְבָנֵיכֶם וְלֹא תִדְרָשׁוּ שְׁלָטָם וּמוֹתָם עַד עוֹלָם 12
לְמַעַן תַּחֲזִיקוּ וְאִכְלָתֶם אֶת טוֹב הָאֲרֶץ וְהוֹרִשְׁתֶּם לְבָנֵיכֶם עַד עוֹלָם: וְאַחֲרֵי כָל הַבָּא עֲלֵינוּ 13
בְּמַעֲשֵׂינֵינוּ הָרָעִים וּבְאִשְׁמַתְנוּ הַגְּדֹלָה כִּי אַתָּה אֱלֹהֵינוּ חֲשַׁכְתָּ לְמַטָּה מִעֲוֹנוֹנוּ וְנִתְּתָה
לָנוּ פְּלִיטָה כְּזֹאת: הִנֵּשׁוּב לְהַפֵּר מִצּוֹתֶיךָ וּלְהַתְּחַתֵּן בְּעַמֵּי הַתַּעֲבָבוֹת הָאֵלֹהִים הַלֹּא 14
תִּאֲנָף בָּנוּ עַד כָּלָה לֹאִין שְׂאֲרִית וּפְלִיטָה: יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל צִדִּיק אַתָּה כִּי 15
נִשְׁאַרְנוּ פְּלִיטָה כְּהַיּוֹם הַזֶּה הִנֵּנוּ לְפָנֶיךָ בְּאִשְׁמָתֵנוּ כִּי אֵין לְעֲמוּד לְפָנֶיךָ עַל זֹאת: 30
וּכְהַתְּפִלָּל עֲזָרָה וּכְהַתְּנַדְּלוֹתָ פָּקָה וּמִתְּנַפֵּל לְפָנֵי בֵּית הָאֱלֹהִים נִקְבְּצוּ אֵלָיו 10,א
מִיִּשְׂרָאֵל קָהָל רַב מְאֹד אַנְשִׁים וְנָשִׁים וְיֹלְדִים כִּי בָכוּ הָעָם הָרַבָּה בָּכָה: וַיַּעַן 2
שִׁכְנִיָּה בֶן יִחִיאֵל מִבְּנֵי עֵי־לָם וַיֹּאמֶר לְעֲזָרָה אֲנַחְנוּ מַעֲלָנוּ בְּאֱלֹהֵינוּ וְנִשְׁבַּח נָשִׁים
נְּקָרִיּוֹת מִעַמֵּי הָאֲרֶץ וְעַתָּה יֵשׁ מִקְּנֹה לְיִשְׂרָאֵל עַל זֹאת: וְעַתָּה נִכְרַת בְּרִית לֵאלֹהֵינוּ 3
לְהוֹצִיא כָּל גִּישְׁנוֹ הַנִּכְרִיּוֹת- וְהַגּוֹלָד מֵהֶם -כְּ-עֲצַת-ךָ- וְכָל- הַחֲרָדִים בְּמִצּוֹת אֱלֹהֵים- 35
-קָמוּ וַיֹּאמְרוּ אֵלֶי-עֲזָרָה: קוּם -כָּלָה- כִּי עֲלִיךָ הַדְּבָר וְאֲנַחְנוּ עִמָּךְ חֹק וְעִשָׂה: וַיִּקֶּם 4
עֲזָרָה וַיִּשְׁבַּע אֶת שְׂרֵי הַכְּהֲנִים -וְהַלֹּוִים וְכָל יִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת כְּדַבְּרֵי הַזֶּה וַיִּשְׁבְּעוּ:
וַיִּקֶּם עֲזָרָה מִלְּפָנֵי בֵּית הָאֱלֹהִים וַיִּלֶּךְ אֶל לְשַׁכַּת יְהוֹחָנָן בֶּן אֱלִישִׁיב וַיִּלֶּךְ- שָׁם לֶחֶם 6
לֹא אָכַל וּמִים לֹא שָׁתָה כִּי מֵתֹאבֵל עַל מַעַל הַגּוֹלָה:
וַיַּעֲבִירוּ קוֹל בִּיהוּדָה וּבִירוּשָׁלַם לְכָל בְּנֵי הַגּוֹלָה לְתַקְּבֵץ יְרוּשָׁלַם: וְכָל אֲשֶׁר 8,7
לֹא יָבוֹא לְשִׁלֶּשֶׁת הַיָּמִים כְּעֲצַת הַשְּׂרִי וְהַזְּקֵנִים יִחְרָם כָּל רִכּוּשׁוֹ וְהוּא יִקְדֵּל
מִקְהָל הַגּוֹלָה: וַיִּקְבְּצוּ כָּל אַנְשֵׁי יְהוּדָה וּבְנֵי יְרוּשָׁלַם לְשִׁלֶּשֶׁת הַיָּמִים * * * * * 9

א, 8 עמי: ואלה ראשי אבותיהם והתחשם העלים עמי במלכות ארתחשטא המלך מבבל:

- 2 מבני פינחס נָרְשָׁם
מבני איתמר דניאל
- 5 מבני דויד חטוש | מבני שכניה -|
- 3 מבני פרעש זכריה ועמו התנחש לזכרים מאה וחמשים:
- 4 מבני פחת מואב אליהועיני בן זרחיה ועמו מאתים הזכרים:
- ה מבני -תוא- שכניה בן יחזיאל ועמו שלש מאות הזכרים:
- 6 ומבני עדין עבד בן יונתן ועמו חמשים הזכרים:
- 7 ומבני עילם ישעיה בן עתליה ועמו שבעים הזכרים:
- 10 ומבני שפסיה זכריה בן מיכאל ועמו שמנים הזכרים:
- 9 מבני יואב עבדיה בן יחזיאל ועמו מאתים ושמונה עשר הזכרים:
- י ומבני -בני- שלומית בן יוספיה ועמו מאה וששים הזכרים:
- 11 ומבני ב-קיי זכריה בן בְּקִי ועמו עשרים ושמונה הזכרים:
- 12 ומבני עֲזָנָד יוחנן בן הקטן ועמו מאה ועשרה הזכרים: [ששים הזכרים: 15]
- 13 ומבני אדניקם יאחזניה: ואלה שמותם אליפלט יעזאל ושמעיה ועמהם
- 14 ומבני כְּגִי עָתִי ועמ-| שבעים הזכרים:
- טו ואקבעם אל הנהר הבא אל אֲהוּא ונחנה שם ימים שלשה ואכינה בָּעָם
- 16 ובכהנים ומבני לוי לא מצאתי שם: ואשלחה לאליעזר לאריאל לשמעיה ולאֶלְנָתָן
- 17 וליריב - ולזכריה ולמשלם ראשים - מבינים: ואֶצְוִה אותם על אֲדָו הראש
- 20 בכֶּסֶף המקום ואשימה בפיהם דברים לדבר אל אֲדָו -|אֶת־יו-| בכֶּסֶף המקום
- 18 להביא לנו מִשְׁרָתִים לבית אלהינו: ויביאו לנו כיד אלהינו הטובה עלינו איש
- 19 שֶׁכֶל מבני מחלי בן לוי בן ישראל -|שְׂרָבִיָּה ובניו ואחיו שמנה עשר: ואת חשביה
- כ ואת-| ישעיה מבני מְרִי -|אחיהם-| ובניהם עשרים: ומן הנתינים שנתן דויד
- 25 והשרים לעבדת הלוים נתינים מאתים ועשרים כָּלָם נקבו בשמות:
- 21 ואקרא שם צום על הנהר אֲהוּא להתענות לפני אלהינו לבקש ממנו דרך
- 22 יְשָׁרָה לנו ולטפנו ולכל רכושנו: כי בִּשְׁתִּי לשאול מן המלך חיל ופִּרְשִׁים לַעְזָרְנוּ
- 23 מאויב בדרך כי אמרנו למלך לאמר יד אלהינו על כל מִבְּקָשׁוֹ לטובה-|: ונצומה
- ונבקשה מאלהינו על זאת ויעתר לנו:
- 24 ואבדילה משרי הכהנים שנים עשר -|שְׂרָבִיָּה -|חשביה ועמהם מאתיהם
- 30 כה עשרה: ואשקולה להם את הכסף ואת הזהב ואת הַכֶּלִים תְּרוּמַת בֵּית אֱלֹהֵינוּ
- 26 ההרימו המלך ויעציו ושריו וכל ישראל הנמצאים: ואשקלה על יד-יהם כסף
- 27 כֶּפֶרִים שש מאות וחמשים וכלי כסף מאה -|כֶּפֶרִי-| זהב מאה -|: וכפורי זהב
- 28 עשרים לאֲנָרְכָנִים אֵלֶּף וכלי נחשת מִצֶּהָב טוֹבָה יְשֻׁנִּים חמודות כזהב: ואמרה
- 35 אֱלֹהִים אִתָּם קֹדֶשׁ לַיהוָה והכלים קֹדֶשׁ והכסף והזהב נִדְבָה לַיהוָה אֱלֹהֵי אֲבֹתֵינוּ:
- 29 שקדו ושמרו עד תשקלו לפני שרי הכהנים והלוים ו-|שְׂרִי-| האבות לישראל בירושלם
- ל -|בִּלְשָׁכוֹת בֵּית יְהוָה: וקבלו הכהנים והלוים משקל הכסף והזהב והכלים להביא
- לירושלם לבית אלהינו:
- 31 ונסעה מנהר אֲהוּא בשנים עשר לחדש הראשון ללכת ירושלם ויד אלהינו
- 32 היתה עלינו ויצילנו מִכָּף אויב ואורב-| על הדרך: ונבא ירושלם ונָשַׁב שם ימים
- 40 שלשה: וביום הרביעי נשקל הכסף והזהב בכל בית אלהינו על יד מַרְמוֹת
- 33 בן אוריה הכהן ועמו אֶלְעָזָר בן פִּינְחָס ועמהם יוֹדָר בן ישוע ונועדיה בן כְּגִי

ולאחיהם הכהנים ולהם: ויאכלו -הפסת- בני ישראל השבים מהגולה וכל הנבדל 6,21
ממקמת נוני הארץ אלהם לדרש ליהוה אלהי ישראל: ויעשו חג מצות שבעת 22
ימים בשמחה כי שמחתם יהוה והסב לב מלך אשור עליהם לחזק ידיהם במלכות
בית האלהים אלהי ישראל:

5

ואחר הדברים האלה במלכות ארתחשסטא מלך פרס -עלה- עזרא בן שריה א.
בן עזריה בן חלקיה: בן שלום בן צדוק בן אחיטוב: בן אמריה בן עזריה בן 3,2
מקיות: בן זרחיה בן עזי בן בקי: בן אבישוע בן פינחס בן אלעזר בן אהרן 10
הכהן הראש: הוא עזרא עלה מבבל והוא סופר מהיר בתורת משה אשר נתן 6
יהוה אלהי ישראל ויתן לו המלך כיד יהוה אלהיו עליו כל בקשתו: ויעלו מבני 7
ישראל ומן הכהנים והלויים והמשררים והשערים והנתינים אל ירושלם בשנת
שבע לארתחשסטא המלך: ויבא- ירושלם בחדש החמישי * * * * * היא 8
שנת השביעית למלך: כי באחד לחדש הראשון הוא יסד המעלה מבבל ובאחד 15
לחדש החמישי בא אל ירושלם כיד אלהיו הטובה עליו: כי עזרא הכין לבבו
לדרש את תורת יהוה ולעשת וללמד בישראל חק ומשפט:

וזה פרשנן הנשטון אשר נתן המלך ארתחשסטא לעזרא הכהן הפפר ספר 11
דברי מצות יהוה וחקיו על ישראל:

20 ארתחשסטא מלך מלכיא לעזרא כהנא ספר דתא די אלה שמיא: 12
מני שים טעם די כל מתנדב במלכותי מן עמא ישראל וכהנוהי ולניא למתק 13
לירושלם עמך יהד: כל קבל די מן קדם מלכא ושבעת יעטחי שליח לבקרה על 14
יהוד ולירושלם ברת אלהך די בידך: ולהיכלה כסף וזהב די מלכא ויעטוהי 15
התנדבו לאלה ישראל די בירושלם משכנה: וכל כסף וזהב די תהשבח בכל 16
25 מדינת בכל עם התנדבות עמא וכהניא מתנדבין לבית אלהים די בירושלם:
כל קבל דנה אספרנא תקנא בכספא דנה תורין דקריין אמרין ומנתהון ונסכיהון 17
ותקרב המו על מדבחה די בית אלהם די בירושלם: ומה די עליך ועל אחיך 18
יישב בשאר כספא ודהבה למעבד כרעות אלהם תעבדון: ומאניא די מתנהבין לך 19
לפללן בית אלה השלם קדם אלה ישראל די בירושלם: ושאר השחות בית אלהך די כ
30 יפל לך למנתן תנתן מן בית גנזי מלכא: ומני אנה ארתחשסטא מלכא שים טעם
לכל גנזי-יא די בעבר נהרה די כל די ישאלנכון עזרא כהנא ספר דתא די אלה
שמיא אספרנא יתעבד: עד כסף בקרין מאה ועד חמסין כורין מאה ועד חמס 22
פתין מאה ועד משח יבתין מאה ומלח די לא כתב: כל די מן טעם אלה 23
שמיא יתעבד אררודא לבית אלה שמיא די למה להנא קצף על מלכות מלכא
35 ובנוהי:

24 ולכם מהודועין די כל כהניא ולניא זמריא תרעיא נתיניא ופלחי בית אלהא
דנה מגרה בלו והלך לא שליט למרמא עליהם:

ואנת עזרא כחכמת אלהך די בידך מני שפטין ודיגין די להון דאנין לכל כה
עמא די בעבר נהרה לכל ידעי דת- אלהך ודי לא ידע תהודי-ה: וכל די לא 26
40 להנא עבד דתא די אלהך ודתא די מלכא אספרנא דינה להנא מתעבד מנה הן
למות הן לשרש-ה הן לענש נכסין ולאסורין:

27 ברוך יהוה אלהי אבותינו אשר נתן כזאת בלב המלך לפאר את בית יהוה
28 אשר בירושלם: ועלי הסה חסד לפני המלך ויועציו ולכל שרי המלך הנגרים
ואני התחוקתי כיד יהוה אלהי הטובה עלי ואקבצה מישראל ראשים לעלות

- 5 אֶהְיֶה לָאֵלֹהִים שְׁמִיא יִהְיֶה הֵמוּ בִיד נְבוּכַדְנֶצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל כִּסְדָּיָא וּבִיתָהּ דְּנָה
13 סְתָרָהּ וְעִמָּהּ הִנְלִי לְבָבִל: בְּרֵם בִּשְׁנַת חֲדָה לְכוּרֵשׁ מַלְכָּא דִּי בָבֶל כּוּרֵשׁ מַלְכָּא
14 שֵׁם טַעַם בֵּית אֱלֹהֵא דְנָה לִמְבִּנָּא: וְאָף מֵאֲנִיָּא דִּי בֵּית אֱלֹהֵא דִּי דִּהְבָּהּ וְכִסְפָּא
דִּי נְבוּכַדְנֶצַּר הִנְפֵּק מִן הֵיכְלָא דִּי בִירוּשָׁלַם וְהִיבֵל הֵמוּ לְהִיכְלָהּ דִּי בָבֶל
הִנְפֵּק הֵמוּ כּוּרֵשׁ מַלְכָּא מִן הֵיכְלָא דִּי בָבֶל וַיְהִיבוּ לְשִׁשְׁבָּצָר - דִּי פָחָה שְׁמָהּ: 5
טו וְאָמַר לָהּ <בִּל> מֵאֲנִיָּא שָׂא אֶזְלָא אֶחָת הֵמוּ בְּהִיכְלָא דִּי בִירוּשָׁלַם וּבֵית אֱלֹהֵא
16 יִתְבַּנָּא עַל אֲתָרָהּ: אֲדִין שִׁשְׁבָּצָר דָּךְ אֲתָא יִהְיֶה אֲשִׁיָּא דִּי בֵּית אֱלֹהֵא דִּי בִירוּשָׁלַם
וּמִן אֲדִין וְעַד כַּעַן מִתְבַּנָּא וְלֹא שְׁלָם:
17 וְכַעַן הֵן עַל מַלְכָּא קָב יִתְבַּקֵּר בְּבֵית גִּנְזִיָּא דִּי מַלְכָּא תִּמְחָה הֵן אִתִּי דִּי מִן
10 כּוּרֵשׁ מַלְכָּא שִׁים טַעַם לְמִבְנָא בֵּית אֱלֹהֵא דִּי בִירוּשָׁלַם וְרַעוּת מַלְכָּא עַל דְּנָה
יִשְׁלַח עֲלֵינָא:
6,א באֲדִין דְּרוּשׁ מַלְכָּא שֵׁם טַעַם וּבִקְרוּ בְּבֵית סַפְרִיָּא דִּי גִנְזִיָּא מִהֲחִתִּין תִּמְחָה:
2 וְהִשְׁתַּכַּח בְּאַקְמָתָא בְּבִירְתָּא דִּי בְּמִדֵּי מִדִּינָתָא מְגַלָּה חֲדָה וְכֵן כְּתִיב בְּגִזָּה
3 דְּכִירוּנָהּ: בִּשְׁנַת חֲדָה לְכוּרֵשׁ מַלְכָּא כּוּרֵשׁ מַלְכָּא שֵׁם טַעַם בֵּית אֱלֹהֵא יִדִּי
15 בִירוּשָׁלַם - יִתְבַּנָּא אֲתָר דִּי דְּבַחִין דְּבַחִין וְאִשְׁתִּי מְסֻבִּילִין רֹמָה אֲמִין וְשִׁתִּין פְּתִיָּה
4 אֲמִין וְשִׁתִּין: נִדְּכִין דִּי אָבִן גָּלִל תִּלְתָּא וְנִדְּכִי דִּי אַע חַד - וְנִפְקָתָא מִן בֵּית
ה מַלְכָּא תִּתִּיָּהּ: וְאָף מֵאֲנִיָּא בֵּית אֱלֹהֵא דִּי דִּהְבָּהּ וְכִסְפָּא דִּי נְבוּכַדְנֶצַּר הִנְפֵּק
מִן הֵיכְלָא דִּי בִירוּשָׁלַם וְהִיבֵל לְבָבֶל יִתְחַיֵּב - לְהִיכְלָא דִּי בִירוּשָׁלַם לְאַתְרָהּ -
יִתְחַיֵּב - בְּבֵית אֱלֹהֵא:
6 כַּעַן תִּתְּנִי פֶתַח עֵבֶר נְהִרָה - וְשִׁתִּי בּוֹזֵי וְכִנְיָתָהּ - אֶפְרָסְקִיָּא דִּי עֵבֶר נְהִרָה
7 רְחִיקִין הֵווּ מִן תִּמְחָה: שִׁקְנוּ לְעֵבֶר - דִּי - אֱלֹהֵא - <וְרָבְכָל> פֶּתַח יְהוּדִיָּא וְלִשְׁבֵּי
8 יְהוּדִיָּא בֵּית אֱלֹהֵא דָךְ <לְמִבְנָא> עַל אֲתָרָהּ: וּמִנִּי שִׁים טַעַם לְמֹא דִּי תַעֲבִדוּן
עַם שְׁבֵי יְהוּדִיָּא אֶלְךָ לְמִבְנָא בֵּית אֱלֹהֵא דָךְ וּמִנְכִּסֵּי מַלְכָּא דִּי מִדַּת עֵבֶר נְהִרָה
9 אֶסְפְּרָנָא נִפְקָתָא תִּהְוָא מִתִּיבָא לְגַבְרִיָּא אֶלְךָ דִּי לֹא לְבָטְלָא: וְמָה חֲשָׁתָן וּבְנֵי
25 תּוֹרִין וְדָכְרִין וְאֶמְרִין לְעֶלְוֹן לְאַלְהֵי שְׁמִיא חֲנֻמִּין מִלַּח חֲמִיר וּמִשַּׁח כְּמֹאמֶר פְּהִינִי
דִּי בִירוּשָׁלַם לְהֵנָּה מִתִּיָּהּ לְהֵם יוֹם בְּיוֹם דִּי לֹא שָׁלוֹ: דִּי לְהוֹן מִתְקַרְבִּין נִיחוּתִין
לְאַלְהֵי שְׁמִיא וּמִצְלִין לְחַיִּי מַלְכָּא וּבְנוּהִי:
11 וּמִנִּי שִׁים טַעַם דִּי כָל אִנְשׁ דִּי יִהְשָׁנָא פִּתְגָמָא דְנָה יִתְנַסַּח אַע מִן בֵּיתָהּ
12 וּזְקִיף יִתְמַחַת עֲלֵהּ וּבִיתָהּ נָלֹו יִתְעַבֵּד עַל דְּנָה: וְאַלְהֵא דִּי שָׁפֵן שְׁמָהּ תִּמְחָה
30 יִמְנָר כָּל מֶלֶךְ וְעַם דִּי יִשְׁלַח יִדָּה לְהִשְׁנִיָּא לְחַבְלָהּ בֵּית אֱלֹהֵא דָךְ דִּי בִירוּשָׁלַם
אֲנָא דְרוּשׁ שְׁמָתָא טַעַם אֶסְפְּרָנָא יִתְעַבֵּד:
13 אֲדִין תִּתְּנִי פֶתַח עֵבֶר נְהִרָה - וְשִׁתִּי בּוֹזֵי וְכִנְיָתָהּ - לְקַבֵּל דִּי שִׁלַּח דְרוּשׁ
14 מַלְכָּא כְּמֹא אֶסְפְּרָנָא עֵבֶדוּ: וְשְׁבֵי יְהוּדִיָּא בְנִין וּמִצְלִין בְּנִבּוּאָת חַיִּי - וְזִכְרִיָּה
בֵּר עֲדוֹ - נְבִיאֵיָּא - וּבְנֵי וּשְׁכָלָו מִן טַעַם אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וּמִטַּעַם כּוּרֵשׁ וּדְרוּשׁ:
טו וְשִׁינִיָּה בֵּיתָהּ דְנָה עַד יוֹם - עֲשִׂרִין וְתִלְתָּה לִירַח אֲדָךְ * * * * *
16 דִּי הִיא שְׁנַת שֵׁשׁ לְמַלְכוּת דְרוּשׁ מַלְכָּא: וְעֵבֶדוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל פְּהִינִי וְלִיָּא וְשִׁאֵר
17 בְנֵי גְלוּתָא חֲנַכְתָּ בֵּית אֱלֹהֵא דְנָה בַּחֲדוּהּ: וְהִקְרִיבוּ לְחֻנְכַּת בֵּית אֱלֹהֵא דְנָה
תּוֹרִין מֹאה דְכִרְיָן מֵאֲתִין אֶמְרִין אַרְבַּע מֹאה וּצְפִירֵי עֵזִין לְחֻטִּיָּא - עַל כָּל יִשְׂרָאֵל
18 תְּרִי עֶשֶׂר לְמִנִּין שְׁבָטֵי יִשְׂרָאֵל: וְהִקִּימוּ כְהֵנִיָּא בְּפִלְגָתָהוֹן וְלִיָּא בְּמַחְלָקָתָהוֹן עַל
40 עֵבִידַת אֱלֹהֵא דִּי בִירוּשָׁלַם כְּכַתָּב סֵפֶר מֹשֶׁה וְיִתְרַעִיָּא עַל כָּל תְּרַעִיָּא:
19 וַיַּעֲשׂוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל הַשְּׁבִיִּים מִהֲגֻלָּה אֶת הַפֶּסַח בְּאַרְבַּעַה עֶשֶׂר לְחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן:
כ כִּי הִסְתַּהֲרוּ הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם כְּאֶחָד קָלָם טַהוּרִים וַיִּשְׁחֲטוּ הַפֶּסַח לְכָל בְּנֵי הַגּוֹלָה

- נהרה וכעגת: על ארתחששתא מלכא עבדיך אנש עבר נהרה וכעגת: ידיע
להנא למלכא די יהודיא די סלקו מן לנתך עלינא אתו לירושלם קריתא מרדתא
ובאישתא בנין ושוריה: ישכללון ואשיה: יחיטו: כען ידיע להנא למלכא די הן
קריתא דך תתבנא ושוריה: ישתכללון מנדה בלו והלך לא ינתנון ואפתם: מלכים
תהנקו: כען כל קבל די מלח היכלא מלחנא וערנת מלכא לא אריך לנא למחנא
על דנה שלחנא והודענא למלכא: די יתבקר בספר: דכרניא די אכהתך ותהשכח
בספר: דכרניא ותגדע די קריתא דך קריא מרדא ומתנקת מלכין ומרדן ויהודיא
מרדיו: ואשתדור עבדין בגיה מן יומת עלמא על דנה קריתא דך תהרת: כען
מהודעין אנתנה למלכא די הן קריתא דך תתבנא ושוריה: ישתכללון לקבל דנה
חלק בעבר נהרא לא איתי לך:
פתמא שלח מלכא על רחום בעל מעם ושמישי ספרא ושאר כנותהון די
יתבין בשמרין ושאר עבר נהרה
שלם וכעגת: נשתנא די שלחתון עלינא מפרש קרי קדמי: ומני שים מעם
ובקרו והשכחו די קריתא דך מן יומת עלמא על מלכין מתנשאה ומרד ואשתדור
מתעבר בה: ומלכין תקיפין הוו על ירושלם ושליטין בכל עבר נהרה ומנדה בלו
והלך מתהיב להון: כען שימו מעם לבטלא גבריא אלך וקריתא דך לא תתבנא
עד מני טעמא יתשם: וזהרין הוו שלו למעבר על דנה למה ישנא חבלא להנקת
מלכין:
ארין מן די פרשנן נשתנא די ארתחששתא מלכא קרי קדם רחום כעל-
מעם: ושמישי ספרא וכנותהון אלו בבהילו לירושלם על יהודיא ובטלו המו
בארדע וחיל: בארין בטלת עבדת בית אלהא די בירושלם והות בטלא עד שנת
תרתי למלכות דרוש מלך פרס:

- ו-בשנת תרתי למלכות דרוש: התנבי תני - וזכריה בר עדוא נביאיא על א,
יהודיא די ביהוד ובירושלם בשם אלה ישראל עליהון: בארין קמו זרבבל בר
שאלתיאל וישוע בר יוצדק ושריו למבנא בית אלהא די בירושלם ועמהון נביאיא
די אלהא מסעדין להון: בה זמנא אתה עליהון תתני פחת עבר נהרה ושתר
בוזי וכנותה: וכן אמרין להם מן שם לכם מעם ביתא דנה למבנא ואשרנא
דנה לשכללה: ו-מן אנון שמהת גבריא די דנה בנינא בנין: ועין אלההם הות
על שבי יהודיא ולא בטלו המו עד טעמא לדרוש יקד וארין יתבון נשתנא
על דנה:
פרשנן אנרתא די כתבו על דרוש ו-שלח-ו:
תתני פחת עבר נהרה ושתר בוזי וכנותה אפרקיא די בעבר נהרה-ו:
לדרוש מלכא שלמא כלא: ידיע להנא למלכא די אזלנא ליהוד מדינתא והשכחנא
שבי יהודיא בירושלם קריתא בנין בית אלהא רב וחדת: והוא מתבנא אבן נלל
ואע מתשם בכתליא ועבדתא דך אספרנא מתעבדא ומעלל ביהם: ארין שאלנא
לשביא אלך- לממר- מן שם לכם מעם ביתא דנה למבניה ואשרנא: דנה לשכללה:
ואף שמהתם שאלנא להם להודעותך די נכתב שמהת- גבריא די באשיהם:
וכנמא פתמא התיבונא לממר
אנתנא המו עבדויה די אלה עבד- שמיא וארעא ובנין ביתא די הוא בנה
מקדמת דנה שנין שניאן ומלך לישראל רב בנהי ושכללה: להן מן די הרגזו

(א) 4,11 דנה פרשנן אנרתא די שלחו עליה

(ב) 5,4 ארין כנמא אמרנא להם

(ג) 5,7,6 על דרוש מלכא: פתמא שלחו עליה וכנה כתוב בגיה

3,א ויגע החדש השביעי ובני ישראל כעריהם ויאספו כלי העם כאיש אחד אל ירושלם: ויקם ישוע בן יוצדק ואחיו הכהנים וזרבל בן שאלתיאל ואחיו ויבנו את מזבח אלהי ישראל להעלות עליו עלות ככתוב בתורת משה איש האלהים: ויאספו עליהם מעמי הארץ ויכינו המזבח על מכונתו כי באיביה עליהם כל עמי הארץ ויהזקו ויעליף עליו זבחים למועד ועלות ליהוה לבקר ולערב: ויעשו את חג הספות ככתוב בתורה ועלת יום ביום^א כמשפט^ב: ואחרי כן עלת תמיד ועולת לשבתות ולחדשים ולכל מועדי יהוה המקדשים ולכל מתנרב גדבה ליהוה:

6 מיום אחד לחדש השביעי החלו להעלות עלות ליהוה והיכל יהוה לא יסד: ויתנו כסף לחצבים ולחרשים ומאכל ומשתה ושמן לצדנים ולצרים להביא עצי ארזים מן הלבנון אל ים יפוא כרשיון כורש מלך פרס עליהם: ובשנה השנית לבואם אל בית האלהים לירושלם בחדש השני החלו זרבל בן שאלתיאל וישוע בן יוצדק ושאר אחיהם הכהנים והלויים וכל הבאים מהשבי ירושלם ויעמידו את הלויים מבין עשרים שנה ומעלה לנצח על מלאכת בית יהוה: ויעמד ישוע ויבנו ואחיו קדמיאל ובניו ואחיו ובני יהודה [ובני חננד בניהם ואחיהם כל הלויים] כאחד לנצח על עשי המלאכה בבית האלהים: ויסדו הפנים את היכל יהוה ויעמדו הכהנים מלבישים בחצצרות והלויים בני אסף במצלמים להלל את יהוה ולהודות על ידי דוד מלך ישראל: ויענו בהלל ובהודת ליהוה

כי טוב כי לעולם חסדו

על ישראל וכל העם הריעו תרועה גדולה בהלל ליהוה על הוסד בית יהוה: ורבים מהכהנים והלויים וראשי האבות הזקנים אשר ראו את הבית הראשון בקסדו זה^ז בעיניהם בכים בקול גדול ורבים בתרועה ובשמחה להרים קול: ואין העם מפירים קול תרועת השמחה לקול בכי כי העם מריעים תרועה גדולה והקול נשמע עד למרחוק:

4,א וישמעו צרי יהודה ובנימן כי בני הגולה בונים היכל ליהוה אלהי ישראל: ויגשו אל זרבל ואל ישוע ואל ראשי האבות ויאמרו להם נבנה עמכם כי ככם נדרוש לאלהיכם ולוי: אנחנו זבחים מימי אסרחדון מלך אשור המעלה אתנו פה: ויאמר להם זרבל וישוע ושאר ראשי האבות לישראל לא לכם ולנו לבנות בית ליהוה אלהינו כי אנחנו יחד נבנה ליהוה אלהי ישראל כאשר צונו כורש מלך פרס: ויהי עמי הארץ מרפים ידי עם יהודה ומבליים אותם לבנות: וסכרים עליהם ויעצים להפר עצתם כל ימי כורש מלך פרס ועד מלכות דרוש מלך פרס:

6 ובמלכות אחשורוש בתחלת מלכותו כתבו שטנה על ישרי יהודה וירושלם: ובימי ארתחששתא כתב בשלם מתרדת סבאל ושאר כנותי על ארתחששתא מלך פרס וכתב הנשטון כתוב ארמית ומתרגם^ג: רחום בעל טעם ושמי ספרא כתבו אגרה חדה על ירושלם לארתחששתא מלכא כנמא: רחום בעל טעם ושמי ספרא ושאר כנותי^ד דיניא ואפרסתניא מרפליא אפרסא ארפניא בקליא שושנניא דהיא עלמיא: ושאר אמיא די הגלי אסנפר רבא ויקירא והותב המו בקריתיה די שמרין ושאר עבר

2	<p>בני חטיטא c בני שבי f הכל מאה שלשים ותשעה: הנתינים</p>			
43	a בני ציחא	b בני חשופא	c בני מַבְעוֹת:	d בני קרם
44	e בני סיעהא	f בני פדון:	g בני לִבְנָה	h בני חִנְבָּה
45	i בני עִקּוֹב:	k < * * * * >	l בני חִנָּב	m בני שִׁלְמִי
46	n בני חֲנָן:	o < * * * >	p בני גִּדְל	q בני נָחַר
47	r בני רִאִיָּה:	s בני רִצִּין	t בני נְקוּדָא	u < * * * >
48	v בני גִּזְם:	w בני עֹזָא	x בני פֶּסַח	y < * * * * >
49	z בני בָּסִי:	aa בני אֶסְנָה	bb בני מַעֲוִיִּם	cc בני נְפִיסִים:
50	dd בני בִּקְבוֹק	ee בני חֲקוּפָא	ff בני חֲרָחוֹר	gg < * * * * >
51	hh בני בְּצָלוֹת	ii בני מַחֲדָא	kk בני חֲרָשָׁא:	ll בני בִּרְקוֹם
52	mm בני סִיסְרָא	nn בני תַּמַּח:	oo בני נְצִיח	pp בני חֲטִיפָא:
53	בני עבדי שלמה			
54	a בני סִמִּי	b בני הַסְּפֶרֶת	c בני פִּרְיָדָא:	d בני יַעֲלָה
55	e בני דִּרְקוֹן	f בני גִּדְל:	g בני שַׁפְטִיָּה	h בני חֲפִיל
56	i בני פֶּכֶרֶת הַצִּבִּיִּם	k < * * * * * >	l בני אֲמִינִי:	
57	כל הנתינים ובני עבדי שלמה שלש מאות תשעים ושנים:			
58	ואלה העולים מִתֵּל מֶלֶךְ וְיֵתֶל חֲרָשָׁא כְּרוּב אֶדְנָן יִיאֶמְרָא דִּרְאִשִּׁיהֶם:			
59	ולא יכלו להניד בית אבתם וזרעם אם מישראל הם:			
60	a בני דִּלְיָה	b בני מוֹבִיָּה	c בני נְקוּדָא	
61	ומִשְׁנֵי הַכֹּהֲנִים			
62	a בני חֲקִיָּה	b בני הַקּוֹץ	c בני בְּרוּזִי	
63	אשר לקח מבנות בְּרוּזִי הַנְּלַעֲדִי אִשָּׁה < * * * * > ויִקְרָא עַל שְׁמֵהּ: אֱלֹהִים בְּקִשׁוֹ			
64	כְּתָבָם בִּימֵי הַמִּלְחָמָה וְלֹא נִמְצָא ויִגְדְּלוּ מִן הַכֹּהֲנִים: וַיֹּאמֶר הַתִּרְשָׁתָא לָהֶם אֲשֶׁר			
65	לֹא יֵאָכְלוּ מִקֹּדֶשׁ הַקֹּדֶשִׁים: עַד עֹמֵד יִהְיֶה לְאוֹרִים וּלְתַמִּים:			
66	וְכָל הַקְּהָל מִבְּנֵי שְׁתֵּים עָשָׂר שָׁנָה וּמַעֲלָה מִלְּבָד עֲבָדִים וְאִמְהוֹת אַרְבַּע			
67	רְבֹזָא אֲלֵפִים שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שְׁשִׁים:			
68	עֲבָדֵיהֶם וְאִמְהַתֵּיהֶם - שִׁבְעַת אֲלֵפִים שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שְׁלֹשִׁים וּשְׁבַע			
69	מִשְׁרָרִים וּמִשְׁרָרוֹת מֵאֲתָיִם - אַרְבַּעִים וּחֲמִשָּׁה:			
70	סוֹמִיָּהם שִׁבַּע מֵאוֹת שְׁלֹשִׁים וּשְׁשָׁה			
71	פִּרְדֵּיהֶם מֵאֲתָיִם אַרְבַּעִים וּחֲמִשָּׁה:			
72	נִמְלִיָּהם אַרְבַּע מֵאוֹת שְׁלֹשִׁים וּחֲמִשָּׁה			
73	חֲמֻרֵיהֶם - שֶׁשֶׁת אֲלֵפִים שִׁבַּע מֵאוֹת וְעֶשְׂרִים:			
74	וּמִרְאִשֵּׁי הָאֲבוֹת בְּבֹאֵם לְבֵית יְהוָה אֲשֶׁר בִּירוּשָׁלַם הִתְנַדְּבוּ לְבֵית הָאֱלֹהִים			
75	לְהַעֲמִידוֹ עַל מְכוֹנוֹ כְּכַחֲמָם: נָתַנוּ לְאוֹצֵר הַמִּלְאכָה זָהָב דִּרְקָמוֹנִים יֶשֶׁשׁ רִבְאוֹת			
76	וְאֶלֶף וְכֶסֶף מֵנִים חֲמֶשֶׁת אֲלֵפִים < * * * * * > וְכֶתֶנֶת כֹּהֲנִים מֵאָה:			
77	וַיֵּשְׁבוּ הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם וּמִן הָעָם בִּירוּשָׁלַם וּבְאַרְצָהּ: וְהַמִּשְׁרָרִים וְהַשּׁוֹעֲרִים -			
78	וְכָל יִשְׂרָאֵל בְּעִרְיָהֶם:			

	בני עזרא אלף מאתים עשרים ושנים:	2,12
	בני אדניקם שש מאות ששים וששה:	13
	בני בנאי אלפים חמשים וששה:	14
	בני עדן ארבע מאות חמשים וארבעה:	15
5	בני אפר ליהזקיה תשעים ושמנה	16
	בני עזר ארבע מאות שלשים ושנים	
	בני חנניה מאה ואחד:	
	בני בצאי שלש מאות עשרים ושלשה:	17
	בני חרףי מאה ושנים עשר:	18
10	בני יורה מאה ושנים עשר:	
	בני חשם מאתים עשרים ושלשה:	19
	בני נבו חמשים ושנים	29
	בני נבו אחר יחמשים ושנים:	
	בני מנביש מאה חמשים וששה:	ל
15	בני עילם אחר אלף מאתים חמשים וארבעה:	31
	בני חרם שלש מאות ועשרים:	32
	בני סנאה שלשת אלפים ושש מאות ושלשים:	לח
	א-ג-ש-י ב-ת-ר תשעים וחמשה:	כ
20	א-ג-ש-י בית לחם מאה עשרים ושלשה:	21
	אנשי נטפה חמשים וששה:	22
	אנשי ענתות מאה עשרים ושמנה:	23
	א-ג-ש-י יבית עזמות ארבעים ושנים:	24
	א-ג-ש-י קרית יערים כפירה ובארות שבע מאות וארבעים ושלשה:	כה
25	*****	26
	א-ג-ש-י הרמה ונבע שש מאות עשרים ואחד:	
	אנשי מקסם מאה עשרים ושנים:	27
	אנשי ביתאל והעי מאתים עשרים ושלשה:	28
	א-ג-ש-י לד חדיד ואזנו שבע מאות עשרים וחמשה:	33
30	א-ג-ש-י ירחו שלש מאות ארבעים וחמשה	34
	אנשי קעילה ועזקה ששים ושבعة:	
	הכהנים	36
	בני ידעיה לבית ישוע תשע מאות שבעים ושלשה:	
35	בני אפר אלף חמשים ושנים:	37
	בני פשחור אלף מאתים ארבעים ושבعة:	38
	בני חרם אלף ושבعة עשר:	39
	הלויים	מ
	בני ישוע יליקדמאל ד-ל-בנאי ד-ל-הודויה שבעים וארבעה:	
40	המשררים	41
	בני אסף מאה עשרים ושמנה:	
	השערים	42
	^a בני שלום	
	^b בני אפר	
	^c בני סלמן	
	^d בני עקוב	

עזרא

בשנת אחת לכורש מלך פרס לכלות דבר יהוה ב-פי ירמיה העיר יהוה א, 1
 את רוח כרש מלך פרס ויעבר קול בכל מלכותו וגם במכתב לאמר:
 כה אמר כרש מלך פרס כל ממלכות הארץ נתן לי יהוה אלהי ישראל- 2
 אלהי השמים והואפקד עלי לבנות לו בית בירושלם אשר ביהודה:
 מי בכם מכל עמו המתנדב ללכת יהי אלהיו עמו ויעל לירושלם אשר 3
 ביהודה ויבן את בית יהוה אלהי ישראל: וכל הנשאר מכל המקמות 4
 אשר הוא גר שם ינשאוהו אנשי מקמו בכסף ובזהב וברכש-ש ובבהמה עם הנדבה
 לבית האלהים אשר בירושלם:

ויקומו ראשי האבות ליהודה ובנימן והכהנים והלויים לכל העיר האלהים ה
 את רוחו לעלות לבנות את בית יהוה אשר בירושלם: וכל סביבותיהם חזקו 10
 בידיהם בכל-ב-כסף בזהב וברכש-ש ובבהמה ובנדב-ות ל-ב-ל כל-ה-מתנדב:
 והמלך כורש הוציא את כלי בית יהוה אשר ה-ס-י-ר נבוכדנצר מירושלם ויתנם 7
 בבית אלהיו: ויוציאם כורש מלך פרס על יד מתרדת הנזכר ויספרם לשש-בצר 8
 הנשיא ליהודה: ואלה מספרם 9

15 א אנקמלי זהב שלשים I, א^d כפזרי זהב שלשים י
 ב אגרמלי כסף אלף ע^e כפזרי כסף ארבע מאות ועשרה
 ג מחלפים תשעה ועשרים: f כלים אחרים אלף:
 כל ה-כלים לזהב ולכסף חמשת אלפים וארבע מאות 11
 הכל העלה ששבצר עם העולים מ-ה-שבי- מבבל לירושלם:

20 ואלה בני המדינה העלים משבי הגולה אשר הגלה נבוכדנצר מלך בבל א, 2
 לבבל וישבו לירושלם ויהודה איש לעירו: אשר באו עם זרבבל ישוע נחמיה
 יעזריה רעי-מיה ינחמני מרדכי בלשן מספרית-י בגני רחום פננה דאשיהם-

מספר אנשי עם ישראל:

25 בני פרעש אלפים מאה שבעים ושנים: 3
 בני שפמיה שלש מאות שבעים ושנים: 4
 בני ארת שבע מאות חמשים-ושינים: ה
 בני פחת מואב לבני ישוע יניואב אלפים שמנה מאות ושנים עשר: 6
 בני עילם אלף מאתים חמשים וארבעה: 7
 בני זתוא תשע מאות וארבעים וחמשה: 8
 בני זקי שבע מאות וששים: 9
 בני יבני שש מאות ארבעים ושנים: י
 בני בכי שש מאות עשרים ושלשה: 11

157672.

CAVEN LIBRARY
KNOX COLLEGE
TORONTO

